

TECHNOLOGICKÉ
CENTRUM AV ČR

Rozvojová 135, 165 02 Praha 6
telefon: +420 234 006 100
fax: +420 220 922 698
email: techno@tc.cz

www.tc.cz

REŠERŠE RESORTNÍCH STRATEGICKÝCH A KONCEPČNÍCH DOKUMENTŮ

Zaměření strategických cílů a priorit
v dokumentech spravovaných na vládní a resortní
úrovni

30. dubna 2011

Tato zpráva byla vypracována v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“, a projektu velké infrastruktury pro výzkum, vývoj a inovace „Česká republika v Evropském výzkumném prostoru – CZERA“.

Autoři:

Mgr. Ondřej Pokorný (pokorny@tc.cz)

Mgr. Jan Vanžura (vanzura@tc.cz)

Obsah

1	Úvod	5
2	Ministerstvo životního prostředí	6
2.1	Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky	6
2.2	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice	7
2.3	Národní program snižování emisí České republiky	9
2.4	Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v České republice	10
3	Ministerstvo dopravy	12
3.1	Dopravní politika České republiky pro léta 2005-2013	12
3.2	Strategie dopravy jako nevyhnutelná součást rozvoje České republiky do roku 2025	14
3.3	Revize a aktualizace Národní strategie bezpečnosti silničního provozu na období 2008 – 2010 (2012)	15
3.4	Strategie inovačních technologií v dopravě – INOTECH	16
3.5	Národní strategie cyklistické dopravy ČR	18
3.6	Dopravní sektorové strategie 1. fáze (horizont do roku 2013)	19
3.7	Strategie krizového řízení v dopravě do roku 2013	20
4	Ministerstvo pro místní rozvoj	22
4.1	Strategie regionálního rozvoje České republiky	22
4.2	Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013	24
5	Ministerstvo průmyslu a obchodu	27
5.1	Aktualizace státní energetické koncepce České republiky	27
5.2	Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů	29
5.3	Surovinová politika v oblasti nerostných surovin	30
5.4	Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 – 2013	32
5.5	Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko	34
5.6	Priority spotřebitelské politiky 2011-2014	35
6	Ministerstvo zemědělství	37
6.1	Vize českého zemědělství po roce 2010	37
6.2	Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004-2013)	39
6.3	Koncepce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015	41
6.4	Koncepce potravinářství ČR pro období po vstupu ČR do EU (2004 – 2013)	42
6.5	Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007–2013	44
6.6	Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v České republice s využitím technických a přírodně blízkých opatření	46
6.7	Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015	48
6.8	Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010 – 2013	50
6.9	Akční plán pro biomasu pro ČR na období 2009 – 2011	51
6.10	Národní lesnický program pro období do roku 2013	52
6.11	Národní strategický plán pro oblast rybářství na období 2007 – 2013	54
6.12	Plán hlavních povodí České republiky	55
7	Ministerstvo práce a sociálních věcí	57
7.1	Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 (Kvalita života ve stáří)	57
7.2	Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti	59
7.3	Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 až 2011	60
8	Ministerstvo kultury	62
8.1	Státní kulturní politika České republiky 2009 - 2014	62

8.2	Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity do r. 2015.....	64
8.3	Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na léta 2011 až 2015.....	66
8.4	Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011 – 2016.....	68
8.5	Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010 – 2014.....	69
8.6	Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007- 2013.....	70
9	Ministerstvo zdravotnictví	74
9.1	Koncepce zdravotnického aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015.....	74
9.2	Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III. na léta 2010 - 2015.....	75
9.3	Národní politika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.....	77
9.4	Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v České republice v období let 2008 - 2012.....	78
9.5	Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR Zdraví pro všechny v 21. století.....	79
9.6	Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v České republice v období let 2008 - 2012.....	81
10	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	83
10.1	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky	83
10.2	Strategie celoživotního učení České Republiky.....	85
10.3	Návrh Mezirezortní koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji České republiky do roku 2015.....	88
10.4	Mezirezortní koncepce podpory velkých infrastruktur pro výzkum a vývoj do roku 2015.....	89
11	Ministerstvo vnitra	91
11.1	Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015.....	91
11.2	Komplexní strategie České republiky k řešení problematiky kritické infrastruktury . 94	
11.3	Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020.....	95
11.4	Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010 – 2015.....	97
11.5	Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 – 2015.....	98
11.6	Návrh Programu výzkumu a vývoje resortu SÚJB.....	100
12	Ministerstvo spravedlnosti	104
12.1	Koncepce rozvoje institutu pro kriminologii a sociální prevenci na léta 2010 – 2014.....	104
13	Úřad vlády	105
13.1	Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR.....	105
13.2	Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 – 2015 ..	106
13.3	Koncepce Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací na období let 2009 až 2012.....	108
14	Závěr	110
15	Příloha	114

1 Úvod

Technologické centrum AV ČR v vypracovalo v rámci veřejné zakázky „Analýza a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“, kterou zpracovává pro v současnosti pro Úřad vlády ČR a Radu pro výzkumu, vývoj a inovace, rešerši koncepčních a strategických resortních dokumentů, které se týkají výzkumných a vývojových aktivit, jenž jsou v kompetenci jednotlivých ministerstev. Zpracování rešerší vedlo ke zmapování prioritních oblastí ve výzkumu, vývoji a inovacích (VaVaI) na úrovni jednotlivých resortů.

Úkolem rešeršního šetření bylo zjištění a rozbor koncepcí a jiných strategických materiálů, které jsou jednotlivými resorty zpracovány, a které jsou určující pro jejich další rozvoj v oblasti VaVaI a které jsou určující pro budoucí plánovanou činnost v této oblasti. Rešerše koncepčních a strategických dokumentů byla provedena na základě spolupráce s jednotlivými resorty, které TC AV poskytly tyto materiály.

Studie je jedním z podkladů pro identifikaci prioritních směrů výzkumu a vývoje do roku 2025 (s možným výhledem až do roku 2030). Cílem identifikace prioritních směrů je popis a zdůvodnění nejdůležitějších příležitostí a hrozeb rozvoje České republiky v uvedeném časovém horizontu.

Při zpracování rešerší jednotlivých koncepčních a strategických materiálů byla dodržena jednotná struktura. Úvodní část rešerše předkládá obecný rámec koncepčního materiálu a jeho časový harmonogram. Druhá část se zaměřuje na provázání koncepce či strategie s dalšími národními a evropskými dokumenty a umožňuje tak snazší orientaci v problematice a odkazuje i na jiné zdroje. Další část rozboru jednotlivých koncepčních materiálů představuje nosnou část této studie. Tou je přehled strategických cílů, priorit a opatření, která jsou uvedena v jednotlivých dokumentech. Poslední část každé rešerše je věnována konkrétním opatřením s přímou návazností na aktivity výzkumu a vývoje. Tuto strukturu však nebylo možné dodržet u všech dokumentů.

Příloha této studie pak obsahuje seznam všech do rešerše nezařazených existujících koncepcí a strategií, které TC AV od jednotlivých resortů získalo. Důvodem jejich nezařazení byl zejména časový horizont, se kterým konkrétní koncepce či strategie pracovala, jejich tematické zacílení, úroveň přílišné obecnosti nebo jejich zaměření na rozvoj velmi úzké složky, které řídí jednotlivá ministerstva.

2 Ministerstvo životního prostředí

2.1 Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky

Aktualizace Státního programu (dále jen Program) se zabývá problematikou ochrany krajiny obecně, ale i podrobněji podle jednotlivých typů krajinných ekosystémů, dále chráněnými územími a druhovou ochranou. Povinností státu podle Ústavy České republiky je, aby dbal o ochranu přírodního prostředí. Zároveň Listina základních práv a svobod dává v článku 35 všem občanům právo na příznivé životní prostředí. Tato skutečnost, globální a celoevropské procesy, členství v Evropské unii a významné mezinárodní mnohostranné úmluvy, jimiž je Česká republika vázána, zavazují Česko v oblasti péče o přírodu a krajinu přijmout řadu opatření a strategických programů. Program je **výchozí strategický dokument v oblasti ochrany přírody a v navazujících sektorech**, který bude průběžně naplňován zejména podle možností daných schválenými rozpočtovými rámci jednotlivých kapitol státního rozpočtu.

Příroda a krajina jsou bezpochyby významnou součástí národního bohatství a jejich stav a péče o ně odráží etickou a kulturní vyspělost každého národa. **Zdravá příroda a krajina znamenají také zdravého člověka.** Přes řadu dílčích úspěchů není zlepšení stavu přírody a krajiny po listopadu 1989 v České republice v mnoha ohledech dostatečné. Přírodní a krajinné prostředí, jeho ochrana a využívání, je pro kvalitní život lidské společnosti nezbytné.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Program byl schválen vládou ČR roku 2009 a rozpracovává jednotlivé cíle **Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR**. Odráží také požadavky **Evropské úmluvy o krajině na ochranu, péči a plánování krajiny**, když slouží jako **Akční plán ochrany mokřadů**. Dalším z východisek pro aktualizaci Státního programu se stala analýza **Příroda a krajina České republiky – zpráva o vývoji a stavu 2009**, která podrobně analyzuje vývoj a stav přírodního prostředí.

Při zpracování aktualizace Programu byly vzaty v úvahu další strategické dokumenty, zejména pak **Státní politika životního prostředí, Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, Plán hlavních povodí České republiky, Národní program snižování emisí České republiky, Národní lesnický program pro období do roku 2013, Strategie udržitelného rozvoje ČR, Politika územního rozvoje ČR 2008, Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007–2013 a Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007–2013, Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj 2008–2015, Státní energetická koncepce České republiky a Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů.**

Cíle a priority

Aktualizovaný Program stručně analyzuje stav přírodního a krajinného prostředí, formuluje dlouhodobé cíle a opatření, nezbytná k jejich dosažení. Program navrhuje cíle jednak obecně pro ochranu krajiny jako celku, jednak pro dílčí ekosystémy.

Cíle ochrany krajiny jsou tyto:

- Udržet a zvyšovat ekologickou stabilitu krajiny – s mozaikou vzájemně propojených biologicky funkčních prvků a částí, schopných odolávat vnějším negativním vlivům včetně změn klimatu.
- Udržet a zvyšovat přírodní a estetické hodnoty krajiny.

- Zajistit udržitelné využívání krajiny jako celku především omezením zástavby krajiny, zachováním její prostupnosti a omezením další fragmentace s přednostním využitím ploch v sídelních útvarech, případně ve vazbě na ně.
- Zajistit odpovídající péči o optimalizovanou soustavu ZCHÚ a vymezený ÚSES jako o nezastupitelný základ přírodní infrastruktury krajiny, zajišťující zachování biologické rozmanitosti a fungování přírodních, pro život lidí nezbytných procesů.

Cíle a opatření odráží dlouhodobě neudržitelný způsob využívání složek krajiny (zejména zhoršení životních podmínek, pokles rozmanitosti druhů a jejich stanovišť), převládající znehodnocený vzhled a ráz krajiny, snížení životaschopnosti krajiny a následné omezení schopnosti krajiny vyrovnat se s předpokládanými dopady klimatických změn. V rámci kapitol o dílčích ekosystémech je uveden stav a vývoj situace v ČR, vyhodnocení opatření předchozího státního programu, cíle a opatření.

Vazba na výzkum a vývoj

Některé z dílčích aktivit Programu by měly být podpořeny výzkumnými aktivitami (např. výzkum a udržitelné využívání mokřadů), ale v soustavě cílů se podpora výzkumu krajiny nevyskytuje. Nicméně Program navrhuje **vytvořit jednotný informační portál o výzkumu a vývoji souvisejícím s ochranou přírody a krajiny, umožňující sdílení základních informací o výsledcích**, který by byl odbornou a informační základnou ochrany přírody a krajiny. Odborná a informační základna zahrnuje v širším pojetí veškeré odborné informace a datové zdroje, které jsou systematicky a uceleně, spravovány a které jsou dále přístupné k opětovnému používání. Výtečnost těchto informací je základním předpokladem schopnosti resortu životního prostředí řešit účinně a na dostatečné odborné úrovni vytyčené úkoly.

2.2 Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty je základním strategickým dokumentem zajišťujícím dlouhodobý rozvoj environmentální výchovy a vzdělávání v České republice. Vznikl v roce 2000 z iniciativy MŽP k tomu vytvořenou meziresortní pracovní skupinou. Přestože je datum vzniku Státního programu značně pokročilé, jeho aktuálnost udržuje navazující **Akční plán Státního programu na léta 2010-2012** s výhledem do roku 2015, který představuje soubor konkrétních opatření pro daný tříletý časový úsek, které napomohou dosažení cílů Státního programu. Program je součástí implementace směrnice evropského společenství č. 90/313/EHS, o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí. V programu je konstatováno, že **„Populace ČR není dostatečně informována o principech (trvale) udržitelného rozvoje a není ani dostatečně připravena na jejich uplatňování v praxi.“** Cílem programu je vybudovat komplexní fungující systém environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Státní program vychází z právních norem, vládních usnesení, Státní politiky životního prostředí, mezinárodních závazků, kterými je Česká republika vázána a z předpisů Evropské unie, které byly platné v době zpracování Státního programu.

Cíle a priority

Strategickým cílem Státního programu je praktické uplatňování principu (trvale) udržitelného rozvoje v celé výchovně vzdělávací struktuře společnosti. Obecným cílem je **vybudovat komplexní fungující systém environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice**, který se pozitivně projeví v šetrnějším přístupu společnosti k životnímu prostředí, a v důsledku toho také snížením nutných nákladů na životní prostředí a zapojení veřejnosti do řešení a odstraňování problémů životního prostředí. Dílčí cíle jsou následující:

- Zabezpečit odpovědnost za realizaci environmentální výchovy ve státní správě na všech úrovních řízení a ve všech resortech.
- Zabezpečit systematickou a komplexní implementaci environmentálních aspektů do vzdělávacích programů na všech úrovních školství, včetně vysokých škol.
- Vytvářet efektivní regionální systémy environmentální výchovy a vyhodnocovat jejich účinnost.
- Podporovat místní správy v jejich výchovně vzdělávacích a osvětových aktivitách na poli životního prostředí a (trvale) udržitelného rozvoje.
- Podporovat environmentální programy rekvalifikace zaměstnanců i nezaměstnaných.
- Podporovat vytváření nových pracovních příležitostí v oblasti životního prostředí.
- Podporovat environmentálně zaměřené programy ke zvyšování a rozšiřování kvalifikace apod.
- Podporovat a motivovat environmentálně vzdělávací a osvětové aktivity a trendy v podnikové sféře.
- Zajistit přístupnost informací a poradenství o životním prostředí pro širokou veřejnost a možnost účasti na rozhodování v záležitostech životního prostředí.
- Podporovat a motivovat spolupráci odborných institucí a dalších subjektů při realizaci environmentální výchovy.
- Podporovat výzkum a vývoj v oblasti environmentální výchovy.
- Zajistit potřebné finanční prostředky v rozpočtech veřejné správy na všech úrovních nejméně ve výši 0,05 % HDP České republiky.

Státní program se zaměřuje na jednotlivé **zájmové skupiny**, u nichž stanovuje dílčí úkoly. Tyto skupiny jsou:

1. Veřejná správa
2. Děti, mládež a pedagogičtí a odborní pracovníci
3. Podniková sféra
4. Veřejnost

Vazba na výzkum a vývoj

Jedním z cílů Státního programu je podpora výzkumu a vývoje v oblasti environmentální výchovy, což je jedno z opatření v rámci zájmové skupiny děti, mládež a pedagogičtí pracovníci. Podporován by měl být především specifický **výzkum a vývoj vzdělávacích, výchovných a osvětových postupů environmentální výchovy** a tyto výsledky aplikovat do příslušných vzdělávacích a osvětových programů a aktivit.

2.3 Národní program snižování emisí České republiky

Povinnost zpracovat Národní program snižování emisí České republiky (dále jen NPSE) je stanovena v § 6 zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění. NPSE představuje základní koncepci v oblasti ochrany ovzduší v ČR. Dokument byl schválen dne 11. června 2007 a operuje v časovém horizontu do roku 2013. Program zastřešuje a doplňuje programové dokumenty krajů a obcí a **vytváří rámec pro čerpání finančních zdrojů z veřejných zdrojů, zejména operačních programů** pro období 2007 – 2013 v oblasti ochrany ovzduší. Cílem NPSE je snížit rizika pro lidské zdraví, snížit zátěž životního prostředí látkami poškozujícími ekosystémy a vegetaci a vytvořit předpoklady pro regeneraci poškozených složek životního prostředí.

Od konce 90. let, kdy bylo dosaženo významného zlepšení kvality ovzduší, **emise znečišťujících látek spíše stagnují** a kvalita ovzduší se začíná spíše zhoršovat. S ohledem na současný nevyhovující stav kvality ovzduší a vzhledem ke snaze splnit cíle, ke kterým se členské státy zavázaly přijetím Tematické strategie o znečišťování ovzduší, přijaté Evropskou komisí roku 2005 (COM(2005)446), byla přijata adekvátní opatření.

Pro Českou republiku je tento úkol o to složitější, že ji nečeká pouze snižování znečištění ovzduší, ale v prvním kroku zastavení nárůstu znečištění ovzduší, ke kterému v České republice dochází od roku 1999. Jako nezbytný krok, vyplývající z provedených analýz, se jeví **komplexní úprava legislativního rámce ochrany ovzduší**, která posune emisní chápání problému k novému základnímu imisnímu pojetí, k chápání znečištění ovzduší a jeho úzké vazby na zdraví obyvatel a na ekosystémy jako důvod pro nutnost realizace dalších kroků.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

NPSE má vztah k řadě národních strategických dokumentů. Nejdůležitějším koncepčním materiálem týkajícím se ochrany životního prostředí v České republice, se kterým je NPSE ve shodě, je **Státní politika životního prostředí 2004 - 2010** (v současnosti probíhá aktualizace). **Operační program Životní prostředí pro období 2007-2013** představuje významný ekonomický nástroj pro realizaci opatření navržených v NPSE. Zásadní vliv na kvalitu ovzduší má struktura spotřeby primárních energetických zdrojů, která je řešena v **Státní energetické koncepci**. Cíle a typy nástrojů NPSE jsou z velké části shodné s cíli a typy nástrojů **Národního programu ke zmírnění dopadů změny klimatu v České republice**. NPSE by měl přispět k naplnění strategického cíle Environmentálního pilíře **Strategie udržitelného rozvoje České republiky**.

Z mezinárodních strategických dokumentů jsou pro NPSE významné zejména Evropskou komisí přijatá **Tematická strategie o znečišťování ovzduší**, která je zaměřena především na identifikaci problémových oblastí legislativy Evropských společenství. **Úmluva EHK OSN o dálkovém znečišťování ovzduší překračujícím hranice států** si klade ochranu člověka a životního prostředí před znečišťováním ovzduší a omezování a postupné snižování či předcházení znečišťování ovzduší, včetně dálkového znečišťování ovzduší překračujícího hranice států.

Cíle a priority

Cílem této koncepce je zamezení výše uvedených rizik, která plynou ze znečištění ovzduší. Národní program snižování emisí České republiky se zaměřuje cíleně na největší problémy České republiky, tj. na znečištění ovzduší prachovými částicemi PM₁₀ a PM_{2,5} a na znečišťující látky, ze kterých tyto částice mohou vznikat v atmosféře (zejména NO_x). **Specifické cíle Programu jsou:**

- Plnit od určeného termínu (roku 2010) stanovené hodnoty národních emisních stropů pro oxid siřičitý, oxidy dusíku, tekavé organické látky a amoniak.
- Přispět ke snížení úrovně znečištění ovzduší PM₁₀ pod platné imisní limity.

- Přispět ke snížení úrovně znečištění ovzduší benzopyrenem pod platný cílový imisní limit.

K naplnění specifických cílů jsou formulovány zásady a opatření. Jedná se především o soubor legislativních opatření vycházejících z evropské legislativy, která jsou podporována ekonomickými nástroji na národní úrovni. Jednotlivé aktivity jsou přesně definované, mají uvedený časový závazek a odpovědný státní orgán.

Vazba na výzkum a vývoj

NPSE se přímo nezabývá výzkumem a vývojem, ale v souvislosti s cíli je kladen důraz na podporu nových environmentálně šetrných technologií a využití potenciálu energetických úspor. V dokumentu je konstatováno, že z hlediska podpory vědy a výzkumu by pozornost měla být věnována následujícím oblastem:

- sledování kvality ovzduší (studium tvorby sekundárních částic z plynných prekurzorů,
- modelování složitých případů – troposférický ozon, resuspenze),
- vliv minulého a současného znečištění ovzduší na lidské zdraví (zejména citlivých skupin, např. dětí) a na zdravotní stav biotických složek životního prostředí, zejména pak na zdravotní stav lesních porostů,
- zpřesnění metodik emisních inventur a emisních projekcí (zejména PM10, PM2,5, těžké kovy a polycyklické aromatické uhlovodíky),
- ex ante a ex post posuzování efektivnosti investic k ochraně ovzduší,
- vývoj technologií ke snížení emisí oxidů dusíku a těkavých organických látek,
- vývoj nízkoemisních technologií ve všech oblastech průmyslu,
- vývoj malých spalovacích zařízení pro spalování s nízkými emisemi,
- vývoj substituentů pro materiály obsahující nežádoucí složky,
- úspory energie a její efektivní využívání,
- obnovitelné a alternativní zdroje energie (zejména "nespalovací").

2.4 Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v České republice

Příprava Národního programu **vyplývá ze zákona č. 86/2002 Sb.**, o ochraně ovzduší, kde se v Hlavě IV (Ochrana klimatického systému Země), § 34, odst. 1 hovoří, že „...redukční cíle pro látky ovlivňující klimatický systém Země a lhůty k jejich dosažení stanoví Národní program ke zmírnění změny klimatu Země schvalovaný vládou“.

Předkládaný Národní program představuje dokument nahrazující Strategii ochrany klimatického systému Země v České republice (dále jen Strategie), jehož účelem je v souvislosti s novými poznatky a vývojem mezinárodní situace nově **definovat politiku ČR v oblasti změny klimatu**. Národní program podobně jako Strategie obsahuje klíčové prvky strategických směrů snižování emisí skleníkových plynů, které respektují ekonomické potřeby a možnosti státu i obyvatelstva. Národní program **více zohledňuje reakce mezinárodního společenství na klimatické změny**.

V Národním programu jsou uvedeny emisní projekce vypočítané pro tři scénáře (odlišené výší ekonomického růstu) do roku 2020 a pro dvě varianty (bez dodatečných opatření a s dodatečnými opatřeními). Dodatečná opatření zahrnují realizaci Národního programu na zmírnění dopadů změny klimatu v České republice pro rok 2002 - 2005, implementaci ekologické daňové reformy a zvýšení tarifů pro výkup elektřiny z obnovitelných zdrojů

energie. Časový horizont Národního programu se pohybuje do roku 2012, výhledově až do 2030.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Národní program představuje aktualizovaný dokument **Strategie ochrany klimatického systému Země v České republice**, který definoval národní politiku v oblasti změny klimatu. Cíle Strategie jsou v souladu se **Státní politikou životního prostředí, Státním programem úspor energie a obnovitelných zdrojů**, s obsahem **Státní energetické politiky** a s programy **České energetické agentury**. Základem pro jeho přípravu byla podrobná analýza trendu emisí skleníkových plynů, socioekonomického a legislativního prostředí, vývoje mezinárodních dohod o změně klimatu ad. Jelikož v době přijímání tohoto dokumentu byla řada otázek z mezinárodního hlediska stále ještě nedořešená (především neukončená ratifikace Kjótského protokolu), byl tento dokument považován za otevřený a orientovaný na průběžnou činnost jednotlivých resortů, a nikoliv za předmět jednorázové kampaně.

Cíle a priority

Národní program definuje základní cíle a opatření v oblasti změny klimatu na národní úrovni tak, aby v maximální možné míře zajišťoval **splnění redukčních emisních cílů v duchu mezinárodních dohod, reflekoval současnou i výhledovou sociálně-ekonomickou situaci ČR a přispěl k podpoře udržitelného rozvoje**. Přes značný pokles emisí skleníkových plynů v devadesátých letech totiž stále přetrvává vysoká energetická náročnost tvorby HDP a vysoký objem emisí skleníkových plynů na obyvatele. Jelikož při jednáních o následných cílech Kjótského protokolu po roce 2012 mohou být zohledňovány i tyto ukazatele, které nejsou pro ČR příznivé, musí být snahou ČR, aby se výhledově jejich hodnoty přiblížily státům EU. To je hlavním důvodem pro stanovení následujících cílů a opatření na snižování emisí skleníkových plynů:

- Po ukončení prvního kontrolního období Kjótského protokolu snížit měrné emise CO₂ na obyvatele do roku 2020 o 30 % v porovnání s rokem 2000.
- Po ukončení prvního kontrolního období Protokolu snížit do roku 2020 celkové agregované emise CO₂ o 25 % v porovnání s rokem 2000.
- Pokračovat v zahájeném trendu do roku 2030.
- Zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie na spotřebě primárních energetických zdrojů na 6 % k roku 2010 a na 20 % k roku 2030.

Vazba na výzkum a vývoj

Ke zmírňování dopadu změny klimatu lze přispět i rozpracováním konkrétních sektorových adaptačních opatření a jejich podrobným ekonomickým vyhodnocením. Zahraniční zkušenosti ukazují, že formulace vhodných adaptačních opatření je v rade případu ekonomicky velmi přijatelná, zvláště v delším časovém horizontu. Do této oblasti patří i podpora vědeckého poznání o dopadech změny klimatu, zkvalitnění systematického pozorování a zlepšení prognózních a integrovaných varovných systémů v národním měřítku.

3 Ministerstvo dopravy

3.1 Dopravní politika České republiky pro léta 2005-2013

Dopravní politika je základním koncepčním dokumentem, který stanovuje hlavní směry vývoje sektoru dopravy ve střednědobém horizontu do roku 2013, a sleduje tak horizont programovacího období Evropské unie. Vychází z analýzy a hodnocení Dopravní politiky České republiky z roku 1998 a navazuje tak na předchozí koncepce MD. **Politika deklaruje, co stát a jeho exekutiva v oblasti dopravy učinit musí** (mezinárodní vazby, smlouvy), **učinit chce** (bezpečnost, udržitelný rozvoj, ekonomika, ekologie, veřejné zdraví) **a učinit může** (finanční aspekty). Dopravní politika je koncipována v kontextu mezinárodních závazků, které Česká republika přijala či hodlá přijmout v souvislosti se svým členstvím v OSN, OECD a Evropské unii, avšak s respektem ke specifickým podmínkám a potřebám České republiky.

V této souvislosti se Dopravní politika zaměřuje na zlepšení podmínek pro kvalitní dopravní obslužnost regionů a celého území ČR, které by měly usilovat o rovnováhu mezi kvalitou veřejných dopravních služeb a racionálnějším využitím osobních automobilů, možností ovlivnění dělby přepravní práce a stanovení objektivně spravedlivých plateb za dopravu a přepravu.

Základními tématy, kterými se Dopravní politika v rámci dosažení svých cílů zabývá především, **jsou harmonizace podmínek na přepravním trhu, modernizace, rozvoj a oživení železniční dopravy, zlepšení kvality silniční dopravy, omezení vlivů dopravy na životní prostředí a veřejné zdraví, provozní a technická interoperabilita evropského železničního systému, panevropská dopravní síť včetně prioritních projektů EU, zvýšení bezpečnosti dopravy, výkonové zpoplatnění dopravy, práva a povinnosti uživatelů dopravních služeb, podpora multimodálních přepravních systémů, rozvoj městské, příměstské a regionální hromadné dopravy v rámci IDS a zaměření výzkumu na bezpečnou, provozně spolehlivou a environmentálně šetrnou dopravu.**

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Národní dopravní politika proto vychází z následujících zdrojů:

- Bílá kniha EU: Evropská dopravní politika do roku 2010 – čas rozhodnout
- Dopravní politika ČR z roku 1998 – vazba na cíle dopravní politiky ČR z roku 1998 v nových podmínkách členství v EU
- SWOT analýza zpracovaná Ministerstvem dopravy v přípravné fázi v prosinci 2002
- Strategie udržitelného rozvoje ČR schválená usnesením **Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské** ním vlády ze dne 8. prosince 2004 č.1242/2004

Cíle a priority

Dopravní politika vychází z globálního cíle, který je rozvinut v pěti vertikálních a čtyřech průřezových prioritách. Průřezové priority mají obecnou platnost a jsou obsaženy ve všech vertikálních prioritách. Vertikální priority jsou rozpracovány do jednotlivých problémových okruhů – specifických cílů, jejichž naplnění bude zajištěno pomocí jednotlivých opatření, která z nich vycházejí.

Globálním cílem dopravní politiky je vytvoření podmínek pro zajištění kvalitní dopravy zaměřené na její ekonomické, sociální a ekologické dopady v rámci principů udržitelného rozvoje a položit reálné základy pro nastartování změn proporcí jednotlivými druhy dopravy. Globálního cíle bude, kromě níže zmíněných vertikálních specifických priorit, dosaženo zejména zaváděním výsledků VaV a nových

progresivních technologií a inteligentních dopravních systémů a služeb do dopravní praxe, vytvořením podmínek pro zachování konkurenceschopnosti českých dopravců v podmínkách otevřeného trhu a vhodném omezování vlivů dopravy na životní prostředí a veřejné zdraví v souladu s principy udržitelného rozvoje. Specifické priority jsou následující:

- **Dosažení vhodné dělby přepravní práce mezi druhy dopravy zajištěním rovných podmínek na dopravním trhu** (zajistit takové podmínky přístupu na přepravní trh, aby na něm bylo možné uplatnit výhody jednotlivých druhů dopravy. Dopravci musejí uspokojovat přepravní potřeby uživatelů minimálně ve standardní kvalitě stanovené státem).
- **Zajištění kvalitní dopravní infrastruktury** (v návaznosti na zákonnou garanci dopravní infrastruktury je třeba zabezpečit nejen rozvoj sítí, ale rovněž jejich kvalitní údržbu a obnovu, bez níž by se vložené investice znehodnotily. Rozvoj dopravní infrastruktury musí být zabezpečován s ohledem na vzájemné rovnoměrné využití kapacity stávajících sítí všech druhů dopravy tak, aby nedošlo ke snížení konkurenceschopnosti zejména v těch segmentech přepravního trhu, jejichž komparativních výhod (např. menší negativní vliv na životní prostředí, nižší měrná spotřeba energie aj.) je z celospolečenského hlediska potřeba využít. Dopravní infrastrukturu je nezbytné rozvíjet tak, aby její dopad na životní prostředí a veřejné zdraví po dobu výstavby i provozu byl co nejmenší, je nutné minimalizovat i starou ekologickou zátěž na stávající infrastruktuře).
- **Zajištění financování v dopravním sektoru** (priorita řeší finanční rámec pro realizaci projektů dopravní infrastruktury (údržba, provoz a rozvoj), pro realizaci veřejných služeb v dopravě, obnovu vozového parku a na dopravní výzkum a vývoj).
- **Zvýšení bezpečnosti dopravy** (priorita řeší dopravní bezpečnost na dvou úrovních. Vnitřní bezpečností se rozumí bezpečnost dopravního provozu, vytváření podmínek pro snížení nehodovosti u všech druhů dopravy a tvorba pravidel pro přepravu nebezpečného zboží. Tzv. vnější bezpečností se rozumí ochranu proti terorismu, vandalismu a obdobným protiprávním činům a patologickým společenským projevům a ochranu proti přírodním živlům).
- **Podpora rozvoje dopravy v regionech** (uvedená priorita má charakter metodického doporučení pro tvorbu dopravních strategií na regionální a místní úrovni. Jedná se o problémy, které v rámci principu subsidiarity musí být řešeny na regionální a místní úrovni, a které zároveň potřebují podporu, případně koordinaci z národní úrovně).

Jednotlivé priority obsahují stručný popis současného stavu a východisek a návrh opatření, která budou přispívat k realizaci uvedených prioritních oblastí. Všechny uvedené priority a z nich vycházející specifické cíle a opatření respektují obecné zásady, které mají průřezový charakter.

Vazba na výzkum a vývoj

Oblast výzkumu a vývoje je řešena v rámci prioritní osy Zajištění financování v dopravním sektoru. Cílem Politiky v této oblasti je zejména zefektivnění a rozvoj strategického VaV v dopravě se zaměřením na udržitelný rozvoj dopravy. Politika také podporuje přenos poznatků a technologií na mezinárodní úrovni, a to zejména ve vazbě na rámcové programy EU. Cílem politiky je rovněž podpora uplatňování výsledků VaV v praxi v podobě inovací a podpora výzkumu environmentálně šetrných druhů dopravy a technických opatření, které povedou k eliminaci negativních vlivů dopravy na životní prostředí a veřejné zdraví.

3.2 Strategie dopravy jako nevyhnutelná součást rozvoje České republiky do roku 2025

Tzv. Superstrategie se zabývá problematikou rozvoje dopravního sektoru České republiky a v souvislosti s blížícím se novým programovacím obdobím od roku 2014 odhaduje financování dopravní infrastruktury. Strategie reaguje na **kritický nedostatek** finančních prostředků, současnou hospodářskou situaci, na potřebu **zásadního přehodnocení** přístupu k plánování, na přípravu staveb dopravní infrastruktury a na **absenci dlouhodobého plánu** rozvoje dopravní infrastruktury. Ve strategii naplánovaný rozsah státních investic ve svém prvním návrhu zohledňuje požadavky krajů i rezortních investorských organizací a **reaguje na jejich prioritní potřeby**. Finanční prostředky budou dle nového konceptu, který je součástí strategie, soustředěny na projekty s **největší přidanou hodnotou** pro společnost (s nejvyšším společenským přínosem).

MD plánuje využít strategie k následujícím krokům:

- **Podpora žádosti o přehodnocení přístupu EU** k rozvoji dopravní infrastruktury s ohledem na stav v ČR (řešení akutních problémů v silniční dopravě).
- **Hledání nových forem financování** realizace staveb dopravní infrastruktury (např. PPP), proces musí být odsouhlasen vládou ČR a urychleně zahájen.
- **Využití nových možností při stanovení cen za použití dopravní infrastruktury** (změny cen za použití silniční a železniční infrastruktury, využití technologií ITS).
- **Změna v přístupu k přípravě staveb dopravní infrastruktury** (zjednodušení projektové přípravy, majetkoprávní otázky, legislativní úpravy).
- **Vyjednávání o posílení pozice železničních dopravců na trhu s dalšími partnery.**
- **Zrychlení přípravy a finančního zabezpečení vzniku veřejných logistických center** s ohledem na úlohu **logistiky jako odvětví posilujícího konkurenceschopnost** podnikatelských subjektů působících na území ČR.

Hlavním cílem strategie je realizace co největší části páteřní dopravní infrastruktury státu přenášející **rozhodující přepravní zátěž s akceptovatelným dopadem na životní prostředí a lidské zdraví**. V této souvislosti je ve strategii zvažena také možnost podpory vozidel na alternativní pohony (CNG, elektromotory, hybridní motory) např. formou daňových úlev pro pořízení a provoz těchto vozidel.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Strategie vychází z předpokladu účasti veřejného sektoru na financování dopravních projektů. Veřejné zdroje budou z větší části pocházet z evropských fondů, strategie proto respektuje podmínky probíhající revize **Politiky transevropské dopravní sítě**, připravovanou **Evropskou dopravní politiku** a **Politiku soudržnosti na další období**. Pro zajištění optimalizace přípravy a realizace projektů dopravní infrastruktury bude, podle strategie, nutné upravit současnou platnou legislativu. Strategie bude jedním z podkladových materiálů pro podrobný dokument **Dopravní sektorové strategie, 2. fáze – Střednědobý plán rozvoje dopravní infrastruktury s dlouhodobým výhledem (GEPARDI II)**, jehož zpracování je nutnou podmínkou pro schválení operačního programu pro dopravu pro období let 2014 – 2020.

Cíle a priority

Strategie má vytyčeny čtyři cíle:

- Výrazné zlepšení využívání systémů veřejné dopravy a multimodální nákladní přepravy.
- Omezení negativních vlivů na životní prostředí vyplývajících z osobní a nákladní silniční dopravy – pomocí komplexního programu aktivit a projektů pokrývajících období 2011-2025.
- Nový program obsahující změnu priorit v realizaci staveb dopravní infrastruktury.
- Přípravení podkladů pro další vyjednávání s EU o financování dopravní infrastruktury.

Ve srovnání s obdobnými, dříve zpracovanými, dokumenty je v rámci této strategie důraz zaměřen zejména na **hledání alternativních finančních zdrojů** pro projekty dopravní infrastruktury (zejména typu PPP a další mimobilanční úvěrové financování ze soukromých zdrojů), k zajištění **lepšího využití finančních zdrojů** v důsledku přísnějších kontrol, k **zajištění lepšího výběru projektů největší přidanou hodnotou** za vynaložené finanční prostředků a lepší využívání stávající infrastruktury. Strategie také akcentuje **zavádění nových technologií**, zejména nejnovějších systémů EU, které jsou navrženy pro optimalizaci využití stávající a budoucí dopravní infrastruktury.

Strategie má sloužit jako podklad pro vypracování navazujících dokumentů, které budou upřesňovat informace zde obsažené. Součástí dokumentu je stručná analýza současného stavu dopravy, dopravní infrastruktury a priority rozvoje a způsoby financování. Připojeny jsou rozsáhlé přílohy.

Vazba na výzkum a vývoj

Strategie se oblastí VaV nezabývá. Dopravní sektor je v tomto dokumentu popisován jako odvětví, které je inovacemi posouváno vpřed na vyšší úroveň a zároveň jako odvětví, které k vlastním inovacím přispívá. V tomto ohledu se strategie odkazuje na dokument INOTECH schválený usnesením vlády č. 12/2009. Strategie zároveň počítá s intenzivním využíváním inženýrských dovedností při přípravě a realizaci nových dopravních infrastrukturních projektů.

3.3 Revize a aktualizace Národní strategie bezpečnosti silničního provozu na období 2008 – 2010 (2012)

Národní strategie bezpečnosti silničního provozu byla přijata vládou ČR v dubnu 2004. Strategie byla vypracována se záměrem vytvoření účinných kroků k zastavení dlouhodobého nepříznivého vývoje nehodovosti v silničním provozu a k přiblížení její úrovně motoristicky vyspělým zemím. V souladu s nosnými pilíři evropské dopravní politiky vytyčenými EK v Bílé knize, se vláda ČR připojila k ambicióznímu **cíli snížit počet usmrcených v silničním provozu do roku 2010 na 50 % úrovně z roku 2002**, tj. na 650 osob. Strategie byla koncipována jako společný strategický dokument všech subjektů, které mohou bezpečnost provozu na pozemních komunikacích ovlivnit. Byla vypracována Ministerstvem dopravy v úzké součinnosti s dalšími dotčenými ústředními orgány státní správy, krajskými úřady (dále kraji), podnikatelskými subjekty i nevládními organizacemi a občanskými sdruženími, jejichž činnost má dopad na bezpečnost silničního provozu.

Cíle a priority

K dosažení vytyčeného cíle bylo na základě podrobných rozborů **nehodovosti identifikováno deset klíčových prostředků**, které byly dále rozpracovány do nosných opatření a konkrétních nástrojů. Jejich výběr reflektoval nejzávažnější slabiny bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích. K jejich řešení bylo ve Strategii **navrženo využití ověřených postupů, praktických zkušeností a nejnovějších výzkumných poznatků**, které se již osvědčily u nás nebo přinesly pozitivní výsledky v zahraničí. Ke každému nástroji byly přiřazeny odpovědné subjekty za jeho plnění i jejich časové rozvržení.

- Snížení počtu dopravních nehod a jejich následků způsobených nepřiměřenou rychlostí.
- Snížení počtu nehod a jejich následků způsobených nedáním přednosti v jízdě.
- Snížení počtu nehod a jejich následků zaviněných pod vlivem alkoholu, léků a jiných návykových látek.
- Snížení vážnosti následků nehod zvýšeným používáním zadržných systémů.
- Zvýšení ochrany zranitelných účastníků silničního provozu.
- Vytváření bezpečného dopravního prostoru.
- Zlepšení opatření bezprostředně po nehodě.
- Dopravní výchova.
- Zvýšení respektu účastníků silničního provozu k dodržování právní úpravy.
- Koordinace činností v oblasti bezpečnosti silničního provozu.

Každá z identifikovaných oblastí obsahuje analýzu současného stavu a nástroje, kterými budou v jednotlivých oblastech tak, aby se přispělo k naplnění cíle Strategie. U každého identifikovaného nástroje je jmenován státní orgán s odpovědností za jeho realizaci a termínem jeho naplnění. Strategie by měla být dokumentem koordinujícím společné úsilí o zvýšení bezpečnosti na českých silnicích.

Vazby na výzkum a vývoj

Přímé vazby na VaV činnosti Strategie rozvíjí zejména v rámci opatření Koordinace činností v oblasti bezpečnosti silničního provozu. Zde jsou shrnuty nástroje, týkající se organizace a koordinace činnosti státní správy, územních samospráv i nevládních a občanských organizací, čímž se přispěje k cíli celé Strategie. **Podmínkou cíleného působení v oblasti bezpečnosti silničního provozu je však kvalitní kontinuální výzkum včetně pravidelně se opakujících průzkumů veřejného mínění.** V rámci toho bude MD podporovat rozvoj analytické a koncepční činnosti a zajistí kontinuitu VaV činnosti pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu s **prioritním zaměřením na oblasti lidského faktoru, infrastruktury a vozidla.**

3.4 Strategie inovačních technologií v dopravě – INOTECH

Dopravní politika ČR pro léta 2005-2013 zdůraznila význam harmonizace podmínek na přepravním trhu, modernizace, rozvoje a oživení železniční dopravy, zlepšení kvality silniční dopravy, omezení vlivů dopravy na životní prostředí, zajištění provozní a technické interoperability evropského železničního systému, zvýšení bezpečnosti dopravy, zavedení výkonového zpoplatnění dopravy, nutnost podpory multimodálních

přepravních systémů, rozvoje městské, příměstské a regionální hromadné dopravy v rámci integrovaných dopravních systémů. **Společným jmenovatelem podpory těchto cílů je systematický a cílený rozvoj inteligentních dopravních systémů.**

Strategie inovačních technologií INOTECH vytvoří koncepční podmínky pro vstup nových technologií, které podporují cíle národní dopravní politiky se zdůrazněním vazeb dopravního systému ČR na evropský systém. Podmínky pro vstup inovačních technologií do dopravního sektoru jsou obsaženy také v dalších základních koncepčních materiálech Ministerstva dopravy a jsou rovněž součástí závěrů výzkumných programů v rámci Národního programu výzkumu NPV I v podprogramu Bezpečná a ekonomická doprava a zejména pak v rámci Národního programu výzkumu NPV II.

Dokument INOTECH je v oblasti dopravy prvním svého druhu a definuje roli veřejného sektoru. Veřejný sektor se musí zaměřit na vybudování dostatečně fungující podpory ITS v České republice vytvořením vhodných rámců, technických a technologických standardů, a to včetně zajištění podmínek pro využívání globálních navigačních družicových systémů (např. GPS nebo budovaný Galileo) v dopravních procesech, v nichž jsou vyžadovány vyšší požadavky na systémové parametry.

Dokument si neklade za cíl detailní rozpracování jednotlivých možných telematických systémů, jejich přínosů a problémů, ale v některých oblastech doporučuje směry, kterými by se měla veřejná správa v oblasti dopravně telematických systémů dále zabývat pro zdravý ekonomický a konkurenceschopný rozvoj udržitelné dopravy.

Cíle a priority

Nejdůležitějším cílem tohoto dokumentu je nastínit směr, kterým by se Česká republika měla ubírat v oblasti inovačních technologií ve všech druzích dopravy a ve všech jeho odvětvích. Návrh kapitol a celkové struktury dokumentu INOTECH zohledňuje základní a specifické cíle Dopravní politiky ČR v oblasti telematických systémů.

1) Telematika na dálnicích a silnicích první třídy

- Vytvoření plně funkčního národního centra řízení dopravy.
- Vytvoření podmínek pro propojení národního centra řízení dopravy s regionálními centry řízení dopravy.
- Rozšíření systému RDS-TMC pro distribuci dopravních informací řidičům.
- Vytvoření podmínek pro vznik informačního systému o stavu povrchu vozovky na důležitých částech pozemních komunikací, o jízdních časech (dojezdových dobách), pro realizaci dostatečné sítě informačních tabulí (ZPI) pro řidiče a liniového řízení dopravy.
- Navázání spolupráce Národního dopravního informačního centra s obdobnými centry v zahraničí, zejména se sousedními zeměmi.

2) Rozvoj multimodálních dopravních systémů ve veřejné osobní dopravě a v městských aglomeracích

- Vytvoření národního dopravního standardu pro elektronické placení jízdného.
- Vytvoření jednotné informační báze ve veřejné dopravě.
- Rozvíjení národního informačního systému pro poskytování údajů o jízdních rádech veřejné osobní dopravy různými prostředky jako Internet, GSM, atd.

3) Rozvoj kolejové dopravy

- Vytvoření kritérií pro zvýšení bezpečnosti silniční dopravy přes železniční přejezdy a návrh technických a technologických norem pro bezpečnější železniční přejezdy.

- Pokračování v realizaci projektu ERTMS/ETCS a GSM-R na území ČR dle Národního implementačního plánu ERTMS (European Rail Traffic Management System).

4) Telematika na síti vodních cest

- Pokračovat ve vytváření uceleného informačního systému RIS (River Information System), jehož cílem je zvýšení bezpečnosti vnitrozemské plavby, zvýšení efektivnosti vodní dopravy, lepší využití možností vodní cesty na základě kvalitnějších informací o aktuálních plavebních podmínkách a ochrana životního prostředí plynoucí z dostatečné informovanosti při řešení kalamitních situací.

Dokument nemá přímou souvislost s výzkumem a vývojem.

3.5 Národní strategie cyklistické dopravy ČR

Cílem současného dopravního plánování je systematická podpora dopravy přátelské k životnímu prostředí. Mezi takové druhy dopravy jednoznačně patří i cyklistika. Její pozitiva jsou zřejmá – bezhlučnost a nulové emise, finanční a prostorová nenáročnost. Půlhodinka jízdy denně je vynikající prevencí proti civilizačním chorobám, cyklisté nemají tolik problémů s hledáním parkovacích míst, s dopravními kolapsy a zácpami, kolo přispívá k humanitě a družnosti. Významný je i přínos pro rozvoj cestovního ruchu.

Cyklistika je vnímána jako integrální část, která se dělí z hlediska kompetencí do oblastí dopravní obsluhy území (resort dopravy) a oblasti cykloturistiky (resort místního rozvoje). Během posledních několika málo let přestává být pouze individuální záležitostí a plynule přechází do městského i regionálního plánování, koexistuje s dalšími druhy dopravy a přirozenou cestou vznikají nároky uživatelů na dopravní prostor a odpovídající vybavení. Cyklistika jako forma dopravy není menšinovým trendem, ale alternativou k dalším druhům dopravy. Propojení cyklistické infrastruktury formou městských sítí cyklostezek a regionálních sítí cyklotras umožňuje současně plynulý pohyb cyklistů i cykloturistů.

Cílem strategie je posílení bezpečnosti cyklistů při jízdě na kole, vytvoření vhodné infrastruktury pro cyklistiku. Zároveň strategie cíleně přispívá k poskytnutí příležitostí pro změnu životního stylu obyvatel ČR, k prevenci civilizačních chorob a ke zkvalitnění životního prostředí. V neposlední řadě přispívá k rozvoji turistického ruchu.

Cíle a priority

Strategie svůj hlavní cíl naplňuje skrze čtyři prioritní osy, které se dále dělí na několik specifických cílů.

1) Rozvoj cyklistiky jako rovnocenného prostředku dopravní obsluhy území

- Vytváření podmínek pro výstavbu cyklistické infrastruktury.
- Zvyšování bezpečnosti zranitelných účastníků silničního provozu.
- Začlenění cyklistické dopravy do integrovaného dopravního systému.
- Posílení výzkumu, výchovy, vzdělávání a osvěty k podpoře cyklistiky.

2) Rozvoj cyklistiky pro posílení cestovního ruchu

- Vytváření podmínek k podpoře cykloturistiky.

- Využití cykloturistiky pro obnovu venkova.
- Zajištění přípravy čerpání prostředků ze strukturálních fondů a Kohezního fondu EU.

3) Rozvoj cyklistiky pro posílení ochrany životního prostředí a zdraví

- Regulace a podpora cyklistiky z pohledu ochrany území vyžadujících zvláštní ochranu (zvláště chráněná území, lokality výskytu zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin).
- Rozvoj cyklistiky v sídelních územích.
- Zajištění ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty a dalších osvětových programů k podpoře cyklistiky a zdravého životního stylu.

4) Zajištění koordinace s dalšími resorty a subjekty

- Zajištění a koordinace vědy a výzkumu.
- Zajištění koordinace monitoringu a aktualizace této strategie.
- Zajištění a koordinace propagace.
- Zajištění a koordinace vzdělávání a osvěty.
- Zajištění aktualizace legislativy a její koordinovaná aplikace.

Vazby na výzkum a vývoj

Vazby na výzkumné aktivity se ve strategii koncentrují do dvou specifických cílů. Prvním cílem je posílení výzkumu, výchovy, vzdělávání a osvěty k podpoře cyklistiky, druhým pak koordinace vědy a výzkumu. Obsahem těchto cílů je začlenění výzkumu a vývoje do celého procesu, provádět transfer znalostí ze zahraničí a následně zavádění vhodných opatření do praxe.

3.6 Dopravní sektorové strategie 1. fáze (horizont do roku 2013)

„Dopravní sektorové strategie“ představují jeden ze strategických dokumentů, který se zabývá oblastí dopravy v České republice. Rozpracovávají určité oblasti základního strategického dokumentu pro rozvoj sektoru dopravy, kterým je Dopravní politika ČR pro léta 2005 – 2013. Potřeba zpracování strategického dokumentu, který se zabývá otázkou rozvoje dopravní infrastruktury jednotlivých druhů dopravy, vychází ze snahy tento vývoj korigovat takovým způsobem, aby byla podpořena konkurenceschopnost jednotlivých odvětví a v plné míře využity pozitivní aspekty jednotlivých druhů dopravy.

Strategický dokument reflektuje potřebu hodnotit pozici jednotlivých odvětví v širším územním i časovém kontextu. Zohledňuje přesah dopravního přístupu v návaznosti na budování transevropských dopravních sítí včetně trendů, které lze očekávat na základě vnitrostátní, tak i evropské situace. Dokument si rovněž klade za cíl nastínit rámcové trendy a vývoj jednotlivých odvětví v delším časovém horizontu do roku 2030.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Strategie navazuje na následující dokumenty.

Evropská úroveň:

- Lisabonská strategie

- Bílá kniha dopravy
- Politika TEN-T

Národní úroveň:

- Generální plán dopravní infrastruktury
- Strategie podpory dopravní obslužnosti území
- Podpůrné sektorové strategie 2010-2030
- Dopravní politiky České republiky pro léta 2005-2013
- Politika územního rozvoje 2008
- Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007-2013

Regionální úroveň:

- Program rozvoje krajů 2007-2010
- Program rozvoje krajů 2011-2014
- Program rozvoje krajů 2015-2018

Dopravní sektorové strategie se zabývají následujícími klíčovými aspekty

- **Konkurenční pozice:** zhodnocení konkurenční pozice dopravních odvětví v rámci dopravního trhu ČR a očekávaných trendů, založené na reprezentativní tržní segmentaci a na porovnání služeb konkurujících druhů dopravy.
- **Základní služby:** stanovení souboru základních služeb pro jednotlivé tržní segmenty (zahrnujících jak služby přepravní tak i služby doplňkové) spolu s příslušnými výkonovými požadavky (ve smyslu kvality, spolehlivosti, vstřícnosti, ceny, prostředí ve vztahu k zákazníkům), kterými by mohly zabezpečit dlouhodobý udržitelný ekonomický rozvoj sektoru a měly by vymezit zaměření rozvoje sektoru ve středně až dlouhodobém horizontu.
- **Analýza mezer:** provedení analýzy mezer, která stanoví další požadavky a potřebné vybavení pro úspěšnou implementaci definovaných základních služeb. Takto by měly být pojmenovány nejen potřeby týkající se doplnění infrastrukturního vybavení, ale také možné změny v organizaci dosavadních obchodních/provozních procesů, zavádění nových obchodních/ obslužných konceptů či inovativních technologií, které budou posouzeny jako nezbytné pro dosažení vyčtených cílů u základních služeb.
- **Implementační a investiční plán:** definování rámcové implementační strategie, která maximalizuje přínosy pro okruh konečných uživatelů, minimalizuje rizika a optimalizuje využití investičních prostředků.

Vazby na výzkum a vývoj v dokumentu nejsou explicitně uvedeny.

3.7 Strategie krizového řízení v dopravě do roku 2013

Jedním z cílů Dopravní politiky ČR je zajištění náležité ochrany dopravní infrastruktury tak, aby objekty a zařízení, dopravní prostředky a informační systémy, které jsou životně důležité pro fungování základních funkcí dopravy, neselhaly za jakýchkoliv scénářů, rizik

a hrozeb. Opatření sloužící k ochraně dopravní infrastruktury by měla být zaměřena na snížení možnosti selhání a na omezení důsledků těchto selhání.

„Strategie krizového řízení v dopravě do roku 2013“ (dále jen „Strategie KŘ“) doplňuje Dopravní politiku ČR. Vytyčuje základní koncepční záměry a cíle Ministerstva dopravy v oblasti krizového řízení, zajištění obrany státu a mezinárodní spolupráce pro období let 2005 až 2013, stanoví priority na plánovací období let 2005 až 2007.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Strategie KŘ vychází z Dopravní politiky ČR, Bezpečnostní strategie ČR, Vojenské strategie ČR, Koncepce operační přípravy státního území, Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky, z Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015, ze Závěrů analýzy bezpečnostního systému ČR, Závěrů studie proveditelnosti Informačního systému krizového řízení ČR a z dalších dokumentů, které jsou dále uvedeny.

Cíle a priority

1) Základní cíle a priority krizového řízení po roce 2013

- Zajistit a prohloubit vzájemnou výměnu informací, dat, zkušeností a poskytování odborné pomoci na místní, národní a mezinárodní úrovni. Za tím účelem organizovat koordinační porady, dopravní semináře a jiné akce s cílem objasnit, sjednotit a sladit postupy a metodiky při řešení krizových situací v dopravě.
- Vyjasnit cíle a priority týkající se využití systému GALILEO a mezinárodní spolupráce při snižování rizik přírodních a jiných katastrof. Podporovat partnerství napomáhající výměně zkušeností s ostatními zeměmi.

2) Základní cíle a priority při zajištění obrany státu

- Hlavní úkoly v oblasti obrany spočívají ve stálé připravenosti státu k přechodu z běžného stavu na stav ohrožení státu nebo válečný stav a k obraně státu. Ministerstvo plní úkoly obrany v rámci své působnosti, kterou stanoví zákon (k zabezpečení operační přípravy státního území je nutné v součinnosti s dotčenými vlastníky a ve spolupráci s kraji a vojenskými orgány zajistit, aby určená dopravní síť měla dostatečné technické parametry a propustnost intenzity provozu).

3) Hospodářská opatření pro krizové stavy

4) Finanční zabezpečení

5) Mezinárodní spolupráce

Dokument nemá žádnou vazbu na výzkum a vývoj.

4 Ministerstvo pro místní rozvoj

4.1 Strategie regionálního rozvoje České republiky

Strategie je základním dokumentem regionální politiky ČR pro období 2007 až 2013. Dokument vymezuje strategický rámec regionálního rozvoje České republiky a stanovuje vizi a cíle dlouhodobého rozvoje regionů. Strategie obsahuje analýzu stavu regionálního rozvoje, charakteristiku silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých krajů a původních okresů, strategické cíle regionálního rozvoje v ČR, vymezení státem podporovaných regionů a doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti.

Strategie obsahuje vizi, podle níž by do roku 2013 měla být Česká republika **aktivní, ekonomicky výkonnou a konkurenceschopnou zemí s kvalitním životním prostředím, která v souladu s principy udržitelného rozvoje dosahuje ve všech základních kritériích (úroveň znalostní ekonomiky, HDP na obyvatele, zaměstnanost, sociální zabezpečení ap.) standardů Evropské unie a zabezpečuje zvyšování kvality života svých obyvatel, přičemž:**

- budou výrazně zmírněny regionální disparity a poroste počet regionů soudržnosti dosahujících svojí ekonomickou silou a dynamikou růstu průměru EU,
- bude zajištěn alespoň minimální rozvojový potenciál ve všech mikroregionech v oblasti infrastruktury a dalších složek utvářejících podmínky života jejich obyvatel,
- zvýší se podíl aktivní a inovativní populace v regionech.

K naplnění vize je stanoven globální cíl, který určuje základní zaměření dlouhodobého rozvoje regionů ČR: **vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.**

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Hlavní směry a cíle regionální politiky ČR navazují na:

- Strategii udržitelného rozvoje ČR
- Strategii hospodářského růstu ČR
- Národní programu reforem
- hlavní cíle resortních a krajských strategií a programů
- jsou sladěny s prioritami EU, stanovenými v politice hospodářské a sociální soudržnosti¹ a v obnovené Lisabonské strategii² (koheze, růst, zaměstnanost)

Cíle a priority

Dokument byl vypracován jako strategické východisko pro přípravu regionálních programů rozvoje a pro formulaci regionálních přístupů v rámci sektorových a odvětvových politik a programů včetně operačních programů strukturálních fondů. Z těchto důvodů je rozsah a zaměření jednotlivých prioritních oblastí a priorit specifikován o něco šíře než v Národním rozvojovém plánu a Národním strategickém referenčním rámci pro přípravu operačních programů.

¹ Politika hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie.

² Viz Společně pro růst a zaměstnanost – nový začátek pro lisabonskou strategii“, sdělení Evropské komise schválené Evropskou radou, Brusel, 2.2. 2005 (COM (2005) 24)

Cíle jsou rozděleny do následujících prioritních os:

1. Evropský a národohospodářský strategický rámec

Cílem priority je tvořit efektivně fungující soustavy institucí pro realizaci regionální politiky ve všech regionech České republiky. Prioritní osa dále podporuje zvýšení efektivnosti a kvality výkonu veřejné správy v regionech, součinnost státní správy a samosprávy a usnadnění přístup občanů a podnikatelů k veřejné správě a k veřejným službám v regionech ČR. Dále má za cíl zajistit dostatek zdrojů pro realizaci regionální politiky ČR a jejích regionů.

2. Ekonomika regionů

Cílem prioritní osy je zlepšení podnikatelského prostředí a administrativních podmínek pro rozvoj nového podnikání. Podnikatelské prostředí lze zlepšit stabilizací existujícího podnikání, přílivem kapitálu a zlepšením investičního klimatu. Cílem je také zvýšení podílu malých a středních podniků na výkonech a tvorbě pracovních míst a zvýšení podílu inovačního podnikání a produkce s vysokou přidanou hodnotou na celkové produkci v regionech a vytvoření podmínek pro dostatečnou tvorbu pracovních míst ve výrobní sféře a službách.

3. Lidé a osídlení

Priorita má poměrně široce koncipované cíle. V oblasti lidských zdrojů má za cíl zajistit dostatečné množství kvalifikovaných lidí pro rozvoj znalostní ekonomiky a podpořit vědu, výzkum, vývoj a inovace.

V oblasti osídlení je pak jejím cílem stabilizovat systém osídlení v regionech a podpořit rozvoj bydlení, zvýšit sociální soudržnost a stabilitu regionů a zajistit v nich rovný přístup občanů na trh práce a k sociálním a zdravotním službám a zvýšit konkurenceschopnost a atraktivitu měst a zlepšit kvalitu života a prostředí ve městech.

4. Infrastruktura

Cílem této prioritní osy je zejména zajištění kvalitní dostupnosti národní i evropské dopravní sítě ze všech regionů ČR, zvýšení bezpečnosti provozu a minimalizace ekologických rizik spojených s dopravou. Priorita zároveň podporuje posílení dopravní obslužnosti hromadnou dopravou uvnitř regionů i mezi regiony.

Dalším cílem prioritní osy je zvýšení spolehlivosti napojení obyvatel na regionální rozvodné systémy a zvýšení dostupnosti, kapacity a rychlosti komunikačních systémů.

5. Příroda, krajina a životní prostředí

Cílem priority je zlepšit kvalitu vybraných složek životního prostředí a posílit komplexní ochranu přírodního bohatství české krajiny v souladu se změnami po vstupu ČR do EU, zvýšit podíl využívání obnovitelných zdrojů a environmentálně šetrných technologií v hospodářských aktivitách (zejména výrobě a energetice) ve všech krajích a osáhnout vyššího stupně environmentálního povědomí obyvatel krajů ČR ve všech věkových kategoriích a oblastech činnosti.

6. Cestovní ruch

Cílem je zajištění kvalitních lidských zdrojů pro marketingové řízení cestovního ruchu, zavádění mezinárodně uznávaných standardů řízení cestovního ruchu. Dále pak rozvoj základních a doplňkových zařízení cestovního ruchu a zkvalitnění informační obsluhy v cestovním ruchu.

Priorita také posiluje aktivní využití kulturního dědictví a přírodního bohatství regionů pro rozvoj cestovního ruchu a rozvoj komplexních produktů cestovního ruchu.

7. Kultura

Cílem priority je zajištění kvalifikovaných lidských zdrojů pro řízení kulturních aktivit a podporu vzdělávání a projektů na podporu místní a regionální kulturní identity. Dalším cílem je rozvoj kulturních akcí místního, regionálního i nadregionálního významu a modernizace kulturní infrastruktury.

8. Problémová území

Cílem je snížení neodůvodněných rozdílů ekonomické úrovně jednotlivých regionů s nevhodnou ekonomickou strukturou a nízkou ekonomickou výkonností vůči průměru ČR, snížení velkých regionálních rozdílů v míře a struktuře nezaměstnanosti a zatraktivnění způsobu života a bydlení na venkově a zlepšení podmínek života v periferních oblastech.

Vazby na výzkum a vývoj

Výzkum a vývoj a inovační podnikání jsou strategicky řešeny v rámci druhé prioritní osy. Jedná se zejména o podporu budování a rozvoj infrastruktury průmyslového výzkumu a vývoje, a to zvláště ve strukturálně postižených regionech. Priorita podporuje i rozvoj komercializace výzkumných výsledků. V rámci prioritní osy je podporován rozvoj společných inovačních zařízení - vědeckotechnických pracovišť, inovačních center a inkubátorů, včetně příslušných poradenských služeb. Podporována je i koncentrace vědecko-výzkumného potenciálu do hlavních regionálních center.

4.2 Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007–2013 představuje střednědobý strategický dokument, který vychází především z rozvojových možností cestovního ruchu v České republice a účinnými nástroji podněcuje jeho další rozvoj. Základním atributem koncepce je rozvoj odvětví cestovního ruchu, který vychází z mobilizace zejména privátních zdrojů zaměřených na cestovní ruch a dále také rozvoj systémového a koncepčního přístupu veřejné správy na všech úrovních jako zdroje konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a hospodářského růstu zejména v územích s vhodným potenciálem pro efektivní rozvoj tohoto odvětví.

Cílem zpracování koncepce je harmonizace koncepční činnosti v oblasti cestovního ruchu s programovacím obdobím Evropské unie a vytvoření strategického materiálu, který bude účinným nástrojem podpory udržitelného rozvoje cestovního ruchu v ČR v příštím období a bude dostatečně reflektovat význam cestovního ruchu pro národní hospodářství České republiky. Koncepce je rovněž východiskem pro zpracování Integrovaného operačního programu a regionálních operačních programů (financovaných ze strukturálních fondů EU) v oblasti cestovního ruchu, jež tvoří významné nástroje její realizace. Současně bude sloužit k inovaci rozvojových programů cestovního ruchu v jednotlivých krajích ČR.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Strategická vize a cíle Koncepce navazují na:

- Strategii udržitelného rozvoje České republiky
- Strategii hospodářského růstu
- Státní politiku životního prostředí ČR pro období 2004 – 2010
- Strategii ochrany biologické rozmanitosti České republiky
- Politiku územního rozvoje

- Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost 2007-2013
- Národní program reforem

Koncepce také reflektuje různá doporučení, projekty a nejvýznamnější dokumenty Evropské unie v oblasti cestovního ruchu a mezinárodních organizací, a to zejména Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) a Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD).

Cíle a priority

Globálním cílem politiky cestovního ruchu je zvýšení ekonomické výkonnosti cestovního ruchu využitím a dalším rozvojem dostupného potenciálu a tím docílení zvýšení konkurenceschopnosti celého odvětví cestovního ruchu na národní i regionální úrovni, při respektování zájmů ochrany přírody a krajiny a dalších složek životního prostředí. Systém priorit koncepce vychází z předpokladu, že odvětví cestovního ruchu je jedním z mnoha nástrojů regionální politiky. Priority koncepce jsou následující:

1. Konkurenceschopnost národních a regionálních produktů ČR

- výrazné rozšíření a zkvalitnění nabídky moderních turistických produktů a programů
- podpora malého a středního podnikání v cestovním ruchu
- prodloužení délky pobytu turistů
- růst příjmů z cestovního ruchu

2. Rozšiřování a zkvalitňování infrastruktury a služeb ČR

- výrazné zkvalitnění a rozšíření nabídky základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu, zejména moderních ubytovacích zařízení, sportovně - rekreačních a kulturně-rekreačních zařízení a infrastruktury – budování těchto zařízení musí být přednostně lokalizováno mimo zvláště chráněná území a jejich ochranné zóny
- podpora malého a středního podnikání v cestovním ruchu
- výrazné zkvalitnění nabídky kulturního dědictví a přírodního bohatství pro cestovní ruch
- využívání ekologicky šetrných forem dopravy
- zvýšení zaměstnanosti a životní úrovně místního obyvatelstva.
- zvýšení konkurenceschopnosti regionální nabídky cestovního ruchu
- podpora udržitelného cestovního ruchu

3. Marketing cestovního ruchu a rozvoj lidských zdrojů

- zvýšení konkurenceschopnosti cestovního ruchu
- zvýšení zahraniční pobytové návštěvnosti
- propagace České republiky jako zajímavé turistické destinace
- podpora malého a středního podnikání v cestovním ruchu
- zvyšování kvalifikace lidských zdrojů v cestovním ruchu
- výzkum, vývoj a inovace v oblasti cestovního ruchu

- zvýšení povědomí návštěvníků o přírodních hodnotách území a o významu jeho ochrany
- zvyšování povědomí návštěvníků o nabídce jednotlivých regionů a produktů cestovního ruchu

4. Vytváření organizační struktury cestovního ruchu

- systémový přístup k rozvoji cestovního ruchu
- koordinace činností subjektů působících v oblasti cestovního ruchu
- kvalitnější a efektivnější využívání potenciálu rozvoje cestovního ruchu v regionech
- krizový management a zkvalitnění fungování správních orgánů v oblasti cestovního ruchu v ČR

V rámci jednotlivých priorit jsou vypracována opatření obsahující Stručný popis výchozí situace a aktivity naplňující opatření. Za jednotlivá opatření jsou rozděleny odpovědnosti mezi subjekty státní správy. Implementace koncepce se opírá především o finanční prostředky z Integrovaného operačního programu a Regionálních operačních programů, ale také o legislativní nástroje a koordinaci politiky státu a politik samospráv.

5 Ministerstvo průmyslu a obchodu

5.1 Aktualizace státní energetické koncepce České republiky

Státní energetická koncepce ČR je dokumentem, který stanovuje strategické cíle státu v energetickém hospodářství s výhledem na 30. let. Aktualizace koncepce navíc obsahuje vizi a strategické priority energetiky ČR. Její klíčovou součástí je scénář předpokládaných základních trendů vývoje energetiky s horizontem do roku 2050. Výhled do roku 2030 má charakter podrobné strategie a mezi roky 2030 a 2050 má charakter strategické vize.

Hlavní vizí koncepce je spolehlivá, bezpečná, prosperující energetika jako konkurenceschopná součást ekonomiky ČR, která podporuje udržitelný rozvoj společnosti a současně je významným prvkem stability a integrace energetiky v regionu střední Evropy. Rozvoj energetiky je základním zájmem ČR a také EU.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Strategická vize a cíle Koncepce navazují na:

- Zelená kniha energetické účinnosti EU
- Evropská strategie pro udržitelnou, konkurenceschopnou a bezpečnou energii
- Akční plán Energetická politika pro Evropu
- Lisabonskou smlouvu.

Cíle a priority

Pro zajištění spolehlivých, bezpečných a k životnímu prostředí šetrných dodávek energie pro potřeby obyvatelstva a ekonomiky ČR za konkurenceschopné ceny sek koncepce zaměřuje na následující klíčové priority. V koncepci je rozpracován rozvoj šesti významných oblastí energetiky a oblastí souvisejících s energetikou a nástroje pro jejich realizaci.

1. Vyvážený mix zdrojů založený na jejich širokém portfoliu, přednostním využití všech dostupných tuzemských energetických zdrojů a udržení přebytkové výrobní a výkonové bilance v elektrizační soustavě jako základu stability, energetické bezpečnosti a odolnosti.

Hlavním cílem priority je zajištění vyváženého mixu energetických zdrojů s přednostním využíváním domácích energetických zdrojů a udržením dovozní závislosti na maximálně přijatelné úrovni. Dalším cílem je udržení přebytkové výkonové a výrobní bilance elektřiny a zajištění přiměřenosti výkonových rezerv a regulační výkonů.

2. Zvyšování energetické účinnosti ekonomiky a dosažení úspor energie v hospodářství i v domácnostech.

Cílem priority je zrychlení a stabilizace ročního tempa poklesu elektroenergetické náročnosti české ekonomiky na jednotku HPH s předpokladem jejího snížení do roku 2050 až na úroveň 30 % stavu proti roku 2005. Dalším cílem je zvyšování tepelně-izolační vlastností bytových domů a po roce 2020 zajištění výstavby nových budov jako nízkoenergetických. Do roku 2050 pak zabezpečit rekonstrukci významné části stávajících budov na nízkoenergetický standard. Součástí priority je také zvyšování podílu železniční nákladní i osobní dopravy na celkovém objemu přepravného zboží a osob v ČR.

3. Rozvoj síťové infrastruktury ČR v kontextu zemí střední Evropy, posílení mezinárodní spolupráce a integrace trhů s elektřinou a s plynem v regionu, včetně podpory vytváření účinné a akceschopné společné energetické politiky EU.

Cílem priority je udržení exportní (resp. importní) kapacity přenosové soustavy v poměru k maximálnímu zatížení a zajištění připravenosti přenosové soustavy k připojení nových výrobních kapacit nad 100 MW. Dalším cílem je zajištění vybavení až 80 % odběrných předávacích míst inteligentními měřicími systémy a jejich zapojení do řízení distribučních soustav. Cílem priority je také zachovat stávající stav významu ČR jako tranzitní země v případě zemního plynu (ve směru východ/západ i ve směru sever/jih). Cílem je zároveň vybudovat propojení plynárenské přepravní soustavy se soustavami v Polsku a Rakousku s perspektivní možností dodávek plynu z terminálů budovaných v zahraničí.

4. Podpora výzkumu, vývoje a inovací zajišťující konkurenceschopnost české energetiky a podpora školství, s cílem nutnosti generační obměny a zlepšení kvality technické inteligence v oblasti energetiky.

Priorita reaguje na absenci dlouhodobé strategie podpory výzkumu a vývoje v oblasti energetiky a na absenci specializovaného výzkumného pracoviště (tento deficit v ČR částečně nahrazují poradenské firmy a privatizované výzkumné ústavy). Na výzkumu v oblasti energetiky se prakticky nepodílejí vysoké školy a řadu úkolů zadává a řeší podnikatelské sféra s omezenou koordinací. Cílem strategie je tedy zabezpečení kritického počtu absolventů specializovaných na energetické obory v letech 2010 až 2016 alespoň ve výši 18 tisíc pro zajištění generační obměny bez snížení kvality výuky, rozšíření stávajících technických oborů o další „měkké“ dovednosti v oblasti energetického obchodu, řízení, zákaznických služeb, týmové práce, komunikace apod. V oblasti rozvoje lidských zdrojů si strategie klade za cíl také zvyšování atraktivity technických oborů.

V oblasti výzkumu a vývoje je podle strategie nutné zvýšit do roku 2015 objem prostředků na výzkum a vývoj v energetických oborech a strojírenství na dvojnásobek výchozích hodnot, podpořit zapojení středních a vysokých škol do výzkumných projektů a podpořit spolupráci výzkumné a aplikační sféry. Cílem je také schválení strategie rozvoje výzkumu a vývoje v oblasti energetických oborů a implementovat nástroje k její realizaci do roku 2012. V rámci toho zajistit účinnou koordinaci výzkumných projektů s účastí státních orgánů. Pro zaměstnance energetiky vytvářet podmínky, které usnadní jejich přechod z aktivního výkonu povolání.

5. Zvýšení energetické bezpečnosti a odolnosti ČR a posílení schopnosti zajistit nezbytné dodávky energií v případech kumulace poruch, vícenásobných útoků proti kritické infrastruktuře a v případech déletrvajících krizí v zásobování palivy.

Cílem je dosáhnout do roku 2015 kapacity zásobníků plynu ve výši nejméně 40 % roční spotřeby plynu a zajistit disponibilitu přiměřených nouzových zásob zemního plynu. Cílem je taky zajištění maximálního rozvoje bioplynových stanic za účelem zvýšení dodávek elektřiny (tepla) z bioplynu, udržovat nouzové zásoby ropy a ropných produktů na úrovni stanovené pravidly EU, zajistit implementaci systému inteligentních sítí a decentralizovaného řízení umožňující dálkové řízení všech zdrojů s výkonem nad 1 MW a implementovat účinné nástroje pro zamezení šíření poruch a řízený přechod do ostrovních systémů a zabezpečení nezávislosti schopnosti startu ze tmy jednotlivých ostrovů.

6. Zajištění šetrného přístupu k životnímu prostředí a minimálních dopadů energetiky na životní prostředí a na krajinu.

Cílem priority je plnění závazných národních emisních stopů pro ČR v rámci EU a naplňování predikovaných národních emisních stopů pro vybrané znečišťující látky, které vyplývají z předloženého referenčního scénáře a respektují předpokládaný vývoj skladby energetického mixu. Cílem je také plnění mezinárodních závazků z Kjótského protokolu a z dalších dohod na něj navazujících. V exponovaných krajích je pak, podle priority, nutné monitorovat významné koncentrace prachových částic a případně navrhnout legislativní úpravu na jejich snížení. Cílem priority je také postupné zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie v tuzemské spotřebě primárních energetických zdrojů, dosáhnout zvýšení podílu obnovitelných zdrojů v celkové spotřebě benzínu a nafty v dopravě a dosáhnout významně vyššího, ekologicky udržitelného využití druhotných zdrojů energie, včetně odpadů.

Dále strategie obsahuje rozpracování několika oblastí souvisejících s energetikou (elektroenergetika, plynárenství a přeprava a zpracování ropy, teplárenství, těžba a zpracování primárních energetických zdrojů, energetická účinnost, VaVaI a školství, energetické strojírenství a průmysl, doprava, energetická politika, energetická soběstačnost a bezpečnost). Rozpracování spočívá ve stanovení vize každé oblasti a hlavních cílů, kterých se má v dané oblasti do roku 2030 dosáhnout. Strategie zároveň obsahuje ke každé výše uvedené oblasti implementační nástroje, kterými bude vize jednotlivých oblastí naplňována.

Vazby na výzkum a vývoj

Oblastí výzkumu a vývoje v energetice se zabývá čtvrtá priorita (viz výše). Konkrétní cíle v oblasti výzkumu a vývoje je možné shrnout do následujících bodů:

- Zvýšení zapojení výzkumných kapacit do stávajících i budoucích mezinárodních aktivit a projektů (jaderné reaktory IV. generace, jaderná fúze apod.).
- Zlepšení spolupráce základního a aplikovaného výzkumu v energetice, využívání dosavadních výsledků VaV v praxi, definovat oblasti základního výzkumu pro energetiku.
- Podporovat projekty VaV v oblasti nových materiálů, zařízení, technologií.
- Podporovat projekty VaV specificky zaměřené na zvýšení účinnosti energetických zdrojů, snížení přenosových ztrát, sofistikovanější řízení sítí, vývoj energetických spotřebičů a akumulace energií.
- Posílení vazeb mezi VaV, školstvím, státní správou a aplikovanou sférou.
- Rozvíjení činnosti Technologické platformy Udržitelná energetika ČR.

5.2 Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů

Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů stanoví národní cíle členských států pro podíly energie z obnovitelných zdrojů v dopravě a při výrobě elektřiny, vytápění a chlazení v roce 2020.

Forma a struktura akčního plánu je závazně daná Rozhodnutím Komise 2009/548/ES ze dne 30. června 2009, kterým se stanoví vzor pro národní akční plány pro energii z obnovitelných zdrojů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES. Závaznost dané formy dokumentu je provedena z důvodu vzájemné porovnatelnosti akčních plánů a navržených hodnot mezi jednotlivými členskými státy.

Ze směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů vyplývá pro Evropskou unii jako celek cíl 20% podílu energie z obnovitelných zdrojů a cíl 10 % podílu energie z obnovitelných zdrojů v dopravě. Dle této směrnice jsou pro Českou republiku závazné pouze celkové cíle vztažené k roku 2020. Jedná se o závazný cíl podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v České republice ve výši 13% v roce 2020 jehož součástí je závazný cíl podílu energie z obnovitelných zdrojů ve všech druzích dopravy na hrubé konečné spotřebě energie v dopravě v České republice ve výši 10% v roce 2020. Průběžné cíle pro jednotlivé roky a jednotlivé druhy obnovitelných zdrojů energie obsažené v Národním akčním plánu České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů jsou pouze orientační.

Národní akční plán vychází z připravovaných reálných projektů a odhadu vývoje produkce energie z obnovitelných zdrojů a zohledňuje bezpečnost přenosové soustavy elektrické energie a případné dotační politiky.

Cíle a priority

Zpracovaný Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů navrhuje cíl podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie ve výši 13,5 % a splnění cíle podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě v dopravě ve výši 10,8 %. Navržený Národní akční plán je sestaven tak, aby naplnil požadované cíle v oblasti využívání energie z obnovitelných zdrojů a to na základě současných a připravovaných reálných projektů a na očekávané reálné predikci budoucího vývoje dané statistickým sledováním trendů s případným zohledněním dotační politiky. V případě fotovoltaických systémů a větrných elektráren je dále požadavek připravovaných projektů konfrontován s bezpečností a spolehlivostí elektrizační soustavy. Národní akční plán tedy není postaven na možných nebo teoretických potenciálech jednotlivých druhů obnovitelných zdrojů.

Národní akční plán a jeho naplňování bude Ministerstvo průmyslu a obchodu vyhodnocovat nejméně jedenkrát za 2 roky, o výsledcích vyhodnocení bude informovat vládu a předkládat návrhy na aktualizaci národního akčního plánu. Na základě tohoto průběžného hodnocení a aktualizace bude možné případně modifikovat také cíl 13,5% podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie s tím, že minimálním cílem zůstává 13%.

V dokumentu je uveden přehled velmi konkrétních politik a opatření na podporu využívání energie z obnovitelných zdrojů včetně odpovědných orgánů státní správy a samosprávy. Součástí dokumentu je systém hodnotících indikátorů.

Dokument nemá přímou vazbu na aktivity výzkumu a vývoje.

5.3 Surovinová politika v oblasti nerostných surovin

Surovinová politika představuje souhrn všech aktivit, kterými stát ovlivňuje vyhledávání a využívání tuzemských zdrojů surovin a získávání surovin v zahraničí s cílem zabezpečit jimí chod své ekonomiky.

Předmětem politiky nerostných surovin jsou palivoenergetické, rudní, nerudní a stavební suroviny, a to jak z prvotních, tak i z druhotných zdrojů. Politika nerostných surovin má přímou vazbu k energetické politice a z hlediska stanovení a řešení některých cílů je s ní úzce propojena.

Smyslem materiálu je analyzovat současný stav, stanovit cíle a navrhnout nástroje, sloužící k dosažení těchto cílů. S ohledem na surovinové predispozice státu je kriticky hodnocena i současná struktura národního hospodářství a vyslovena podpora trendu jeho důsledné restrukturalizace.

Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů představuje základní koncepční dokument. Vychází z potřeb společnosti a řešení této problematiky zejména v zemích EU. Pokouší se navrhnout a odůvodnit optimální rozsah aktivit, kterými bude stát usměrňovat využívání domácích nerostných zdrojů a vyrovnávat deficit hospodářství některých nerostných surovin. Cíle surovinové politiky vycházejí z analýzy domácí surovinové základny a prognózy potřeb nerostných surovin v budoucnu. K dosažení stanovených cílů se navrhuje jednotlivé nástroje a institucionální zázemí.

Cíle a priority

Smyslem surovinové politiky je zabezpečit ekonomiku státu tuzemskými i zahraničními zdroji surovin s ohledem na veřejné zájmy a ochranu přírodních, kulturních a krajinných hodnot. Politika analyzuje současný stav využívání nerostných surovin, stanovuje cíle a navrhuje nástroje, sloužící k dosažení těchto cílů. Podstatná část analýzy surovinové základny ČR se týká palivoenergetických surovin. Dalšími tématy analýzy jsou rudy, nerudní a stavební suroviny a druhotné suroviny.

Politika navrhuje obecně pojaté dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle. Cíle se dají shrnout do následujících bodů. K jejich plnění je využito níže uvedených nástrojů, které lze popsat jako informační systém, legislativní nástroje, ekonomické nástroje a území plánování.

1. Vytvářet podmínky k zajištění potřeb našeho hospodářství nerostnými surovinami při respektování principů trvale udržitelného rozvoje a environmentálních limitů těžby.

Nástroje: průmyslová politika, energetická politika, státní politika životního prostředí, legislativa, informatika, územně plánovací dokumentace

2. Snižovat spotřebu nerostných surovin v důsledku strukturálních změn hospodářství a technického rozvoje

Nástroje: legislativa, informatika, územně plánovací dokumentace, principy trvale udržitelného rozvoje

3. Dosáhnout úrovně zemí EU v nižším čerpání neobnovitelných zdrojů nerostných surovin jejich komplexním využitím a vyšším využíváním druhotných surovin a recyklace, s ohledem na výchozí stav nerostné surovinové základny po období extenzivní těžby.

Nástroje: restrukturalizace, privatizace, průmyslová politika, programy výzkumu a vývoje

4. Rozpracovat surovinovou politiku do konkrétních podmínek regionů a lokalit pro účely rozhodování v území.

Nástroje: ekonomická stimulace, principy trvale udržitelného rozvoje, programy výzkumu a vývoje, programy podpory podnikání, zákon o odpadech

5. Udržet potřebnou míru energetické soběstačnosti ČR v podmínkách členství v EU. Dosáhnout optimálního rozsahu energetických úspor a vyššího využití obnovitelných zdrojů energie, s ohledem na nízkou životnost domácích zdrojů hnědého uhlí, a prodloužit tak životnost domácích neobnovitelných zdrojů palivoenergetických surovin.

Nástroje: legislativa, informatika, územně plánovací dokumentace, limity využití území

6. Vytvořit nouzové zásoby ropy a ropných produktů ve výši průměrné 90-ti denní spotřeby vybraných energetických ropných produktů ČR.

Nástroje: energetická politika, státní politika životního prostředí, principy trvale udržitelného rozvoje, koncepce územního rozvoje, ekonomická stimulace k úsporám, cenová deregulace, podpůrné programy (program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů)

7. Doplnit informační systém tak, aby podával reálný obraz o životnostech zásob jednotlivých druhů nerostných surovin, a zavést statistické sledování druhotných surovin.

Nástroje: zákon o nouzových zásobách ropy

8. Řešit problematiku využívání nerostných zdrojů ve velkoplošných zvláště chráněných územích přírody, postupně redukovat těžbu nerostných surovin v CHKO.

Nástroje: státní politika životního prostředí, státní politika ochrany přírody a krajiny, legislativa, přehodnocení surovinového potenciálu jednotlivých CHKO

9. Vyhodnotit efektivnost dosavadního vyhledávání a průzkumu domácích nerostných zdrojů, hrazeného ze státních prostředků. Stanovit koncepci dalších geologických prací při vyhledávání nerostných surovin.

Nástroje: analýza a koncepce, usnesení vlády

Dokument nemá přímou vazbu na aktivity výzkumu a vývoje.

5.4 Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 – 2013

Dokument vymezuje vizi stavu sektoru malých a středních podnikatelů na konci období roku 2013, obsahuje cíle koncepce a směry realizace koncepce. Dokument zároveň obsahuje základní principy a priority v alokaci finančních prostředků k realizaci koncepce.

Koncepce stanovuje následující vizi. **Malí a střední podnikatelé budou početně výrazně převažujícím prvkem podnikatelského sektoru. Jako celek budou zabezpečovat zaměstnanost nadpoloviční většiny průceschopného obyvatelstva.** Část těchto podnikatelů, zejména střední velikosti, bude úzce spolupracovat s vysoce exportně orientovanými velkými podniky působícími v České republice a v okolních zemích, nebo bude samostatně, případně v aliancích, na těchto trzích působit.

Předmětem činnosti těchto podnikatelů bude výroba nebo prodej výrobků a služeb i s vysokou přidanou hodnotou. Při jejich vývoji budou více než doposud využívat výsledky tuzemského výzkumu a budou pronikat i mimo prostor EU. Vedle těchto podnikatelů budou podnikat drobní a malí podnikatelé v oblasti tvorby software, designu a poskytování poradenství.

Celkově se budou tito podnikatelé vyznačovat zvýšenou poptávkou po kvalifikované pracovní síle. Početně převažující část sektoru malých a středních podnikatelů budou tvořit malé podnikatelské subjekty s výrobky a službami založenými na kvalitě a designu, které budou též částečně působit na trhu EU a to samostatně nebo v různém propojení na bázi dobrovolného sdružování. Hlavním trhem pro tyto podnikatele však bude trh tuzemský. Budou spolu s mikropodniky působit významně na lokálních trzích v oborech spojených s cestovním ruchem a využitím volného času, ve službách, stavebnictví, vzdělávání a dopravě a budou zabezpečovat dostupné zaměstnání i pro méně kvalifikovanou pracovní sílu.

Cíle a priority

Hlavním cílem koncepce je zajistit konkurenceschopnost sektoru malých a středních podnikatelů působících na území České republiky a tím zachovat a podpořit další rozvoj schopností těchto podniků vytvářet nová pracovní místa, ovlivňovat ekonomický růst a

vyrovnávat disproporce v rozvoji jednotlivých regionů. Nezbytným předpokladem pro dosažení tohoto cíle je koordinace procesů s existujícími i připravovanými politikami Evropské unie, zejména Politikou malého a středního podnikání a úzká spolupráce s organizacemi podnikatelské samosprávy.

Dílčí cíle koncepce:

- Zlepšit podmínky pro podnikání zejména v oblasti reálného zjednodušení v oblasti daňového systému, zakládání podniků a vymahatelnosti práva.
- Zvýšit kvalitu sektoru malých a středních podnikatelů posílením významu podniků střední i malé velikosti schopných působit jako objemově významní subdodavatelé velkých nadnárodních podniků, pronikat s finálními výrobky na zahraniční trhy i mimo EU, realizovat komerčně výstupy výzkumu a vývoje uskutečňovaného ve spolupráci s tuzemskými vědecko-výzkumnými institucemi a přispívat k rozvoji znalostní ekonomiky.
- Zachovat a dále posílit úlohu malých a středních podnikatelů jako tvůrce nových pracovních míst přispívajících ke snižování rozdílů v ekonomickém rozvoji regionů a jejich částí a podílejících se rozhodujícím způsobem na zabezpečení potřeb lokálních trhů zejména v oblasti služeb včetně cestovního ruchu, vzdělávání, zdravotnictví, stavebnictví a maloobchodu. Za tím účelem vytvářet podmínky pro získávání podpory i pro podnikatelské subjekty, které úspěšně podnikají již delší dobu na trhu.
- Vytvořit s využitím prostředků strukturálních fondů dlouhodobě udržitelný základ pro poskytování přímých podpor pro malé a střední podnikatele prostřednictvím záruk, zvýhodněných úvěrů a rizikového kapitálu a zvýšit tak současně zájem soukromého kapitálu, zejména bank, na financování rozvoje těchto podnikatelů, zejména na modernizaci technického vybavení malých a středních podniků (hmotný a nehmotný investiční majetek).
- Výrazně rozšířit s využitím strukturálních fondů infrastrukturu pro rozvoj podnikání prostřednictvím vědeckotechnických parků, podnikatelských inkubátorů a klastrů.
- Integrovat v účelné míře v rámci celoplošných programů podpory průřezové a regionální priority, zejména zvyšování zaměstnanosti, zvýšit přehlednost a snížit administrativní náročnost získávání a využívání podpor pro malé a střední podnikatele.

Součástí Koncepce je stručná analýza malého a středního podnikání v ČR. V dokumentu jsou vytyčeny směry realizace Koncepce v těchto tematických oblastech:

1. Zlepšování podnikatelského prostředí.
2. Rozšiřování a zkvalitňování infrastruktury pro rozvoj malého a středního podnikání.
3. Přímá podpora malým a středním podnikatelům.
4. Nástroje přímé podpory podnikatelů a rozvoje infrastruktury podnikání a jejich financování.

Dokument nestanovuje přesné termíny ani opatření a „je otevřeným dokumentem umožňující jej podle potřeb sektoru malých a středních podnikatelů dále zpřesňovat a konkretizovat“. Realizace koncepce by měla být průběžně vyhodnocována.

Dokument nemá přímou návaznost na aktivity výzkumu a vývoje.

5.5 Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko

Účelem tohoto dokumentu je zhodnocení současného stavu dostupnosti a rozvoje vybraných oblastí elektronických komunikací v České republice s největším potenciálem růstu a navržení potřebných nástrojů pro splnění reálných cílů, které by zajistily přiměřenou podporu ekonomického, kulturního a sociálního rozvoje české společnosti v rámci prosazujících se globalizačních trendů.

Bez dostatečně rozvinuté a dostupné technologické základny, tj. zejména bez vybudované adekvátní infrastruktury elektronických komunikací by efekty z využívání ICT ve výrobních i nevýrobních procesech byly na podstatně nižší úrovni. Absence moderních elektronických komunikací a neadekvátní vzdělanost obyvatelstva ve využívání ICT, jejichž aktivity přímo nebo nepřímo závisí na ICT, by ve všech sektorech omezovala nebo i blokovala většinu vnitrostátních i mezinárodních aktivit České republiky.

Sítě elektronických komunikací tvoří základ tzv. technologické infrastruktury nezbytné pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky. Dokument je zároveň technologicky neutrální, což znamená, že pokud různé technologie nabízí v podstatě stejné služby na obdobné úrovni, musí být s těmito technologiemi nakládáno tak, aby jedna nebo druhá nebyla bez objektivních důvodů zvýhodňována. Z tohoto důvodu není navrhováno žádné konkrétní, „technologicky správné“, řešení, ale nástroje na podporu dosažení stanovených cílů.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

V rámci přípravy Státní politiky byla Ministerstvem průmyslu a obchodu zadána rozsáhlá studie **Průzkum územního pokrytí vysokorychlostním internetem**. Řada závěrů byla převzata ze studie **ICT a konkurenceschopnost České republiky**. Státní politika vychází především z **Digitální agendy**, která je součástí strategie **Evropa 2020** a zaměřuje se na roli a využití ICT s cílem odstranění nejrůznějších elektronických bariér v Evropě.

Cíle a priority

Cíle Státní politiky:

A. Redukovat „digitální propast“ v oblasti přístupu k vysokorychlostnímu internetu mezi venkovskými sídly a městy. K naplnění tohoto cíle je zapotřebí:

1. Zajistit do roku 2013 dostupnost služby přístupu k vysokorychlostnímu internetu ve všech obydlených lokalitách ČR s minimální přenosovou rychlostí alespoň 2 Mbit/s (download) a ve městech alespoň 10 Mbit/s.
2. Zajistit do roku 2015 dostupnost služby přístupu k vysokorychlostnímu internetu ve venkovských sídlech přenosovou rychlostí, která bude alespoň na úrovni 50% průměrné rychlosti dosahované ve městech. Přitom 30% domácností a firem ve městech by mělo mít dostupnost k přípojkám s přenosovou rychlostí alespoň 30 Mbit/s.

Centrálně řízené a dodávané konkrétní projekty dalšího rozvoje ICT odvětví nejsou, vzhledem k úzké vazbě na trh a rychlým změnám orientace rozvoje, žádoucí, proto by se měly **podporovat tržní mechanismy a odstraňovat překážky bránící rychlejšímu rozvoji a posilování hospodářské soutěže**. U ICT odvětví je také velmi patrné, že rozvoj je podporován na jedné straně požadavky firem, státu a organizací, na druhé straně potřebami občanů a jejich soukromými aktivitami. Právě to výrazně napomáhá k rychlému rozvoji ICT.

Dokument nemá vazbu na výzkum a vývoj.

5.6 Priority spotřebitelské politiky 2011-2014

Evropská komise v úvodu Strategie spotřebitelské politiky na léta 2007 - 2013 konstatuje, že „**Vnitřní trh má potenciál stát se největším maloobchodním trhem na světě. Namísto toho zůstává tento trh v současné době z větší části roztržtěn na 27 vnitrostátních malých trhů.** Zatímco se stále více zavádějí technologické prostředky, chování podniků a spotřebitelské chování daleko zaostává, omezováno jak překážkami vnitřního trhu, tak i nedostatkem důvěry nakupovat přes hranice.“

Nakupování občanů představuje jeden z důležitých ekonomických aspektů rozvoje trhu. Může značnou měrou napomoci jeho dalšímu rozvoji. Je však důležité, aby podmínky pro ochranu spotřebitelů a podmínky pro podnikání byly v rovnovážném postavení, kdy nebudou snižovat úroveň ochrany spotřebitelů, jejich oprávněné požadavky a očekávání, avšak zároveň nebudou bránit rozvoji podnikatelských aktivit. **Ochrana spotřebitele má průřezový charakter, zasahuje do řady hospodářských činností** subjektů na trhu i do činností státních institucí. Návrh materiálu si neklade za cíl podrobně a vyčerpávajícím způsobem reagovat na veškeré aktivity v oblasti ochrany spotřebitele.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Navrhované priority vycházejí ze základních práv spotřebitelů definovaných ve **Směrnici OSN pro ochranu spotřebitelů A/RES/39/248**, kterými jsou práva na ochranu zdraví a bezpečnost, na ochranu ekonomických zájmů, právo na odškodnění, na informace a výchovu, na zastoupení při řešení uplatňování nároků, na sdružování k ochraně zájmů spotřebitelů, na odpovědnou volbu ve vztahu k životnímu prostředí a sociálním dopadům spotřeby. Priority vycházejí s dalších mezinárodních a především z evropských dokumentů - **Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru (KOM(2007)99)** a **Akční program Společenství v oblasti ochrany zdraví a spotřebitele 2007 – 2013**, který vymezuje základní oblasti, ve kterých bude třeba nadále aktivně rozvíjet a posilovat ochranu spotřebitele.

Cíle a priority

Cílem materiálu je **stanovit základní atributy ochrany spotřebitele**, které je možné v budoucím období považovat za prioritní, ovlivňující ochranu spotřebitele zásadním způsobem. Principy a priority ochrany spotřebitele by měly také reflektovat a přihlídnout k celkové situaci na jednotném vnitřním trhu, proto při stanovení návrhů v jednotlivých oblastech byly vzaty v úvahu i aktivity na úrovni Evropské unie. Priority ochrany spotřebitele:

1. **Bezpečnost výrobků a služeb** - Bezpečnost výrobků a služeb, ochrana zdraví, života i majetku spotřebitelů zůstává i nadále zásadní prioritou. Zajištění bezpečnosti výrobků je také jedním ze základních atributů rozvoje vnitřního trhu,
2. **Odpovídající míra regulace ochrany spotřebitele** -Legislativa v oblasti ochrany spotřebitele by měla být jasná, transparentní, sjednocovat pravidla, zároveň by měla být ve vztahu spotřebitel - podnikatel vyvážená, neměla by vytvářet nadbytečnou zátěž pro podnikatelské subjekty. Neměla by rovněž vytvářet překážky rozvoje podnikání na vnitřním trhu.
3. **Zvyšování znalostní úrovně spotřebitelů, rozvoj informačních a vzdělávacích aktivit ve prospěch spotřebitelů; vzdělávání v oblasti životního prostředí** - Nadále bude potřebné věnovat velkou pozornost dozoru nad trhem. Informovaný a svých práv znalý spotřebitel bude schopen se lépe orientovat na trhu, činit kvalifikovaná rozhodnutí s odpovídající mírou odpovědnosti za své jednání. Zvláště důležitá je tato otázka u nových forem

nabídky a prodeje a u finančních služeb. Odpovědná volba ve vztahu k životnímu prostředí a sociálním dopadům spotřeby.

4. **Podpora samoregulace, dialogu veřejných institucí se spotřebiteli a dialogu mezi podnikateli a spotřebiteli**
5. **Zvýšení účinnosti dozoru na trhu, posílení vymahatelnosti práva** - je nezbytné, aby byly vytvořeny podmínky pro prosazování práv spotřebitelů, a existovaly odpovídající nástroje k uplatňování těchto práv při jejich porušení. Mělo by být podpořeno vytváření a fungování systémů mimosoudního řešení spotřebitelských sporů.
6. **Podpora činnosti a rozvoje spotřebitelských organizací** - Podporovány budou aktivity související se zapojením spotřebitelů do vytváření legislativních i nelegislativních opatření k zajištění odpovídající úrovně ochrany spotřebitelů, aktivity související s poradenskou, informační a vzdělávací činností.
7. **Sledování vývoje vybraných aspektů ochrany spotřebitele na trhu** - Bude účelné, aby Česká republika spolupracovala při sběru dat o stížnostech, podnětech a dotazech spotřebitelů uplatněných u vládních i nevládních institucí podobně jako Evropská komise.
8. **Institucionální zajištění ochrany spotřebitele** - současné institucionální uspořádání (Ministerstvo průmyslu a obchodu koordinuje a úzce spolupracuje při řešení otázek spotřebitelské politiky a v oblastech ochrany spotřebitele s relevantními ústředními orgány státní správy) se ukázalo jako vyhovující a v zásadě odpovídající potřebám na zajištění základních atributů ochrany spotřebitele, předpokládá se zachování stávajícího uspořádání i pro následující období.

Každá z priorit vymezuje nástroje resp. opatření, termín jejich plnění a odpovědné orgány státní správy.

Dokument nemá vazbu na výzkum a vývoj.

6 Ministerstvo zemědělství

6.1 Vize českého zemědělství po roce 2010

Vize českého zemědělství po roce 2010 (Vize) se zabývá dlouhodobou perspektivou rozvoje českého zemědělství a představuje platformu, na které se budou vytvářet další koncepční materiály v oblasti zemědělské politiky. **Představuje klíčovou shodu zástupců zainteresovaných stran na cílech a také návrzích opatření** vedoucích k jejich dosažení, která mohou českému zemědělství a souvisejícím oborům poskytnout dlouhodobou perspektivu.

Předkládaný dokument definuje obecné a specifické vize, které byly zformulovány na základě široké diskuse zúčastněných stran ve Skupině pro strategické otázky v zemědělství a jejich pracovních týmech a představují požadovaný stav, kterého má být dosaženo pro budoucnost českého zemědělství a souvisejících oborů. Vize českého zemědělství po roce 2010: **Zemědělství a související obory mají strategický význam pro poskytování veřejných statků, a to zejména zajištěním strategické míry potravinové bezpečnosti, péče o krajinu a ochranu životního prostředí.**

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Strategické dokumenty, ze kterých bylo čerpáno při tvorbě Vize, nejsou zmíněny. Podstatnou část Vize tvoří analýza vývoje a stavu českého zemědělství, která je založena na statistických datech, a na ni navazující bodový výčet specifických vizí. **Podkladem byly dílčí příspěvky zpracované dvanácti pracovními týmy** pod vedením týmových koordinátorů z Ministerstva zemědělství a za účasti řady odborníků z nevládních zemědělských i nezemědělských organizací, akademické sféry, zástupců regionů, politické reprezentace a dalších. Podobu dokumentu výrazně ovlivnila **Společná zemědělská politika EU**. Na Vizi by měly navázat konkrétní strategie pro realizaci jednotlivých vizí, které vymezí časové a věcné cíle.

Cíle a priority

Základem stanovení vize a následných obecných a specifických vizí byla analýza vývoje a stavu v dílčích tematických oblastech (výroba živočišných a rostlinných komodit, potravinářství, mezinárodní obchod se zemědělskými komoditami a potravinami, zemědělství ve vztahu k životnímu prostředí a klimatické změně, lesnictví, vodní hospodářství a rybářství).

České zemědělství disponuje některými konkurenčními výhodami, díky kterým má dobré předpoklady úspěšně se vyrovnat s tržními silami a konkurencí producentů z jiných členských i nečlenských států. Zejména **nadprůměrná velikost farem by měla umožnit dosahovat úspor z rozsahu a diverzifikovat produkci**, a tím minimalizovat riziko nestabilních příjmů. Navíc, jak se ukázalo v době privatizace a transformace, české zemědělství je schopné účinně se přizpůsobit změněným podmínkám a udržet si i v tvrdém konkurenčním prostředí svou životaschopnost. Na druhou stranu, nadprůměrná velikost zemědělských podniků v ČR přináší také ekonomické zápory v podobě vysokého podílu pronajaté půdy a nákladů na mzdy pracovníků v zaměstnaneckém poměru.

Problém představuje **dlouhodobá podkapitalizace a úvěrové zatížení podniků, nízká úroveň podpor a ochrany trhu** ve srovnání s ostatními zeměmi EU před vstupem ČR do EU a odliv financí ze zemědělského sektoru v průběhu transformace. Tyto faktory vedly k zastaralosti vybavení, budov a používaných technologií, kvůli kterým vykazuje české zemědělství do současnosti stále relativně nízkou produktivitu. **Čeští zemědělci se také potýkají s nerovnými podmínkami na společném trhu EU** ve formě dodatečných národních podpor poskytovaných farmářům v některých jiných

členských státech. Jisté riziko do budoucna představuje také postupné vyčerpávání dosavadní konkurenční výhody spočívající v nižších nákladech na pracovní sílu v zemědělském sektoru v ČR ve srovnání s EU.

Na základě těchto závěrů byly stanoveny obecné vize resp. cíle:

- 1) Aktivním prosazováním vhodných politik a opatření zajistit dlouhodobou perspektivu podnikání v zemědělství a souvisejících oborech.
- 2) Vhodně vyvážit produkční a mimoprodukční funkce a odpovídajícím způsobem ocenit veřejné statky poskytované zemědělstvím.
- 3) Posílit konkurenceschopnost českého zemědělství a potravinářství ve všech regionech a výrobních oblastech, zlepšit fungování tuzemské výrobní vertikály od prvovýroby až ke konečným spotřebitelům, zvýšit nákladovou efektivitu a snížit energetickou náročnost výroby.
- 4) Zajistit vysokou a stabilní úroveň ekonomického rozvoje s důrazem na informace a znalosti.
- 5) Dosáhnout připravenosti českého zemědělství a souvisejících oborů reagovat na globální trendy.
- 6) Zvýšit a udržet stabilní úroveň míry zaměstnanosti ve venkovských oblastech.
- 7) Dostatečně diverzifikovat ekonomiku venkovských oblastí a zajistit podporu činností nezemědělské povahy.
- 8) Zachovat odpovídající příjmy životaschopných zemědělských podniků a snižovat sociálně ekonomické rozdíly mezi regiony.
- 9) Minimalizovat rozdíly mezi oblastmi rurálními a oblastmi urbánními v kvalitě života, nabídce služeb a infrastruktury.
- 10) Směřovat zemědělství v České republice k naplnění principů udržitelného rozvoje, kdy jsou respektovány aspekty ekologické, ekonomické a sociální, včetně přihlídnutí k aspektu regionálnímu, které v rovnováze povedou k dosažení jeho maximální multifunkčnosti.
- 11) Dosáhnout efektivního využívání vstupů, koloběhů prvků a ekologických znalostí tak, aby zemědělství spoléhalo zejména na zdroje uvnitř agroekosystému.
- 12) Posílit schopnost zemědělské výroby přizpůsobit se negativním vlivům klimatických změn a kompenzovat je za účelem zachování potravinové bezpečnosti.
- 13) Posílit propagaci a marketing kvalitních českých výrobků a produktů a zlepšit podporu kvalitních výrobků a produktů na regionální úrovni, bioproduktů a s tím souvisejících aktivit.
- 14) Posílit vyjednávací sílu producentů a zpracovatelů se subjekty, jež realizují prodej výrobků na trhu.
- 15) Podpořit produkci výrobků s co nejvyšší přidanou hodnotou a jejich uplatnění na trhu, včetně vývozu.
- 16) Zachovat a popřípadě zvýšit podporu výzkumu v sektoru zemědělství a zlepšit aplikaci výsledků vědy a výzkumu do praxe. Plně využít vzdělávací a poradenský systém pro urychlení zavádění nových technologií a modernizaci technologií stávajících.
- 17) Rozpracovat aspekty užití zemědělské produkce v oblasti obnovitelných zdrojů a energetiky, zohlednit potenciál zemědělského sektoru a souvisejících oborů ve strategických dokumentech České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů.
- 18) Posílit připravenost na řešení nových výzev, zejména změny klimatu, zachování biodiverzity a řízení vodních zdrojů.

- 19) Reálně snižovat administrativní zátěž v zemědělství, potravinářství a souvisejících oborech nejen při poskytování všech dotací, ale také v rámci kontrol potravinářských provozů a podniků, harmonizovat legislativu a kontroly na národní úrovni v rámci celého potravinového řetězce.
- 20) Výrazně posílit vědomí zemědělské i nezemědělské veřejnosti o významu zemědělských podpor, včetně přímých plateb.
- 21) Prosadit vůči třetím zemím, aby dodržovaly mezinárodní normy v oblasti veterinární a fytosanitární a požadavky na kvalitu, které jsou nutnou podmínkou pro uplatnění výrobků české provenience na třetích trzích.
- 22) Prosadit vůči třetím zemím, aby aplikovaly srovnatelnou úroveň standardů v oblasti welfare zvířat, ochrany životního prostředí a sociálních podmínek platných v EU.
- 23) Jasně definovat úlohu venkova se všemi vazbami zejména z národohospodářského pohledu, jeho financování a na úrovni ČR mít kompetenčního gestora, jenž bude politiku venkova obhajovat.
- 24) V souvislosti s venkovem obhajovat a prosazovat nezastupitelnou úlohu zemědělství, zejména socio-ekonomickou, a všech ekonomických, spolkových a kulturních aktivit na něj navazujících.
- 25) Zvýšit podíl obhospodařované půdy ve vlastnictví českých zemědělců.
- 26) Podporovat šlechtění plemen zvířat a odrůd plodin včetně dosažení genetického pokroku.

Na stanovené vize navazuje návrh vizí a nástrojů pro jejich dosažení v obecné rovině i specifických oblastech zemědělské politiky.

Vazba na výzkum a vývoj

Obecná vize 16 se přímo týká podpory výzkumu a vývoje a na ni navazuje návrhy opatření „Obhájit v rámci reformy výzkumu význam a specifičnost aplikovaného zemědělského výzkumu a obhájit potřebu jeho dostatečné podpory z veřejných zdrojů“ a „Zlepšit odbornou úroveň ekologických zemědělců a zpracovatelů bioprodukce posílením vzdělávání, poradenství a výzkumu a sektoru služeb specializovaných na ekologické zemědělství“. Konkrétnější opatření by však měly přinést strategické dokumenty, které budou na Vizi navazovat.

6.2 Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004-2013)

Koncepce agrární politiky po vstupu ČR do EU (dále jen Koncepce) vychází ze situace, ve které se český agrární sektor nacházel v závěru předvstupního období tzn. snižování rozměru českého zemědělství. V souladu s celosvětovými a evropskými trendy a s naléhavostí domácích problémů Koncepce reaguje na potřebu odstartování zásadní změny orientace zemědělské politiky ČR. Jde o **podstatné posílení environmentálních, sociálních a ekonomických principů trvale udržitelného českého zemědělství**, při zohlednění jeho specifických podmínek a problémů jako důsledků dlouhodobě uplatňované zemědělské politiky více zaměřené na podporu velkovýrobního industriálního zemědělství a jeho sociální stability. Koncepce zároveň vytváří předpoklady, aby se zemědělství stalo integrální součástí a páteří rozvoje venkovských oblastí a zlepšování kvality života venkovské populace, včetně podmínek pro diverzifikaci činností zemědělských podniků podle místních podmínek.

Koncepce se realizuje prostřednictvím programů a opatření, které mají institucionální, legislativní (regulační) či stimulační povahu. U opatření nejsou rozlišovány kompetence

podle současných rezortů. Koncepce je rozdělena do tří časových etap (vstupní 2004 – 2006; přizpůsobení 2007 – 2010; vyrovnání 2011 – 2013), kde je popsán pravděpodobný vývoj zemědělské politiky ČR v evropských souvislostech. Každá etapa se člení shodně na jednotlivé pilíře a v jejich rámci diferencovaně na jednotlivé programy a opatření. V etapě vyrovnání Koncepce předpokládá, že po roce 2011 bude zemědělská politika ČR plně podřízena reformované Společné zemědělské politice, tak jak byla odsouhlasena v roce 2003 (s možnými revizemi po roce 2006).

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Vývoj agrárního sektoru byl v minulých letech ovlivněn rezortní politikou Ministerstva zemědělství, která po věcné stránce byla od roku 1998 uplatňována v souladu s **Koncepcí agrární politiky pro období před vstupem do EU**. Koncepce agrární politiky ČR je kompatibilní s principy a opatřeními **Společné zemědělské politiky EU** (např. produkční limity) a s dalšími opatřeními EU ve vztahu k zemědělství, bezpečnosti potravin, životnímu prostředí a rozvoji venkova. Koncepce kalkuluje s finančními prostředky z operačních programů, Horizontálního plánu rozvoje venkova a z národních zdrojů, stejně jako s postupným vyrovnáváním úrovně přímých plateb v ČR s přímými platbami v členských státech EU do roku 2012 až 2013.

Cíle a priority

Strategické cíle jsou podporovány opatřeními zemědělské politiky ČR. Koncepce z principu nevymezuje kvantitativní cíle např. produkčního rozměru zemědělství ČR, nýbrž podmínky, ve kterých se budou nacházet soukromé podniky agrárního sektoru ČR a kterým se každý soukromý podnikatelský subjekt musí či může podle svých konkrétních podmínek přizpůsobit. Koncepce stanovuje sedm obecných strategických cílů v duchu vize „rozvoj multifunkčního zemědělství a venkova zemědělská krajina – voda – biodiverzita – venkov“:

- **Zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a potravinářského průmyslu ČR** vůči stávajícím i nově vstupujícím zemím EU a třetím zemím na základě zvyšování efektivity výroby, kvality výrobků (založené i na environmentálně šetrných výrobních postupech), bezpečnosti, přidané hodnoty a regionální pestrosti produkce.
- **Zachování přiměřené zaměstnanosti v zemědělství a zlepšení životní úrovně zemědělské populace** jako součásti venkovské populace snížením důsledků zvýšené rizikovosti podnikání v zemědělství a stimulováním multifunkčního charakteru zemědělství, včetně diverzifikace zemědělství do nepotravinářského užití zemědělské produkce a do nezemědělských činností venkova.
- **Snižování rizik opouštění zemědělské půdy** (s preferencí konzervace dočasně nadbytečné zemědělské půdy pro možné budoucí zemědělské využití), zlepšování scenerické hodnoty a rekreační funkce zemědělské kulturní krajiny a vesnice, včetně zvyšování rekreační hodnoty zemědělských vodních ploch a uchovávání národního kulturního dědictví významných zemědělských vodních děl, krajinných celků a zemědělské vesnické architektury.
- **Zvyšování schopnosti zemědělsky užívaných ploch zadržovat vodu stimulováním přeměny orné půdy na trvalé travní porosty** (především v záplavových územích a v nivách vodních toků), urychlením pozemkových úprav a revitalizace zemědělských vodních toků se zohledněním přírodě blízkých způsobů retence vod, podporou odbahňování rybníků (při zachování jejich mimoprodukčních funkcí) ad.
- **Zlepšení kvality a čistoty povrchových a podzemních vod**, které přicházejí do styku se zemědělstvím, také s ohledem na ochranu biologických vlastností a kvality půdního fondu ČR.

- **Soustavné zvyšování biologické rozmanitosti**, kvality a biotopické hodnoty zemědělského půdního fondu ČR, včetně zalesňování dlouhodoběji nevyužívané zemědělské půdy nejhorší kvality.
- **Zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie ze zemědělství na celkové spotřebě energie v ČR** a postupné směřování k „energetické soběstačnosti“ venkova z obnovitelných zdrojů.

Vazba na výzkum a vývoj

Výzkum a vývoj je Konceptí zmiňován ve čtvrtém pilíři – **Podpora obecných služeb pro agrární sektor**, se zaměřením na rozvoj a zlepšení infrastruktury potřebné pro rozvoj agrárního sektoru, tzn. na všechny cíle Konceptce. Podpora se týká rozvoje institucí a služeb pro agrární sektor a venkov, která není určena jednotlivým podnikům či obcím (výzkum, vzdělávání apod.). Podpora tzv. obecných služeb – výzkumu, genetiky, vzdělávání, poradenství, propagace (včetně Marketingové agentury), informatiky atp. je realizována především prostřednictvím národních nástrojů podpory.

6.3 Konceptce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015

Konceptce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015 (dále jen Konceptce) vychází z Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR a ve střednědobé perspektivě vymezuje vztah Ministerstva zemědělství k aplikovanému výzkumu a vývoji v oblasti zemědělství a rybolovu, potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova. Konceptce se zaměřuje na **efektivnost užití veřejných prostředků investovaných do aplikovaného výzkumu**, tedy větší ekonomické a společenské přínosy z realizace výsledků výzkumu. Současně chce Konceptce přispět k tomu, aby veřejné prostředky investované do výzkumu přinášely poznatky světové úrovně a poznatky aktuálně potřebné a využitelné pro rozvoj českého agrárního sektoru.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Konceptce navazuje na **Konceptci výzkumu a vývoje v působnosti MZe na léta 2004-2008** a rozpracovává cíle **Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR** do oblasti působnosti MZe. Vychází z **Konceptce agrární politiky pro období po vstupu do Evropské unie, Národního strategického plánu rozvoje venkova ČR** na období 2007–2013; předpokládaných změn **Společné zemědělské politiky EU**, vodohospodářské a lesnické politiky EU a aktuálních **Dlouhodobých základních směrů výzkumu**. Reflektuje politiku EU v oblasti výzkumu a vývoje a **Evropského výzkumného prostoru** a zohledňuje přistoupení ČR k **Úmluvě o biologické rozmanitosti** a rezoluce ministerských konferencí o ochraně evropských lesů a **Lesnickou strategií EU**.

Cíle a priority

Hlavním cílem konceptce, jak je uvedeno v dokumentu, je „zvýšit efektivnost užití veřejných prostředků investovaných do aplikovaného výzkumu agrárního sektoru...“ K dosažení hlavního cíle, v souladu s Reformou, Konceptce stanovuje sedm dílčích cílů:

- **Rychle a pružně reagovat na předpokládané změny Společné zemědělské politiky EU**, vodohospodářské a lesnické politiky EU, na změny vyvolané vývojem na světových agrárních trzích a na možné změny klimatu (zvýšení poptávky po potravinách a obnovitelných energetických zdrojích, zajištění bezpečnosti potravin a zdravé výživy a zdraví obyvatel, komplexního rozvoje venkova, tvorby a ochrany krajiny a využívání přírodních zdrojů, zmírnění a prevence možných dopadů

klimatických změn na agrární sektor v ČR, včetně reakce na případné extrémní klimatické a hydrologické jevy nebo jiné mimořádné události).

- **Podpořit excelenci v resortním VaV** a zajistit využití jejích výsledků pro praxi.
- **Podporovat instituce podle dosažených výsledků.**
- U projektů aplikovaného výzkumu se především zaměřit na kvalitní **výsledky, využitelné a využívané v praxi**, zlepšit využití výsledků VaV; **programovou podporu VaV podmínit spoluprací veřejného výzkumu s uživateli výsledků VaV.**
- **Zvýšit podíl mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích** a ve větší míře využít finančních prostředků, poskytovaných ze strukturálních fondů EU.
- **Zvýšit úroveň koordinace při řízení VaV** a inovací v oblasti agrárního sektoru.
- **Snížit administrativní zátěž výzkumných pracovníků a pracovníků státní správy** při poskytování účelové podpory.

V rámci těchto témat je vypracováno celkem 30 konkrétních opatření se stanovením termínu realizace, odpovědnosti a monitorovacího indikátoru. Prvním krokem realizace Koncepce je zřízení meziresortní Rady zemědělského aplikovaného výzkumu pro realizaci Koncepce. Rada jako odborný a poradní orgán ministra zemědělství koordinuje činnosti v rámci zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje a přenos výsledků výzkumu a vývoje do praxe k jejich uživatelům. Zároveň by měla průběžně hodnotit naplňování Koncepce.

Finanční zdroje na realizaci Koncepce jsou zabezpečovány převážně ze státního rozpočtu – výdajů na výzkum a vývoj. U nezemědělských komodit se předpokládá spolufinancování projektů výzkumu a vývoje z neveřejných zdrojů ve výši 10 – 30 % nákladů, výzkumné projekty řešící problematiku zemědělských komodit mohou být podporovány do výše 100 % uznaných nákladů. Velký důraz je kladen na uplatnění výsledků výzkumu v praxi, které je podporováno využíváním zdrojů strukturálních fondů EU. Institucionální podpora výzkumných organizací by měla být poskytována na základě dosahovaných výsledků.

Vazba na výzkum a vývoj

Koncepce se bezprostředně týká oblasti výzkumu a vývoje v oblasti zemědělství. Koncepce rámcově vymezuje pět hlavních témat aplikovaného výzkumu a vývoje agrárního sektoru při realizaci cíle Koncepce:

- Ochrana a využívání přírodních zdrojů.
- Technologický rozvoj pro trvalou udržitelnost agrárního sektoru, vč. technologií pro obnovitelné zdroje energie.
- Dostupnost, kvalita a bezpečnost potravin, ovlivnění zdraví obyvatel výživou.
- Trvale udržitelné hospodaření v krajině.
- Rozvoj venkova a venkovských regionů.

6.4 Koncepce potravinářství ČR pro období po vstupu ČR do EU (2004 – 2013)

Koncepce potravinářství ČR pro období po vstupu ČR do EU (dále jen Koncepce) přímo navazuje na „Koncepci agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013)“. Vazba strategie výroby potravin a nápojů na koncepci agrární politiky ČR a odlišnost výroby potravin od prvovýroby předznamenala celkové pojetí Koncepce. **Výroba**

potravin a nápojů bude na rozdíl od zemědělství technologicky směřovat ke stále vyššímu stupni zpracování agrární produkce. Nabídku bude orientovat k náročnému spotřebiteli z hlediska bezpečnosti potravin, jejich kvality i vysokého stupně připravenosti pro bezprostřední konzumaci tak, jak to vyplývá ze změn životního stylu populace v průmyslově vyspělých zemích.

Koncepce zachycuje situaci, problémy a výzvy Evropské unie v oblasti výroby potravin a navrhuje navazující strategické cíle politiky ČR pro výrobu potravin a nápojů po vstupu do EU. Vymezuje tři časové a věcné etapy, a to etapu „VSTUPNÍ“ pro léta 2004-2006, etapu „PŘÍZPŮSOBENÍ“ pro léta 2007- 2011 a etapu „VYROVNÁNÍ“ pro léta 2011 –2013.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Koncepce vychází z dokumentů, které byly aktuální v době zpracování. **Akční program k posílení konkurenceschopnosti evropského průmyslu** přijatý Radou Evropské unie, doporučila se v nemalé míře se týkala i segmentu potravin a ovlivnila přípravu Koncepce. V Koncepci je diskutován **vliv Společné zemědělské politiky a Společné obchodní politiky** na agrární obchod po vstupu ČR do EU. Evropská unie klade velký důraz na rozvoj ekologického zemědělství a v době zpracování Koncepce připravovala celoevropský akční plán rozvoje ekologického zemědělství. Na jeho základě připravila ČR **Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010**. V oblasti potravinářské výroby řeší Akční plán ČR otázku zpracování a marketingu biopotravin, zahrnuta je i podpora rozvoje výroby regionálních výrobků ze strukturálních fondů. K vypracování Koncepce byly použity analytické a koncepční podklady Ministerstva zemědělství, Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky a Potravinářské komory ČR, především od jejich profesních svazů. Dokument blíže nespecifikuje tyto zdroje.

Cíle a priority

Koncepce konstatuje **význam potravinářského průmyslu pro zachování rozměru zemědělství, protože zemědělské nezpracované suroviny nelze trvale efektivně vyvážet**. Cíle pro rozvoj potravinářského průmyslu v ČR stanovuje Koncepce tyto:

- Zvýšení konkurenceschopnosti a výkonnosti potravinářského sektoru a udržení si, v rámci zpracovatelského průmyslu, ekonomicky významného postavení, obdobně jako je tomu i v ostatních průmyslově vyspělých zemích.
- Zajištění předpokladů pro vyšší míru zpracování agrární produkce, odpovídající vyspělým zemím, při předpokládaném růstu obchodní výměny a využívání pravidel tzv.obchodních mechanismů.
- Marketingová podpora kvalitních českých potravin založená na vyváženosti kvality a ceny.
- Založení marketingové agentury, která na základě relevantních informací o tržní situaci zajistí cílenou prezentaci a podporu prodeje českých potravin vč. využití národní značky, a to z dosavadního odboru zřízeného v rámci Státního zemědělského intervenčního fondu.
- Výroba potravin především z domácích surovin v odpovídající kvalitě v zájmu udržení rozměru zemědělství předpokládaného agrární koncepcí při uplatňování vyjednaných podmínek v rámci Společné zemědělské politiky,
- Inovace potravinářské produkce s využitím rozvoje vědy a výzkumu při uplatnění technologií, splňujících podmínky pro správnou výrobní a hygienickou praxi a nezhoršující životní prostředí.
- Inovace potravinářské produkce k maximálnímu využití doporučení Světové zdravotnické organizace v oblasti zdravé výživy.

Podobně jsou navrženy cíle potravinářství v oblasti bezpečnosti potravin a ochrany spotřebitele a také v otázkách týkajících se životního prostředí. Přestože je naplňování koncepce rozděleno do několika etap (podobně jako u Koncepce agrární politiky ČR po vstupu do EU), k jednotlivým cílům a úkolům není přiřazen konkrétní termín. Součástí Koncepce je také návrh na zřízení Národního úřadu pro potraviny, který by měl být zodpovědný za rozpracování a implementaci evropských předpisů zaměřených na potraviny a jejich bezpečnost, výživové trendy, označování potravin a jejich uvádění na trh a environmentální problematiku vztaženou k výrobě potravin

Vazba na výzkum a vývoj

Podpora využití výsledků výzkumu a vývoje je jedním ze základních cílů Koncepce v oblasti podpory potravinářského průmyslu. Nositelem propagace domácí produkce, potravinářské osvěty a výsledků výzkumu a vývoje by se měla stát Marketingová agentura. Koncepce bere v úvahu prostředky z Rámcových programů pro vědu a výzkum vypisovaných Evropskou komisí a další vypisované programy, ale blíže nespecifikuje jejich využití.

6.5 Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

Národní strategický plán rozvoje venkova ČR (dále jen Strategický plán) **zajišťuje vazby mezi obecnými cíli rozvoje evropského venkova a cíli rozvoje venkova ČR**, odpovídajícími „evropským strategickým směrům“, třem strategickým rozvojovým osám (**konkurenceschopnost, ochrana přírody, životního prostředí a krajiny, a rozvoj a diverzifikace venkovského života**). Strategický plán také zajišťuje spolupráci a koordinaci s ostatními nástroji politiky ČR a EU (strukturální politika, politika soudržnosti, ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů, a rybářská politika) s cílem zabránit překryvům ve využívání těchto nástrojů a jejich účinným (efektivním) využíváním vytvářet synergické efekty. Strategický plán pro období 2007–2013 schválený vládou roku 2006 se realizuje prostřednictvím programového dokumentu Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Strategický plán je jedním ze základních dokumentů, tvořících „evropskou“ soustavu dokumentů strategického řízení a programování na léta 2007 - 2013.

Strategický plán **vychází z hlavních priorit EU**, a to s důrazem na zvyšování ekonomického růstu, vytváření nových pracovních příležitostí a udržitelný ekonomický rozvoj, tak **jak je deklarováno ve výsledcích summitů v Lisabonu a Göteborgu**. Strategický plán přispívá k **plnění Lisabonské strategie** ve všech jejích oblastech: společnost založená na znalostech, vnitřní trh a podnikatelské prostředí, trh práce, udržitelný rozvoj.

Strategie hospodářského růstu ČR (SHR ČR), navazující na Lisabonskou strategii, je základním zastřešujícím dokumentem, z něhož Strategický plán vychází. Strategický plán ČR navázal na všechny oblasti SHR ČR, přičemž nejtěsnější vazba je v rámci Infrastruktury na oblast nazvanou „Uchovat zemědělský ráz venkova a venkovské krajiny“. Göteborgská strategie se promítá do celého Strategického plánu, zejména však do zavádění trvale udržitelných systémů zemědělského hospodaření a tvorby trvale udržitelných pracovních míst, které pomohou stabilizaci venkova. **Kjótský protokol** týkající se zmírňování klimatických změn váže na hospodaření v lesích a využití obnovitelných zdrojů energie.

Cíle a priority

Strategický plán se snaží **komplexně řešit problematiku rozvoje českého venkova** a vychází z této rozvojové vize:

Do roku 2013 se změni tvář venkova České republiky a jeho hospodářská struktura v míře vedoucí k výraznému zlepšení životního prostředí, životní úrovně a životních podmínek jeho obyvatel, k posílení nosných oborů a diverzifikaci ekonomických aktivit zemědělství, lesního a vodního hospodářství, cestovního ruchu a dalších odvětví zabezpečujících hospodářskou a společenskou stabilitu venkova a k dosažení úrovně srovnatelné s venkovskými regiony vyspělých zemí Evropské unie.

Komparativní výhody života na venkově zvýší atraktivitu venkova pro bydlení, práci a podnikání.

Vize, globální cíl a dílčí cíle Strategického plánu jsou rozděleny do těchto prioritních os:

- **Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví** - orientace na přenos znalostí a inovací v potravinovém řetězci, které ve spojení s efektivními investicemi do fyzického kapitálu a lidských zdrojů, mimo jiné i prostřednictvím poradenství, odborného vzdělávání a informačních akcí, přispějí ke zvyšování konkurenceschopnosti zemědělského a lesnického sektoru.
- **Zlepšování životního prostředí a krajiny** – osa orientována zejména na podporu zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí ve venkovské krajině, k zastavení úbytku biodiverzity, k ochraně vody a půdy a ke zmírňování změn klimatu.
- **Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova** – osa podporuje rozvoj životních podmínek na venkově a diverzifikaci ekonomických aktivit. Tyto cíle vycházejí z analýz problémů venkova a jeho potřeb v oblasti vzniku nových pracovních příležitostí, dostupnosti místních služeb a úrovně kvality života obecně. Tato osa řeší dlouhodobé negativní trendy snižování populace ve venkovských obcích, které jsou částečně spojeny s obecnými demografickými trendy vývoje a částečně se ztrátou pracovních příležitostí v zemědělství, která je důsledkem zvyšování efektivnosti a celkové konkurenceschopnosti.
- **Leader** – cílem je iniciovat vytváření a rozvoj místních partnerství a podporovat využití vnitřního rozvojového potenciálu venkova.

Na jednotlivé osy jsou vymezeny finanční prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a státního rozpočtu ČR, stanoveny indikátory a odhad jejich plnění za roky 2007 – 2013. Strategický plán je realizován prostřednictvím Programu rozvoje venkova.

Vazba na výzkum a vývoj

Ačkoliv je ve SWOT analýze konstatován pomalý přenos výsledků výzkumu a vývoje do praxe, dokument se přímo nezabývá podporou výzkumu a vývoje. Důraz je kladen především na **modernizaci výrobních kapacit a jejich koncentraci na konkurenceschopné komodity a na využití moderních technologií a poznatků vědy a výzkumu** ke zvýšení kvality zemědělských výrobků s vyšší přidanou hodnotou. Tento typ aktivit je podporován v rámci první prioritní osy, která má za cíl mimo jiné vytvořit dynamické zemědělsko-potravinářské prostředí, rozšířit vzdělávání a poradenství a snížit věkový průměr pracovníků v zemědělství.

6.6 Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v České republice s využitím technických a přírodě blízkých opatření

Předložená Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v České republice s využitím technických a přírodě blízkých opatření je zpracována na základě usnesení vlády ze dne 15. března 2010 č. 204, které ukládá promítnout do této koncepce vládou přijaté zásady.

Cílem Koncepce je s ohledem na udržitelný rozvoj společnosti a zájmy ochrany přírody a krajiny vyhodnotit a zvládat povodňová rizika na základě:

- zhodnocení současného platného legislativního prostředí,
- zhodnocení stavu realizace současných programů,
- cílů a opatření stanovených v rámci procesu plánování v oblasti vod pro období 2010 – 2015 a pro dlouhodobý výhled ve smyslu zajištění systémového přístupu ,
- potřeb finančních zdrojů po roce 2013.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Koncepce navazuje na:

- Strategie prevence před povodněmi pro území České republiky
- Aktualizace Strategie prevence před povodněmi pro území České republiky
- Plán hlavních povodí České republiky
- Politika územního rozvoje České republiky
- Strategie udržitelného rozvoje České republiky
- Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR
- Rámcovou směrnice o vodách 2000/60/ES
- Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik

Cíle a priority

Mezi hlavní principy koncepce patří:

- Snížení ohrožení obyvatel nebezpečnými účinky povodní a omezení ohrožení majetku, kulturních a historických hodnot při prioritním uplatňování principu prevence.
- Postupná příprava a přizpůsobení se předpokládaným změnám klimatu pomocí vhodných adaptačních opatření a omezení negativních důsledků nadměrné vodní eroze s plošného odtoku vody.
- Změnit přístup k povodním; na povodně pohlížet nejen z hlediska zvládání povodňových rizik a neškodného odvedení velkých vod, ale také z hlediska využitelného zdroje vody pro zvládání jejího nedostatku, tzn. řešit problematiku povodní a sucha komplexně v rámci ucelených povodí s maximální snahou o zadržování vody v krajině formou optimalizace její struktury a jejího využívání a uplatňování efektivních přírodě blízkých i technických opatření.
- Uplatnit princip „uživatel platí“ (tj. subjekty chráněné před povodňovými riziky) – nalézt vhodnou formu jejich spoluúčasti na investičních a provozních nákladech ochranných opatření a navrhnout systém pojištění proti rizikům povodňových škod.

Opatření k naplnění cílů koncepce:

1) Vymezení zájmových oblastí a jejich povodí

Pro vymezení oblastí, u nichž existují potenciálně významná povodňová rizika, nebo výskyt povodní v nich lze považovat za pravděpodobný bude postupováno podle směrnice 2007/60/ES a budou využity analýzy provedené v prvních plánech oblastí povodí.

2) Uplatnění podpor v zájmových oblastech

Ve stávajícím systému podpor do roku 2013 je účelné v zájmových oblastech přednostně řešit pozemkové úpravy, v rámci kterých se mimo jiné realizují i vodohospodářská a protierozní opatření sloužící k ochraně před povodněmi.

3) Příprava ekonomických, organizačních a legislativních nástrojů

Smyslem je připravit ekonomické a legislativní prostředí pro zajištění realizace přírodě blízkých a technických protipovodňových opatření v rámci plánů pro zvládání povodňových rizik nebo plánů povodí po roce 2015. Základem bude vytvořit návrhy, které budou založeny na diverzifikaci finančních zdrojů s maximální snahou jejich nezávislosti na státním rozpočtu.

4) Preventivní protipovodňová opatření

V rámci zpracování návrhů plánů pro zvládání povodňových rizik a plánů povodí se zabývat všemi aspekty zvládání povodňových situací v uceleném povodí a hledat vhodnou kombinaci technických a přírodě blízkých opatření v krajině zvyšující přirozenou akumulaci a retardaci vody v území a opatření ovlivňujících průtoky a objemy povodňových vln, včetně umělé akumulace vody pro její pozdější využití. Efektivní návrhy opatření zajišťovat na základě kvalitních podkladů a optimalizace variant koncepcí řešení povodňové ochrany s uplatňováním rizikové analýzy, analýzy nákladů a užitků. Přitom dbát na možnost jejich uplatnění jako adaptačních opatření vůči klimatické změně.

5) Příprava informačních nástrojů pro komunikaci s veřejností

Na základě současné nízké úrovně informovanosti veřejnosti o opatřeních zajišťující povodňovou ochranu, o jejich účelu, významu a fungování je nutné připravit strategii pro naplnění rámcového programu opatření v Plánu hlavních povodí České republiky, kde je definován úkol věnovat z úrovně ústředních vodoprávních úřadů ve spolupráci s kraji soustavnou pozornost informování a osvětě veřejnosti. Jde především o zajištění informovanosti veřejnost včetně informovanosti školní mládeže.

6) Podpora výzkumu v oboru extrémních hydrologických jevů

Podpora výzkumu v této oblasti je nutná s ohledem na zpřesňování nejistot plynoucích z možné změny klimatu v budoucnosti. Proto pro přípravu adaptačních opatření je třeba kvantifikovat očekávané jevy.

Vazby na výzkum a vývoj

Podpora výzkumu v oblasti ochrany před povodněmi s využitím technických a přírodě blízkých opatření je nutná s ohledem na zpřesňování nejistot plynoucích z možné změny klimatu v budoucnosti. Proto pro přípravu adaptačních opatření je třeba kvantifikovat

očekávané jevy. Využit k tomu aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací, který je podle zákona ve znění pozdějších předpisů podporován Technologickou agenturou České republiky, zejména v rámci schváleného programu ALFA a připravovaných programů BETA a OMEGA.

Hlavním úkolem je tak iniciovat výběr výzkumných témat v rámci programů Technologické agentury České republiky zejména v oblastech hodnocení povodňového rizika, výzkumu ochrany před přívalovými srážkami, stanovení návrhových charakteristik povodní, možností ovlivnění retenční schopnosti krajiny, hodnocení účinků řízených a přirozených rozlivů a ovlivnění povodňového režimu antropogenními vlivy a klimatickými změnami a v oblasti ochrany obyvatelstva, měst a obcí před účinky povodní, prevence a řešení krizových stavů, varovné a hlášené služby a fungování integrovaného záchranného systému.

6.7 Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015

Přes všechny optimistické ukazatele existuje v ekologickém zemědělství a produkci biopotravin velké množství výzev. Mezi oblasti, kterým je třeba věnovat pozornost, patří zejména zkvalitnění v oblasti zemědělské produkce, vybudování fungujících lokálních dodavatelsko-odběratelských vztahů, podpora odbytu lokálních biopotravin, profesionalizace struktur či přenos vědeckých poznatků do praxe. Představitelé ekologických zemědělců a výrobců biopotravin by se v budoucnu měli stát respektovanými nositeli moderních technologií a moderních environmentálních přístupů.

Vizí akčního plánu je **ekologické zemědělství, které bude plně rozvinutým odvětvím zemědělství se všemi odpovídajícími charakteristikami, jakými jsou stabilní trh, služby a státní politika podporující poskytování veřejných statků, včetně aspektů týkajících se životního prostředí a pohody zvířat.**

Cíle a priority

Akční plán stanovuje tři hlavní strategické oblasti. Vybudování stabilního, dlouhodobě prosperujícího a konkurenceschopného trhu s bioprodukci, vyráběnou efektivně a zároveň podle principů ekologického zemědělství, s ohledem na pohodu zvířat, životní prostředí a šetrné zpracovatelské metody. Dále vytvoření takové infrastruktury, která bude umožňovat kontinuální a dlouhodobě udržitelný rozvoj a zároveň bude vytvářet podmínky k tomu, aby mohla být bioprodukce významnou položkou českého ekologického zemědělství (významné zvýšení produkce českých biopotravin). Posledním cílem je dosažení efektivního propojení prvovýroby a zpracovatelských aktivit zemědělského i nezemědělského charakteru v rámci celého ekologického zemědělství.

Dílčí cíle a aktivity navržené k jejich dosažení

1) Dosáhnout podílu ekologického zemědělství 15 % z celkové plochy zemědělské půdy v ČR, dosáhnout podílu minimálně 20% orné půdy z celkové výměry půdy v ekologickém zemědělství:

- pokračovat v podpoře zajišťování mimoprodukčních funkcí ekologického zemědělství (produkce veřejných statků),
- zajistit ekonomickou udržitelnost ekologického zemědělství,
- klást důraz na připravenost farem na vstup do ekologického zemědělství,
- podpořit růst trhu.

2) Dosáhnout 3% podíl biopotravin na celkovém množství zpracovaných potravin, zvýšit podíl českých biopotravin na 60 % na trhu s biopotravinami:

- správně směřovat osvětu mezi spotřebiteli, při porovnávání konvenčního a ekologického zemědělství v oblasti marketingu vycházet z podložených výsledků vědeckých studií a ze spolupráce s odborným útvarem MZe,
- podpořit spotřebitelskou poptávku,
- zvýšit transparentnost původu surovin při nákupu biopotravin,
- podpořit regionální odbyt a rozšiřování odbytových míst,
- podpořit efektivní spolupráci dodavatelského řetězce,
- podpořit růst vědomí o prospěchu ekologického zemědělství pro české životní prostředí a pohodu zvířat v českém zemědělství,
- posílit důvěru spotřebitele v ekologického zemědělství,
- zvýšit komunikaci subjektů z oblasti ekologického zemědělství s médii.

3) Dosáhnout nárůst spotřeby biopotravin ročně minimálně o 20 %:

- správně směřovat osvětu mezi spotřebiteli,
- podpořit zvyšování spotřebitelské poptávky,
- podpořit regionální odbyt a rozšiřování odbytových míst,
- podpořit efektivní spolupráci dodavatelského řetězce,
- vytvořit funkční vazby mezi prvovýrobou a zpracovateli.

4) Zvýšit důvěru spotřebitele:

- Zaměřit propagaci a osvětu tak, aby informovala spotřebitele o základních principech ekologického zemědělství (kvalita potravin, životní prostředí, pohoda zvířat atd.),
- zvyšovat důvěru v kontrolní systém např. zvýšením transparentnosti výsledků kontrol (zveřejňování statistik).

5) Zvýšit podíl příjmů z produkce/zpracování vůči podporám a posílení podnikatelského myšlení a konkurenceschopnosti:

- zajistit odpovídající služby ekologického zemědělství (např. zajistit dostupnost informací o trhu a ekonomických informací, poradenství),
- podpořit: poptávku, odbyt (rozšiřování odbytových míst), spolupráci v dodavatelském řetězci,
- podpořit konkurenceschopnost zemědělců v ekologickém zemědělství,
- podpořit konkurenceschopnost zpracovatelských subjektů v ekologickém zemědělství,
- postupné snižování závislosti ekologického zemědělství na dotacích, mj. ve světle možného snižování objemu finančních prostředků do zemědělské produkce v návaznosti na reformu Státní zemědělské politiky po roce 2013.

6) Zvýšit reálný přínos ekologického zemědělství pro životní prostředí a pro pohodu zvířat a zdravotní stav obyvatelstva:

- pokračovat v podpoře zajišťování mimoprodukčních funkcí ekologického zemědělství (produkce veřejných statků),
- informovat veřejnost o mimoprodukčních funkcích ekologického zemědělství,
- zajistit poradenství pro poskytování mimoprodukčních funkcí v ekologickém zemědělství,
- podporovat takové postupy zpracování produkce ekologického zemědělství, které vedou k minimalizaci i povolených aditivních látek při výrobě biopotravin.

Dokument nemá přímou vazbu na výzkum a vývoj.

6.8 Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010 – 2013

Strategii bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010 – 2013 vznikla v úzké součinnosti mezi ministerstvy zemědělství a zdravotnictví za přispění dalších subjektů, které se v České republice na zajištění systému bezpečnosti potravin podílejí. Bezpečnost potravin je dlouhodobě jednou z priorit České republiky a oblast výživy je zásadní z pohledu dlouhodobého zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva.

Dokument definuje klíčové oblasti rozvoje v letech 2010 – 2013 a stanovuje střednědobé úkoly pro subjekty, činné v oblastech bezpečnosti potravin a výživy. Za hlavní oblasti zájmu Strategie označuje další posilování spolupráce s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin, otázky komunikace a vzdělávání spotřebitelů i pracovníků státní správy a nově také oblast výživy obyvatel, která byla doposud řešena samostatně a nebyla součástí předcházejících strategií bezpečnosti potravin.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

- Strategie bezpečnosti (nezávadnosti) potravin v České republice
- Strategie zajištění bezpečnosti potravin v České republice po přistoupení k Evropské unii
- Vyhodnocení plnění Strategie zajištění bezpečnosti potravin v České republice po přistoupení
- k Evropské unii za období leden 2005 – září 2006
- Akční plán zdraví a životního prostředí
- Program Zdraví pro všechny v 21. století
- Strategie udržitelného rozvoje České republiky
- Koncepce potravinářství ČR pro období po vstupu ČR do EU (2004 – 2013)
- Strategický plán EFSA 2009 – 2013
- Strategický plán Codex Alimentarius Commission na roky 2008 – 2013

Cíle a priority

Dlouhodobým cílem Strategie bezpečnosti potravin a výživy je posílení ochrany a podpory zdraví a oprávněných zájmů spotřebitelů. Souvisejícím cílem je posílení důvěry veřejnosti v systém zajištění bezpečných potravin, v jejich kvalitu a výživovou hodnotu. Tyto cíle budou řešeny skrze realizaci dílčích úkolů:

- 1) **Problematika bezpečnosti potravin**
- 2) **Spolupráce s European Food Safety Authority – Evropský úřad pro bezpečnost potravin**
- 3) **Výživa obyvatel**

Strategie nemá přímé vazby na výzkum a vývoj.

6.9 Akční plán pro biomasu pro ČR na období 2009 – 2011

Akční plán pro biomasu pro ČR na období 2009 – 2011 (dále jen Akční plán) **se primárně zabývá energetickým využitím biomasy, ale zohledňuje též ostatní způsoby využití biomasy** na základě vyhodnocení stávajícího využití biomasy a jeho trendů. Obecně lze říci, že hlavními kritérii využití biomasy by měla být výše přidané hodnoty v procesu zhodnocení biomasy a zhodnocení životního cyklu, tj. včetně návratu živin do půdy. Zpracování Akčního plánu vychází nejen z doporučení Akčního plánu pro biomasu EU, ale zejména s ohledem na potřebu zhodnotit možnosti využívání omezeného potenciálu biomasy pro potřeby ČR v příštích letech a nastavit základní pravidla a prostředky pro jeho efektivní využívání aniž by tím byla dotčena pravidla fungování volného trhu, resp. působení konkurenčních možností využívání biomasy při zohlednění vlivů stávajících a předpokládaných mimotržních zásahů.

Navrhovaná opatření v rámci realizace Akčního plánu by měla **zefektivnit přístupy k využívání biomasy a v absolutní hodnotě zvýšit její využití**. Při setrvání stávajících podmínek, bez realizace navrhovaných opatření, lze očekávat stagnaci v oblasti využívání biomasy k energetickým účelům. Za stávajících podmínek bude využita jen malá část potenciálu a riziko nesplnění závazku vůči EU dále vzroste. Z makroekonomického a bezpečnostního pohledu však není ani tak podstatné splnění procentuálního závazku z přístupové smlouvy, ale zajištění alespoň minimální energetické nezávislosti a bezpečnosti a posílení regionálních ekonomik na úkor plateb za dovoz energetických surovin.

Vazby na další národní a evropské dokumenty

Česká republika se při podpisu **Smlouvy o přistoupení k EU** dohodla na splnění národního indikativní cíle – podílu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie (OZE) na hrubé spotřebě elektřiny v roce 2010 ve výši 8 %. Tento cíl přejala **Státní energetická koncepce České republiky** schválená roku 2004 a aktualizovaná roku 2010. Východiskem při tvorbě národního Akčního plánu pro biomasu byl také **Akční plán pro biomasu EU** (KOM(2005)628). Dalšími východisky jsou například **Strategie Evropské unie pro biopaliva** nebo **Pracovní plán pro obnovitelné zdroje energie**.

Cíle a priority

Hlavní cíle Akčního plánu vycházejí z **kombinace potřeb a požadavků na využívání biomasy v ČR a závazků vůči Evropské unii**. Současně vycházejí ze zkušeností, specifik a trendů ve využívání biomasy v ČR. Tyto cíle jsou formulovány následovně:

1. pomoci **naplnit závazky ČR pro výrobu energie z OZE** k roku 2010 a potažmo k roku 2020 vyplývající ze závazků k EU a ze Státní energetické koncepce;
2. pomoci **nastartovat investice do čistého způsobu získávání energie** spolu se snižováním energetické náročnosti a k tomu:
  - a. lépe mobilizovat a efektivně využívat prostředky ze Strukturálních a dalších fondů (současná podoba není v oblasti podpory energetické efektivnosti a obnovitelných zdrojů optimálně nastavena), z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a dalších národních i mezinárodních zdrojů,
  - b. odstranit administrativní bariéry a bariéry pro využití biomasy pro výrobu tuhých biopaliv a tepla,
  - c. optimalizovat systémy podpory, lépe využít potenciál biomasy;
3. **podpora oblastí venkova jako hlavního dodavatele energie z biomasy** (s tím související rekvalifikace zemědělců, vybavení pro výrobce biomasy, investice do zařízení na výrobu biopaliv a přechod dodavatelů elektřiny a tepla na biomasu), pomoci **nastartovat proces synergického rozvoje venkova a efektivní zemědělské činnosti** – zejména aktivizací projektů generující dlouhodobé regionální příjmy;
4. **zvýšení přímé i sekundární zaměstnanosti především na venkově;**
5. **příspěvek k vyššímu zapojení subjektů v dané oblasti a vyšší efektivnosti v rámci programů výzkumu a vývoje;**
6. **uplatnit princip udržitelného rozvoje** a dále prosazovat hlediska životního prostředí s ohledem na cílené pěstování biomasy, zohlednění environmentálních limitů získávání biomasy;
7. **příspěvek k rovnoměrnému rozvoji všech dostupných perspektivních technologií**, tj. všech výkonů, pro různé cílové skupiny apod.;
8. **zvýšení nabídky energetické biomasy na domácím trhu;**
9. **systémové řešení osvěty, vzdělávání a kvalifikovaného poradenství v oblasti pěstování a využívání biomasy v ČR.**

Vazby na výzkum a vývoj

Akční plán má podporu výzkumu a vývoje v oblasti obnovitelných zdrojů jako jeden z cílů, což je reflektováno také v návrhu aktivit vyhlášením výzkumného programu v oblasti OZE. V rámci plánované reorganizace výzkumu by měly být definovány v oblasti OZE výzkumné podprogramy a výzkum v oblasti ochrany životního prostředí by měl být více provázán s výzkumem v energetice a dalších oborech. Na tento výzkum by měly být následně vyčleněny finanční prostředky z rozpočtu Technologické agentury České republiky.

6.10 Národní lesnický program pro období do roku 2013

Národní lesnický program (NLP) je základním programovým dokumentem pro oblast lesnictví na období do roku 2013. NLP je součástí státní lesnické politiky a zároveň by v nich měla být naplňována Lesnická strategie pro EU z roku 1998, která zdůrazňuje důležitost multifunkční role lesů a určuje základní zásady a principy určující pro naplňování této strategie. Lesní hospodářství je v rámci Evropy vnímáno jako součást rozvoje venkova a využívání krajiny se svými třemi pilíři (skupinami funkcí lesů). Jsou to funkce ekonomické (zlepšování konkurenceschopnosti lesního hospodářství), ekologické (uchování a zlepšení biologické rozmanitosti, integrity, zdraví a odolnosti lesních

ekosystémů) a sociální (příspěť ke kvalitě života prostřednictvím zachování a zlepšení sociálních a kulturních rozměrů lesů a lesnictví).

V současnosti jsou Národní lesnické programy považovány za koncepty pro **uplatnění trvale udržitelného obhospodařování lesů při dlouhodobém zlepšování konkurenceschopnosti lesního hospodářství způsobem**, který respektuje národní suverenitu. NLP mají poskytovat plánovací rámec pro vymezení vlivů jiných sektorů na lesnickou politiku, zvýšit povědomí o důležitosti lesů a zajistit spoluúčast zodpovědných resortů vlády a zájmových skupin na řešení problémů lesů a lesnictví, vytvořit předpoklady k zajištění příslušných kapacit a mají se zaměřovat na sporné otázky, jejichž řešení je v kompetenci různých státních institucí.

Vazby na další národní a evropské dokumenty

NLP je součástí státní lesnické politiky a zároveň je v nich naplňována **Lesnická strategie pro Evropskou unii**. Strategie Společenství ustanovila rámec aktivit pro lesní hospodářství, jehož hlavním cílem je podpora trvale udržitelného obhospodařování lesů. NLP pro období do roku 2013 aktualizuje a doplňuje předchozí Národní lesnický program z roku 2003 a respektuje mezinárodní smlouvy, dohody, úmluvy ČR (**např. Rámcová úmluva OSN o změně klimatu, Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu, Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví**) a směrnice EU.

Cíle a priority

Struktura opatření vychází ze čtyř základních cílů, které jsou vymezeny Akčním plánem pro lesy EU:

- Zlepšení dlouhodobé konkurenceschopnosti – pilíř ekonomický
- Zlepšení a ochrana životního prostředí – pilíř ekologický
- Zlepšení kvality života – pilíř sociální
- Posílení koordinace a komunikace – pilíř komunikace

NLP vymezuje celkem 17 tzv. opatření, která reagují na nejdůležitější problémy českého lesního hospodářství a které byly identifikovány v analytické části NLP. Navržená opatření v hlavních rámcích respektují základní cíle Strategie Společenství pro lesy a lesnictví EU a zároveň respektují národní odlišnosti dosavadního vývoje lesního hospodářství v ČR. Cílem je zpřesnit opatření NLP, jež jsou zpravidla koncipována obecně. U jednotlivých opatření bude vždy konkrétně určen zadavatel, řešitel a harmonogram jejich realizace. Řízení realizace NLP je společným úkolem MZe a MŽP ve spolupráci s dalšími přímo zainteresovanými resorty.

Vazby na výzkum a vývoj

Opatření NLP má vazbu na výzkum v rámci prvního cíle, kde je jedna z klíčových akcí nazvána **„Podpořit výzkum a technologický rozvoj s cílem zvýšit konkurenceschopnost lesnického sektoru“**. Součástí této aktivity mělo být založení technologické platformy pro lesní hospodářství a navazující průmyslová odvětví s cílem podpořit inovace a technologický rozvoj v lesnickém sektoru a jejím prostřednictvím podpořit účast domácích lesnických subjektů v evropské lesnické a dřevařské technologické platformě, v 7. rámcovém programu výzkumu EU a v dalších mezinárodních výzkumných projektech.

6.11 Národní strategický plán pro oblast rybníkářství na období 2007 – 2013

Národní strategický plán pro oblast rybníkářství na období 2007 – 2013 (dále jen NSP) je dokumentem, který vypracovala Česká republika na základě nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 ze dne 27. července 2006 o Evropském rybníkářském fondu. NSP představuje koncepci Ministerstva zemědělství České republiky v sektoru rybníkářství do roku 2013. Účelem NSP je **stanovit podmínky pro realizaci Společné rybníkářské politiky v České republice**.

V podmínkách vnitrozemského státu plní rybníkářství významné celospolečenské funkce jako je vodohospodářská, krajinnotvorná, kulturní a ochranná. Rybníkářské hospodaření je specifickou formou akvakultury. Jedná se o tradiční oblast zemědělské výroby. NSP se zaměřuje na podporu udržitelného rozvoje odvětví rybníkářství v České republice a přitom vychází z tradic a hodnot, na kterých je po mnoho staletí založena domácí akvakultura, usiluje o mobilizaci vnitřního potenciálu odvětví a vytvoření podmínek pro využití výsledků aplikovaného výzkumu v praxi a dbá na ochranu a zlepšování životního prostředí České republiky.

Vazby na další národní a evropské dokumenty

Priority Národního strategického plánu vyplývají z dokumentů **Společné rybníkářské politiky Společenství**, z **Lisabonské** a **Göteborgské strategie**. Dokument vychází z již schválených národních strategických dokumentů – **Strategie udržitelného rozvoje ČR** a **Národního plánu reformy ČR**. Dokument je komplementární a vykazuje synergické efekty s **Národním strategickým referenčním rámcem** pro realizaci prostředků politiky soudržnosti EU v ČR a **Národním strategickým plánem rozvoje venkova** pro realizaci politiky rozvoje venkova.

Cíle a priority

Vize a struktura cílů a priorit rybníkářství v České republice navazují na globální cíle Národního strategického referenčního rámce pro období 2007 – 2013. Globálním cílem rybníkářství v České republice je **udržení stávající produkce ryb v rybochovných zařízeních a úrovně zarybnění v rybníkářských revírech**. Podmínkou splnění tohoto cíle je soulad s pravidly udržitelného rozvoje, přičemž je třeba vyváženě zohlednit environmentální, hospodářská a sociální hlediska. V tomto smyslu je součástí globálního cíle **zachování současné úrovně zaměstnanosti v rámci odvětví**.

Specifickými cíli jsou zejména:

1. Zachování tradiční akvakultury a činností navazujících, důležitých pro udržení a rozvoj hospodářské, sociální struktury a životního prostředí.
2. Zvýšení domácí i zahraniční poptávky po rybách a výrobcích z nich pocházejících z rybníkářské produkce ČR.
3. Zavedení metod akvakultury, které snižují nepříznivý vliv nebo zesilují kladné účinky na životní prostředí.
4. Zvýšení jakosti a rozšíření sortimentu výrobků z ryb.
5. Zlepšení a rozšíření nabídky kvalitních ryb a výrobků z nich.
6. Rozšíření možností chovu ryb ve sladkovodní akvakultuře.
7. Zlepšení pracovních podmínek v odvětví rybníkářství.
8. Snížení nepříznivých vlivů chovu ryb na přírodní prostředí a zlepšení stavu vodního prostředí.
9. Posílení rovných práv mužů a žen.

10. Snížení ohrožení rybochovných hospodářství negativními vnějšími vlivy (nemoci, rybožraví predátoři).

Na základě východisek stanovených v NSP je připraven Operační program rybnářství, který definuje konkrétní podmínky čerpání prostředků z Evropského rybnářského fondu.

Vazby na výzkum a vývoj

Výzkum v oblasti rybnářství je zmiňován jako jedna ze silných stránek SWOT analýzy rybnářství České republiky a vytvoření podmínek pro využití výsledků aplikovaného výzkumu v praxi je jednou z výchozích podmínek zpracování NSP, především prostřednictvím zvyšování vzdělanosti a posilování spolupráce mezi producenty a výzkumnými subjekty, která přinese nové impulsy (např. podpora výzkumných šlechtitelských projektů určených k získání druhů ryb, které budou méně vnímavé na choroby). Nicméně vazba na výzkum a vývoj není explicitně zmíněna mezi specifickými cíli.

6.12 Plán hlavních povodí České republiky

Plán hlavních povodí České republiky (dále jen Plán) je zpracován podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Je součástí procesu plánování v oblasti vod, jako soustavné koncepční činnosti garantované státem, který byl zaveden do českého právního řádu podle požadavků transpozice „acquis communautaire“ Evropských společenství. Nicméně Česká republika má v oblasti vodohospodářského plánování dlouhou tradici (např. vybudování soustavy rybníků na Pardubicku a v Jižních Čechách v XVI. století, podobně jako výstavba přehrad na začátku minulého století v severních Čechách).

Změnu oproti dřívějšímu pojetí vodohospodářského plánování vyjadřuje i nový název tohoto dokumentu. **V novém pojetí jsou ve smyslu udržitelnosti rozvoje vyžadována komplexní řešení**, která sladí požadavky na využívání vodních zdrojů, na ochranu před škodlivými účinky vod s environmentálními požadavky na ochranu vod a na vodu vázaných ekosystémů.

Tento Plán představuje dlouhodobou koncepci oblasti vod pro šestileté období 2007 – 2012. Spolu s dalšími souvisejícími státními politikami a resortními koncepcemi vytváří rámec pro formování politiky péče o území České republiky komplementární s politikou Evropské unie. Plán hlavních povodí České republiky bude obnovován každých 6 let.

Vazby na další národní a evropské dokumenty

Plán integruje záměry a cíle rezortních politik ústředních vodoprávních úřadů při sdílení kompetencí ve smyslu ustanovení § 108 vodního zákona, zejména navazuje na **Koncepci vodohospodářské politiky** Ministerstva zemědělství pro období po vstupu do Evropské unie na léta 2004 – 2010 a **Státní politiku životního prostředí 2004 – 2010**. Plán vychází ze **směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES** ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

Cíle a priority

Obecným cílem státní politiky v oblasti vod je **vytvořit podmínky pro udržitelné hospodaření s omezeným vodním bohatstvím České republiky, které umožní sladit požadavky na všechny formy užívání vodních zdrojů s požadavky ochrany**

vod a vodních ekosystémů, při současném zohlednění opatření ke snížení škodlivých účinků vod. Podle toho jsou strukturovány specifické cíle do tří tematických oblastí:

- **Opatření na ochranu vod jako složky životního prostředí** – Specifickými cíli je chránit povrchové a podzemní vody, umožnit udržitelné a vyvážené užívání vodních zdrojů, snižovat transport znečištění vodními toky přes hranice státu, vytvářet podmínky pro ochranu a zlepšování stavu povrchových a podzemních vod a vodních ekosystémů i jednotlivých vodních druhů organismů a přispívat k ochraně na nich přímo závislých suchozemských ekosystémů či jednotlivých suchozemských druhů organismů.
- **Opatření na ochranu před povodněmi a dalšími škodlivými účinky vod** – Specifickým cílem je zadržování vody v krajině formou optimalizace její struktury a jejího využívání a uplatňování efektivních přírodně blízkých i technických preventivních opatření.
- **Opatření v oblasti vodohospodářských služeb** – Specifickým cílem je zabezpečení bezproblémového zásobování obyvatel a dalších odběratelů vody nezávadnou a kvalitní vodou a efektivní likvidace odpadních vod bez negativních dopadů na životní prostředí, za sociálně únosné ceny.

Vazby na výzkum a vývoj

Plán má přímou vazbu na výzkum a vývoj, když v rámci realizace definuje podněty k zaměření výzkumu a vývoje a rozvíjení mezinárodní spolupráce. V oblasti výzkumu:

- Do r. 2010 prověřit potřebu obnovy a intenzifikace zařízení na likvidaci odpadních vod v průmyslu z hlediska zajištění požadavků národních právních předpisů, a pro vybraná průmyslová odvětví i požadavků směrnice Rady 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod - opatření představuje zmapování stavu a potřeb obnovy nebo rekonstrukcí těchto zařízení v průmyslových podnicích tak, aby byla zajištěna potřebná úroveň jakosti vypouštěných odpadních vod.
- Prověřit potřebu snižování zatížení povrchových vod nitráty s ohledem na analýzu nákladů a užitků.
- Prověřit metody snižování důsledků eutrofizace povrchových vod (nadměrného květu sinic apod.).

Plán dále stanovuje, že do roku do roku 2008 měl být založen dlouhodobý program výzkumu a vývoje extrémních hydrologických jevů. Výzkum v oboru extrémních hydrologických jevů musí probíhat v předstihu a permanentně podporovat rozvoj povodňové ochrany. Počítá se s tím, že vysoké školy a odborné instituce by měly být v maximální míře zapojovány do spolupráce na mezinárodní úrovni.

7 Ministerstvo práce a sociálních věcí

7.1 Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 (Kvalita života ve stáří)

Strategický dokument přijatý vládou v roce 2008 stanovuje cíle a opatření, která je přijmout v konkrétních oblastech v kontextu demografického stárnutí populace a sociálních a ekonomických změn, které stárnutí populace přinese.

Program stanovuje základní předpoklady pro to, aby bylo vytvořeno podpůrné, integrující a vstřícné prostředí pro změny, které přinese demografické stárnutí. Jeho cílem je podpořit solidaritu a soudržnost mezi generacemi a zájem o situaci, těžkosti a preference starších lidí v České republice, zvýšit subjektivní a objektivní bezpečí a ochránit práva zranitelných skupin starých lidí. Program navazuje na Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007 a na zkušenosti s jeho realizací. Stanovuje priority a opatření na pět let. V roce 2012 bude vyhodnocen a revidován. Stanovené základní prioritní směry by však měly mít dlouhodobější platnost.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Program navazuje na Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007 a dokumenty a doporučení OSN a dalších mezinárodních organizací, zejména na Mezinárodní akční plán pro problematiku stárnutí (OSN, Madrid 2002) a Zásady OSN pro starší osoby (1991).

Cíle a priority

Program vychází z předpokladu, že ke zvýšení kvality života ve stáří a k úspěšnému řešení výzev spojených s demografickým stárnutím je nezbytné zaměřit se na následující strategické oblasti a priority:

1. Aktivní stárnutí

- zvyšování nabídky celoživotního vzdělávání,
- zavádění speciálních programů rekvalifikace a poradenství při změně zaměstnání pro starší osoby,
- zavedení jednotlivých druhů finanční motivace a podpory zaměstnavatelů a zaměstnanců k dalšímu vzdělávání a zaměstnávání starších osob
- přizpůsobování důchodového systému demografickému vývoji, zejména úpravou důchodového věku,
- zvyšování povědomí o přínosu věkové různorodosti na pracovišti, o dobré praxi v oblasti „age managementu“ a řízení lidských zdrojů, o věkové diskriminaci a ochraně proti diskriminaci,
- v rámci podpory podnikání přijímat taková opatření, která zohledňují specifika a znevýhodnění starších osob a zvyšují jejich motivaci k podnikání,
- Monitorovat zkušenosti zaměstnavatelů se staršími pracovníky, využívání krátkodobých pracovních smluv a snížených pracovních úvazků a zkušenosti s diskriminací v jednotlivých sektorech a regionech. Podporovat výzkum v této oblasti

2. Prostředí a komunita vstřícná ke stáří

- podporovat rozvoj služby tísňové péče a její návaznost na služby krizové intervence,
- navrhovat a podporovat sociální programy k udržení nezávislého života starších osob a ke zvýšení kvality života seniorů ve venkovských oblastech,
- s využitím konceptu celoživotního bydlení (lifetime homes) navrhnout minimální standardy bezbariérovosti a upravitelnosti bydlení,
- podpořit informovanost o možnostech přiměřených úprav domácího prostředí a bydlení a rozvoj poradenství při úpravě bytu,
- podpořit výzkum zaměřený na oblast využívání dopravy staršími osobami, zabezpečení dopravních potřeb a zvýšení dopravní obslužnosti a bezpečnosti dopravy s ohledem na specifika starších osob.

3. Zlepšení zdraví a zdravotní péče ve stáří

- ve spolupráci se samosprávou vytvářet podmínky a programy podporující zdravé a aktivní stárnutí. Podpořit výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe v této oblasti s využitím databáze Národní sítě zdravých měst,
- analyzovat dostupnost údajů o zdravotním stavu populace s ohledem na zdravotní specifika a rizika starších osob a obsah statistického monitorování sociálních a zdravotních služeb,
- zpracovat koncepci rozvoje systému zdravotních a sociálních služeb pro starší osoby („bílou knihu o službách pro seniory“), která stanoví základní strategii, priority, principy a kompetence poskytování zdravotních a sociálních služeb pro starší osoby,
- přijmout opatření na zvýšení provázanosti pečovatelské služby a domácí zdravotní péče a provázanost zdravotních a sociálních služeb ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb,
- do priorit v rámci programů výzkumu a vývoje v oblasti zdravotních služeb zpracovat výzkumné priority formulované v „Programu výzkumu v oblasti stárnutí pro 21. století“, který byl přijat v roce 2002,
- do vzdělávání praktických lékařů, jednotlivých lékařských specializací a příslušných nelékařských profesí zahrnout poznatky z oboru gerontologie a geriatry a paliativní péče.

4. Podpora rodiny a pečovatелů

- zahrnout problematiku mezigeneračních vztahů, výchovu ke kladným mezilidským vztahům v rodině a ve společnosti do rámcových vzdělávacích programů,
- podporovat výzkum a inovativní projekty a programy, které umožňují a usnadňují život v přirozeném sociálním prostředí, zajišťují mobilitu a bezpečnost v domácím prostředí a okolí a zvyšují soběstačnost starších osob,
- podporovat vzdělávací programy pro neformální i profesionální pečovatele,
- analyzovat možnost zavedení pečovatelské dovolené v podmínkách ČR.

5. Podpora participace na životě společnosti a ochrana lidských práv

- podporovat zapojení seniorů, včetně prostřednictvím seniorských a proseniorských organizací a poradních seniorských rad, do rozhodování otázkách, které se jich významně dotýkají a které mají značný vliv na kvalitu života starších osob,
- podporovat rozvoj univerzit třetího věku a dalších vzdělávacích aktivit pro seniory,
- podpořit výzkum oblastí, ve kterých starší lidé čelí nebo mohou čelit diskriminaci, zneužívání a jiným formám porušování lidských práv.

Jednotlivé priority jsou detailněji rozpracovány s uvedením konkrétních opatření. Všechna opatření obsahují odpovědný subjekt, spolupracující partnery a termín plnění. O plnění programu je každoročně vypracována zpráva, kterou schvaluje Rada vlády pro seniory a stárnutí populace.

7.2 Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti

Materiál reaguje na vývoj v oblasti sociálních služeb, a to nejen v České republice, ale i v ostatních členských státech Evropské unie. Postupně dochází v České republice k transformaci pobytových sociálních služeb, jejíž poskytovatelé přistupují ke krokům, vedoucím k poskytování individualizovaných a humanizovaných služeb v přirozeném prostředí. Tento proces je přirozený vývoj vycházející z požadavku odborníků, uživatelů, jejich rodin i samotných poskytovatelů, který však byl v České republice o několik desetiletí pozdě.

Aktivity podpory transformace pobytových sociálních služeb jsou zaměřeny na dvě cílové skupiny:

Senioři - velké procento péče o seniory je v současnosti zajišťováno ústavní sociální péčí – domovy důchodců. Péče o seniora nyní je dělena mezi rodinu a mezi formální organizace, a velikost tohoto podílu je variabilní. Významným problémem jsou velká ústavní zařízení, kde je obtížné realizovat skutečnou individuální péči a podporu zaměřovat individuálně přímo na konkrétního klienta.

Osoby se zdravotním postižením - cílem transformace ústavní sociální péče pro osoby se zdravotním postižením, především mentálním a duševním, je vytvořit koordinovanou síť služeb pro uživatele umožňujících život v přirozené komunitě a minimalizovat dosud preferovaný způsob poskytování sociální služby prostřednictvím ústavní sociální péče. Cílovým stavem integrace do společnosti je respektování práva občana – právo uživatele sociálních služeb na rovné příležitosti a možnost svobodného rozhodování o otázkách běžného života.

Problematika těchto dvou cílových skupin je natolik odlišná, že **je nutné podporované aktivity přizpůsobit specifickým potřebám obou cílových skupin a jednotlivým typům pobytových zařízení**, jejichž hlavními nositeli jsou v dnešní době ústavy sociální péče a domovy důchodců.

Proces transformace sociálních služeb bude probíhat v období několika následujících desítek let v kontextu přirozeného vývoje pobytových sociálních služeb. Časový rámec podpory transformace obsažený v tomto dokumentu (2007 – 2013) odpovídá programovacímu období čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

V Konceptu nejsou zmíněny žádné strategické dokumenty, ze kterých bylo čerpáno, Koncept se opírá především o statistická data Ministerstva práce a sociálních věcí a vychází ze **zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb.**, který nahradil nevyhovující legislativu.

Cíle a priority

Cílem není transformace samotná, která je otázkou přirozeného vývoje, ale **podpora těch poskytovatelů sociálních služeb, jejichž zájmem je nabízet vysoce kvalitní služby na odborné úrovni**. Stanovené cíle a opatření mají za úkol podpořit již probíhající změny a usnadnit poskytovatelům, kteří se rozhodou poskytovat sociální služby odpovídající individuálním potřebám uživatelů v jejich přirozeném prostředí.

Základními principy transformace, které jsou společné oběma cílovým skupinám, jsou - princip humanizace, princip individualizace a princip služby v přirozeném prostředí člověka.

- **Zvýšit informovanost o procesu transformace institucionální péče pro osoby se zdravotním postižením a seniory.**
- **Vytvořit systém vertikální a horizontální spolupráce mezi všemi dotčenými subjekty procesu transformace institucionální péče** (jedná se zejména o: státní správa a samospráva, poskytovatelé sociálních služeb, uživatelé sociálních služeb, sociální partneři).
- **Podpora poskytovatelů sociálních služeb, jejich zaměstnanců a dalších subjektů při transformaci institucionální péče** zejména směrem k poskytování sociálních služeb v souladu s individuálními potřebami uživatelů služeb prostřednictvím dotačních programů.
- **Podporovat proces zkvalitňování životních podmínek** uživatelů stávajících ústavních zařízení sociální péče.
- **Podpora naplňování lidských práv uživatelů** pobytových sociálních služeb a jejich práva na plnohodnotný život srovnatelný s vrstevníky, žijícími v přirozeném prostředí.

Koncept nemá přímé vazby na výzkum a vývoj.

7.3 Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 až 2011

Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti (dále Národní akční plán), který definuje klíčové aktivity nutné pro zvýšení kvality práce s ohroženými dětmi a rodinami je výsledkem mezirezortní spolupráce. Přestože jednotlivé resorty dlouhodobě usilují o zkvalitňování práce s ohroženými dětmi, tyto aktivity jsou nekoordinované a někdy dokonce protichůdné. Národní akční plán je proto předkládaný jako celek, je koncipován meziresortně, tedy navrhovaná opatření se týkají všech složek systému práce s ohroženými dětmi a rodinami bez ohledu na resort, který je za danou oblast zodpovědný. Cílem Národního akčního plánu je také oslovení veřejnosti, které se téma Národního akčního plánu úzce dotýká.

Transformace systému práce s ohroženými dětmi a rodinami je dlouhodobý proces, jehož úplná realizace je otázkou několika desítek let. Transformace je postavena na třech základních rovinách:

- Analýza celého systému péče o ohrožené děti a rodiny.
- Odborná příprava všech složek systému v nové podobě (standarty kvality péče o ohrožené děti a rodiny, včetně dílčích metodik práce, vzdělávání sociálních pracovníků na úrovni orgánů sociálně-právní ochrany dětí).
- Zavádění nových prvků do systému.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Národní akční plán je dalším krokem v procesu sjednocování systému práce s ohroženými dětmi a rodinami a je dílčím naplněním úkolů uložených **Analýzou současného stavu institucionálního zajištění péče o ohrožené děti**. Česká republika je vázána řadou mezinárodních smluv ve věcech ochrany rodiny a dítěte, ale ty nejsou v dokumentu explicitně zmíněny.

Cíle a priority

Navržená rámcová opatření v oblasti charakteru péče, legislativy, financování a v oblasti lidských zdrojů by měla zajistit, aby co nejvíce dětí vyrůstalo ve vlastní rodině, co nejvíce ohrožených dětí bylo zachyceno ve stadiu prevence, co nejméně dětí žilo v ústavní výchově a pokud je dítě umístěno v ústavní výchově, aby se zkrátila doba jeho pobytu zde na minimum a dítě se vrátilo do vlastní nebo bylo umístěno do náhradní rodiny s kontinuitou podporovaného kontaktu s rodinou.

Cíle transformace systému práce s ohroženými dětmi a rodinami:

- **Zvýšení kvality práce a dostupnosti služeb pro ohrožené děti a rodiny** (ukotvením společných standardů kvality péče o ohrožené děti, nastavení systému celoživotního vzdělávání pro pracovníky v systému péče o ohrožené děti, síťováním a optimalizací služeb pro ohrožené děti a rodiny, přenesením důrazu na primární prevenci, která zabrání zbytečnému, byť krátkodobému, umístování dětí do ústavní péče, optimalizací řízení, kontroly a financování péče o ohrožené děti).
- **Sjednocení postupu pracovníků** při řešení konkrétní situace ohrožení dítěte (případová konference, individuální plán práce s klientem).
- **Snížení počtu dětí dlouhodobě umístěných ve všech typech ústavní péče** posílením preventivní složky práce s ohroženým dítětem a rodinou, rozvojem podpůrných služeb pro ohrožené dítě a rodinu, navýšením počtu kvalifikovaných pracovníků.
- **Zvýšení životních šancí dětí, podpora rozvoje osobnosti dítěte, jeho nadání a rozumových i fyzických schopností v co nejširším objemu a zachování životní úrovně nezbytné pro jejich tělesný, duševní, duchovní, mravní a sociální vývoj.**

Na výše uvedené cíle navazují konkrétní aktivity s termíny a odpovědnými orgány. Na základě výstupů z celkové analýzy dojde v roce 2011 k upřesnění a definování nových cílů realizace transformace pro další období. Koncepce nemá přímé vazby na výzkum a vývoj.

8 Ministerstvo kultury

8.1 Státní kulturní politika České republiky 2009 - 2014

Státní kulturní politika vymezí strategické cíle, úkoly a opatření v souvislosti s aktuálními postoji ke kultuře jako významnému sektoru hospodářského života, v podpoře rozvoje kreativity a inovace, a v roli kultury jako fenoménu mezinárodní spolupráce. Dokument byl schválen vládou České republiky dne 19. listopadu 2008.

Podle politiky znamená kultura pro Českou republiku „jízdenkou do budoucnosti“. **Vize státní kulturní politiky** pak předpokládá, že Česká republika chce být opět křižovatkou kultur, svoji přirozenou pozici využít svobodným, otevřeným a kreativním způsobem při tvorbě kultury vlastní, ochraně zděděných kulturních hodnot a jejich uplatnění ve všech oblastech života společnosti. Podle politiky je úkolem státu vytvářet optimální vazby mezi kulturou a všemi oblastmi společnosti a tak obohacovat životy občanů, rozvíjet kreativní schopnosti v hospodářství, výzkumu, vzdělání, motivovat dárcovství i poskytnout dostatečné zdroje a tím posílit konkurenceschopnost země v globálním prostředí.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Posun ve vnímání kultury jako ekonomického odvětví a potenciálního zdroje ekonomického a sociálního rozvoje společnosti se projevil v jejím pojetí v klíčových rozvojových dokumentech na národní i regionální úrovni. Politika tak navazuje na následující národní dokumenty:

- Strategie udržitelného rozvoje
- Strategie hospodářského růstu České republiky 2005 - 2013
- Strategie regionálního rozvoje České republiky
- Strategie účinnější státní podpory kultury (Kulturní politika)
- Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007 - 2013
- Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2004 až 2010
- Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu
- Koncepce rozvoje výzkumu a vývoje v rezortu Ministerstva kultury na léta 2004 - 2008
- Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví na léta 2003 - 2008
- (Koncepce muzejnictví)
- Programy rozvoje krajů a krajské kulturní koncepce

Dále politika respektuje dokumenty, předpisy a principy, které se týkají oblasti kultury, UNESCO, Světové organizace duševního vlastnictví, Světové obchodní organizace, Evropské Unie a Evropské rady.

Cíle a priority

Z formulace vize vychází politika při vymezení cílů státní kulturní politiky tak, aby co nejvíce pokrývaly požadované dimenze kultury a byly zároveň vnitřně konzistentní a vůči statním cílům dostatečně svébytné.

Politika obsahuje čtyři strategické cíle:

1. Ekonomická a společenská dimenze

Tento cíl směřuje především k **účelnému využívání kulturních hodnot, ať již v hmotném** (historické dědictví, kulturní krajina, umělecká díla apod.) či **nehmotném** (intelektuální dimenze, inovace a kreativita) **smyslu** jakožto impulsů a výzev pro sociální prostředí státu a jeho ekonomiku. Do této oblasti budou spadat opatření směřující k efektivnějšímu využití památek, muzejních a galerijních sbírek či urbanistických a krajinných celků v cestovním ruchu a navazujících činnostech, zpřístupňování kulturního dědictví a nové tvorby všem bez rozdílu, rozvoj kulturního průmyslu, uplatnění mezinárodních zkušeností v rozvoji kulturního průmyslu a umělecké tvorby a posílení role kultury v politice vnějších vztahů apod. Realizace úkolů spadajících pod tento cíl zahrne i dopad hlavních prvků kulturní politiky do strategií ostatních sektorů.

2. Občanská dimenze – rozvoj osobnosti

Cíl představuje záměr **posílit vliv kultury v oblasti vzdělávání a obohacování života jednotlivých občanů**, dospělých i dětí. Kultura je v našem prostředí typickým civilizačním projevem, vycházejícím z obnovených tradic a využívajícím otevřeného prostoru – svobody volby – ke kultivaci jednotlivců a tím i společnosti. Společnost jako celek se bude dobrovolně chovat odpovědně vůči kulturním hodnotám pouze za předpokladu, že to budou jednotliví občané pokládat nejen za správné, ale především za užitečné. Proto je důležité stanovit si jako cíl dosažení vyšší pasivní i aktivní účasti občanů na kulturním dění a na péči o existující kulturní hodnoty.

3. Role státu, krajů a obcí při podpoře zachování a tvorby kulturních hodnot

V rámci tohoto cíle politika formuluje to, co se obvykle pokládá za hlavní úlohu státu, totiž **materiální podporu zachování v minulosti vytvořených a nově vytvářených kulturních hodnot**. Vzhledem k provedené reformě veřejné správy není už dnes možné, aby tento cíl realizovaly pouze státní orgány a instituce. Tento cíl může být účinně plněn, pokud bude splněn politický závazek vydávat na podporu kultury 1 % ze státního rozpočtu. Sem rovněž spadá oblast využití prostředků z podpůrných fondů EU (strukturální fondy/IOP, ROP; komunitární fondy), ve kterých mají orgány činné v oblasti kultury řídicí či spoluřídicí funkci. Patří sem i daňová a rozpočtová politika zaměřená na překonání stereotypu kultury jako „nadstavby“ či rezortu, na který pouze „zbude“, jakož i na vytvoření daňově zajímavých možností pro podporu kultury ze strany podnikatelů.

4. Role státu při tvorbě pravidel

Cíl vyjadřuje klíčovou úlohu státu ve smyslu tvůrce pravidel - zákonodárce i vykonavatele či „prosazovatele“ jejich uplatňování. Pravidla musí být strukturována tak, aby podobně jako při uplatňování principu subsidiarity jejich tvorba i výkon příslušela té řádové úrovni (stát, kraj, obec), na které je lze vytvářet a vykonávat co nejúčinněji ve vztahu k předchozím třem cílům kulturní politiky. Na všech úrovních pak musí být transparentní, tedy předvídatelná a srozumitelná, objektivní, tedy odpovídající cílům, a nediskriminační tak, aby mimo jiné rovněž podporovala rozmanitost kulturních projevů. Žádoucí je podporovat vzájemnou spolupráci jednotlivých stupňů veřejné správy na přípravě dotačních programů, tak, aby v případě větších projektů mohlo docházet k vícezdrojovému financování.

Každý ze strategických cílů navrhuje úkoly a opatření s konkrétním termínem a odpovědnou institucí.

Vazby na výzkum a vývoj

Výzkumné a vývojové aktivity v oblasti kultury politika neobsahuje, avšak vnímá výzkum a vývoj jako prostředek pro lepší využívání ochrany památek, péče o památkový fond a pro aplikaci vhodných modelů rozvoje kulturních hodnot. Výzkumné aktivity také mohou podle politiky přispět k vyhodnocování přínosů kultury pro jiné obory, včetně ekonomické evaluace kultury.

8.2 Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity do r. 2015

Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015 je jedním z nástrojů Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací. Koncepce odráží specifika výzkumu národní a kulturní identity a primární zodpovědnosti státu za tuto oblast. Důvodem pro vytvoření koncepce je mimo jiné zachování národní identity po vstupu České republiky do EU. Výzkum národní a kulturní identity jsou tedy hlavní aspekty této meziresortní koncepce.

Koncepce je zaměřena na identifikaci priorit a strategických směrů rozvoje aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity, na identifikaci výsledků v této specifické oblasti výzkumu a vývoje a na identifikaci nástrojů pro využitelnost či komercializaci výsledků do praxe, zejména pro potřeby kultury, státní správy, samosprávy, vzdělávacích institucí a pro zabezpečení správy a využití kulturního dědictví ČR na úrovni současných evropských standardů a pro zachování a rozvíjení národní integrity a národních specifik.

Cíle a priority

Účelem (smyslem) koncepce je prostřednictvím aplikovaného výzkumu a vývoje přispět k zachování a rozvíjení národní integrity a národních specifik v kontextu evropské a světové kultury ve 21. století.

Hlavním cílem koncepce, a z ní vycházejícího programu výzkumu a vývoje, je přispět k tomu, aby veřejné prostředky investované do aplikovaného výzkumu a vývoje v oblasti národní a kulturní identity přinášely konkrétní ekonomický či jiný společenský přínos z jejich realizace.

Koncepce tak propojuje společenské, humanitní a přírodní vědy, technologie, kulturu a kulturní dědictví. Výzkum v oblasti péče o movité, nemovité i nehmotné kulturní dědictví se strategicky zaměří na:

- zkvalitnění současného systému péče o památky, sbírky, knihovny a archivní fondy s využitím nových metod a technologií průzkumu, dokumentace, konzervování a restaurování,
- metodiku odborného zpracování, identifikaci, evidenci, podmínky uchování a prezentaci kulturního dědictví, jejichž cílem je záchrana kulturního dědictví,
- nástroje ke zkvalitnění péče o kulturní dědictví, zejména edukativní programy a kurzy.

Koncepce obsahuje čtyři hlavní tematické priority:

1. Kulturní dědictví a národní identita

Priorita je zaměřena na aplikovaný výzkum v oblasti odborného zpracování a zpřístupnění všech forem a projevů kulturního dědictví, památkové péče a ochrany, muzejnictví,

archivnictví, architektury, urbanismu atd. Výzkum podpoří dokumentaci a digitalizaci ve všech oblastech kulturního dědictví s důrazem na zanikající a ohrožené artefakty. **Hlavním cílem priority je** vytvořit výsledky využitelné pro ochranu, prezentaci a edukaci v oblasti nemovitého, movitého a nehmotného kulturního dědictví a v oblasti kulturní krajiny a krajinářské architektury.

2. Historie a multikulturní společnost

Tato priorita je zaměřena na **vývoj nástrojů pro uchovávání a interpretaci historických dat (včetně obrazových), aplikaci poznatků vědeckého výzkumu v oblasti menšin, regionálních politik či vývoje současné společnosti s důrazem na její multikulturní charakter.** Dále pak na edukaci a prezentaci výsledků výzkumu a vývoje a kultury historického území českého státu. Hlavním cílem priority je tvorba výzkumných výsledků v oblasti historické a kulturní kontinuity či diskontinuity vývoje českého státu, současného vývoje regionálních kulturních specifíků, v oblasti dopadu informačních technologií na společnost, v oblasti dopadu demografického vývoje na společnost a v oblasti vývoje a kulturních specifíků národností a menšin na území českého státu.

3. Technologie, postupy a materiály

Priorita je zaměřena na výzkum a vývoj nástrojů záchran a zachování hmotného kulturního dědictví, včetně dokumentů nehmotného kulturního dědictví. Hlavní cíle priority jsou zaměřeny na získání nových poznatků pro budoucí využití v praxi, jejich systematické tvůrčí využití nebo využití jiných námětů pro vytváření nástrojů záchran a podpory dlouhodobě udržitelného zachování hmotné podstaty kulturního dědictví zemí Koruny české jako významné součásti evropské identity. Zároveň budou vytvořeny předpoklady a nástroje pro zpřístupnění výsledků výzkumu národního kulturního dědictví širokým vrstvám uživatelů prostřednictvím informačních technologií a bude zvyšována znalostní i instrumentální připravenost a konkurenceschopnost výzkumné komunity ČR pro spolupráci v Evropském výzkumném prostoru na poli výzkumu kulturního dědictví.

4. Prostředí pro rozvoj umění a uchování kulturního dědictví

Tematická priorita je zaměřena na aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti živé kultury. **Hlavním cílem priority je tvorba** výsledků a nástrojů využitelných pro dokumentaci a vyhodnocení současných forem podpory živé kultury a umění, postavení neprofesionálních i profesionálních tvůrců, pro ověření účinnosti současných nástrojů zaměřených na jejich podporu a výzkum nových. Jedním z cílů je významné zlepšení podílu živé kultury na tvorbě národní identity a vyšší účinnost zapojení kultury jako podstatného zdroje do rozvoje české společnosti.

Výše uvedené priority jsou rozpracovány do patnácti dílčích tematických priorit s uvedením cílů a předpokládaných výsledků. Kontrolu naplňování koncepce provádí Ministerstvo v souladu se Zákonem č. 130/2002 Sb.

Vazby na výzkum a vývoj

Koncepce se soustředí na opatření vedoucí ke koordinaci a podpoře aplikovaného výzkumu národní a kulturní identity. Koncepce zabezpečuje řešení této problematiky náležitějším poskytovatelům podpory a umožní zapojení výzkumných organizací formou průřezových programů VaV, na jejichž řešení se budou podílet i uživatelé výsledků VaV. Výzkum by měl přinášet praktické využití poznatků základního výzkumu z oblasti humanitních a společenských věd (zaměřených na národně orientované poznání), k novým výrobkům, postupům nebo službám. Zároveň by měl výzkum

přispívat k mezioborové spolupráci a spolupráci výzkumných organizací a aplikační sféry či jinými uživateli výsledků VaV.

Koncepce reaguje na situaci, k právě v oblasti humanitních a společenských věd v současné době dominuje základní výzkum (teoretické nebo experimentální práce). Koncepce je zacílena na aplikovaný výzkum a vývoj ve smyslu teoretické a experimentální práce zaměřené na získání nových poznatků a dovedností využitelných pro vývoj nových nebo značně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb. Aplikovaný výzkum a vývoj národní a kulturní identity by měl poskytovat praktické využití poznatků a dovedností při utváření kulturní orientace člověka ve smyslu přijetí, vytváření a uchování kulturních hodnot a kulturních způsobů soužití.

8.3 Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na léta 2011 až 2015

Předmětem této Koncepce je ve shodě s Úmluvou o zachování nemateriálního kulturního dědictví nemateriální složka tradiční lidové kultury. Jejími jednotlivými prvky se rozumí především zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti, dovednosti, jakož i nástroje, předměty, artefakty a kulturní prostory s nimi související, které společenství, skupiny a v některých případech též jednotlivci považují za součást svého nemateriálního kulturního dědictví. Pro nemateriální složku tradiční lidové kultury se v České republice běžně používá zkrácený pojem „tradiční lidová kultura“.

Cílem tohoto koncepčního materiálu je definovat nástroje účinnější péče o tradiční lidovou kulturu jako soubor určitých koordinovaných opatření, jejichž účelem je přispět k efektivnější identifikaci, dokumentaci, ochraně, využívání a předávání nemateriální složky tradiční lidové kultury nastupujícím generacím. Základní cíl vláda České republiky definovala a podpořila již v Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na léta 2003 – 2010 a ve Státní kulturní politice České republiky na léta 2009 – 2014. Základním záměrem dosavadní Koncepce bylo vytvořit do roku 2010 systém péče, do něhož se zapojí státní i nestátní organizace a jednotlivci tak, aby přispěli k identifikaci, dokumentaci a ochraně dochovaných projevů tradiční lidové kultury, k jejich využití při obohacení současné kultury a předání těchto projevů dalším pokolením.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Koncepce navazuje na:

- Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na léta 2003 – 2010
- Státní kulturní politiku České republiky na léta 2009 – 2014

Cíle a priority

Základním cílem koncepce je podpořit uchování dosud existujících projevů tradiční lidové kultury a předat je příštím generacím. K tomu budou směřovat opatření, jejichž plnění bylo započato v minulém období:

- pokračovat v identifikaci a dokumentaci jevů tradiční lidové kultury a tento proces považovat za kontinuální vzhledem k proměnám tradiční lidové kultury;
- vést a doplňovat Seznam nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky jako nástroj péče o nejvýznamnější jevy tradiční lidové kultury České republiky; užívat ho jako nástroj záchrany pro ty z nich, které jsou ohroženy zánikem;

- zavést podobné seznamy regionálně nejvýznamnějších nemateriálních statků tradiční a lidové kultury i v krajích, vytvořit pro ně společnou metodiku;
- průběžně doplňovat vytvořené funkční elektronické databáze v oblasti tradiční lidové kultury; jejich obsah více popularizovat, využít při tom pomoci médií;
- popularizovat srozumitelnou formou výsledky výzkumů, aby byly přístupné odborné a široké veřejnosti a využitelné pro výuku ve školách;
- v zájmu uchování tradiční lidové kultury důsledně prosazovat tradiční lidovou kulturu do rámcových vzdělávacích programů a do ostatních výchovně vzdělávacích forem;
- nadále využívat formy veřejného oceňování v zájmu předávání tradiční lidové kultury;
- prohloubit prezentaci tradiční lidové kultury a nových poznatků prostřednictvím odborných institucí a médií;
- podporovat vznik tzv. profesních etických kodexů vypracovávaných nevládními organizacemi pro přístup a zacházení s dědictvím tradiční lidové kultury;
- inspirovat se mezinárodně doporučovanými osvědčenými postupy pro péči o tradiční lidovou kulturu a důsledně implementovat Úmluvu do praxe.

K naplnění těchto cílů budou využity zejména nástroje, které se v období plnění předchozí koncepce osvědčily jako efektivní a perspektivní. Jsou to zejména ekonomické nástroje ve formě programů v oblasti:

- 1) **Grantové podpory tradiční lidové kultury** - významně napomáhají plnění úkolů příspěvkových organizací Ministerstva kultury a regionálních pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu, projektům právnických a fyzických osob, s preferencí pro projekty týkající se statků zapsaných do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky.
- 2) **Výzkumu a vývoje** - dobíhající institucionální podpora řešení výzkumných záměrů státními příspěvkovými organizacemi zřizovanými MK a účelová programová podpora pro jiné odborné subjekty prostřednictvím Ministerstva kultury do roku 2011; od r. 2011 nový typ institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací zřizovaných MK a dalšími institucemi; zahájení účelové podpory výzkumu v rámci Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) na léta 2011- 2017.
- 3) **Poskytování tvůrčích a studijních stipendií** Ministerstva kultury v oblasti tradiční lidové kultury pro fyzické osoby se zaměřením na podporu lepšího postavení na trhu (týká se zejména Nositelů tradice lidových řemesel a jejich následovníků) a pro fyzické osoby se zájmem podílet se svými osobními projekty na dokumentaci významných a ohrožených prvků tradiční lidové kultury.
- 4) **Udělování cen Ministerstva kultury** v oblasti tradiční lidové kultury dle nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury, ve znění pozdějších předpisů - udělování titulu Nositel tradice lidových řemesel a Ceny v oborech zájmových uměleckých aktivit – obor tradiční lidová kultura a folklor, případně i Ceny za přínos k rozvoji české kultury.

Vazby na výzkum a vývoj

Vazby na výzkumné aktivity jsou v dokumentu uvedeny v rámci konkrétních úkolů, které koncepce podporuje účinnější péčí o tradiční lidovou kulturu v ČR. Jedná se zejména o

výzkumné aktivity tvorby odborných podmínek pro dokumentaci jevů tradiční lidové kultury v terénu a výzkum a rešerše ve specializovaných fondech archivů, muzeí a knihoven. Koncepce tak podporuje vytvoření podmínek pro systematický výzkum a dokumentaci místní tradiční lidové kultury se zvláštním zaměřením na projevy právě zanikající. Dalším konkrétním úkolem je podpora výzkumných projektů, které naplňují cíle Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2011-2017.

8.4 Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011 – 2016

Cílem Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011 - 2016 je posílit a uchovat hodnoty české filmové kultury, rozvinout český filmový průmysl a učinit jej konkurenceschopným v mezinárodním měřítku vzhledem k jeho značnému potenciálu v oblastech přístupu ke kultuře, hospodářského rozvoje a vytváření pracovních míst. Cílem je také vybudovat fungující systém finanční a státní podpory, vytvořit právní zázemí, které by sloužilo k těmto účelům a bylo v souladu s předpisy EU.

Cíle koncepce:

- posílit a uchovat hodnoty české filmové kultury,
- rozvinout český filmový průmysl a učinit jej konkurenceschopným v mezinárodním měřítku,
- posílit hospodářský potenciál kinematografie a vytváření pracovních míst,
- vybudovat fungující systém finanční a státní podpory,
- vytvořit právní zázemí, které by sloužilo k těmto účelům a bylo v souladu s předpisy EU,
- podpořit roli kinematografie jako nezastupitelné složky českého kulturního dědictví zasluhující podporu a ochranu.

Opatření koncepce

Opatření jsou navrhována tak, aby v maximální míře splňovala potřeby a možnosti rozvoje české kinematografie. Ministerstvo kultury jako předkladatel je přesvědčeno, že Koncepce může sloužit v příštích několika letech jako solidní podklad pro legislativní a nelegislativní kroky v oblasti kinematografie.

- Zajistit dlouhodobě udržitelné zdroje financování Státního fondu ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie.
- Změna ve vymezení pojmů – novelizace zákona č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl (o audiovizi).
- Evidence podnikatelů v oblasti audiovize.
- Institucionální zabezpečení finančních zdrojů a distribuce podpor.
- Rozšíření okruhů podpor SFPRČK a jejich přesná definice.
- Podpora mezinárodní spolupráce, realizace Evropské úmluvy o filmové koprodukcí.
- Strategie prezentace a propagace české kinematografie a filmového průmyslu v zahraničí.

- Digitalizace českých filmů ve správě státu a jejich zpřístupňování.
- Označování audiovizuálních děl z hlediska přístupnosti.
- Boj proti pirátství.
- Podpora mobility tvůrčích profesí v oblasti audiovize (vízová politika).
- Výkon činnosti dítěte při výrobě audiovizuálních děl.
- Strategie propagace ČR jako filmové destinace, včetně metodiky podpory přílivu filmových produkcí do regionů ČR a zajištění její realizace.
- Návrh zákona o kinematografii.

Vazby na výzkum a vývoj nejsou v dokumentu uvedeny.

8.5 Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010 – 2014

Vláda České republiky svým schválila Státní kulturní politiku na léta 2009 až 2014. V tomto materiálu je zformulována vize státní kulturní politiky, čtyři strategické cíle, jejichž dosažením bude vize realizována a řada úkolů, jejichž splněním bude cílů dosahováno. Obor muzejnictví má mimořádné předpoklady pro naplňování vize Státní kulturní politiky za předpokladu, že pro jeho rozvoj budou systematicky vytvářeny podmínky, zejména ve smyslu strategického cíle č. 3 Státní kulturní politiky.

Proto Ministerstvo kultury zpracovalo následující koncepci, do které je zařazeno deset strategických cílů, jejichž dosažení je pro péči o movité kulturní dědictví a pro rozvoj muzejnictví klíčové. Pro naplnění strategických cílů jsou stanoveny konkrétní, termínované úkoly.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Koncepce navazuje na další koncepční materiály, zejména na Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice a na Úmluvu o zachování nemateriálního kulturního dědictví, která byla přijata Generální konferencí UNESCO v roce 2003.

Cíle a priority

Koncepce obsahuje deset strategických cílů:

- zajišťovat účinnou preventivní ochranu movitého kulturního dědictví před následky mimořádných situací, před nepříznivými vlivy prostředí a před krádežemi, vloupáními a požáry a zajistit zmírňování následků nelegálně vyvážených kulturních statků,
- zvyšovat úroveň odborné správy sbírek muzejní povahy,
- provést vyhodnocení právního a legislativního prostředí, v němž se péče o movité kulturní dědictví realizuje a systematicky připravovat zkvalitňování a doplňování právních norem a v souladu s nimi také nezbytné metodiky,
- realizovat další etapu prostorového a technického zajištění národních muzeí a galerií a některých dalších ústředních muzeí a galerií,
- podporovat akviziční činnosti státních muzeí a galerií,
- zvýšit kvalitu a dostupnost informací o sbírkách muzeí a galerií a o movitém kulturním dědictví pro odbornou i laickou veřejnost,

- zvýšit rozsah a kvalitu činnosti metodických center v muzejnictví a dále zvyšovat úroveň výuky muzejnictví a muzeologie,
- podporovat využívání výchovného a vzdělávacího potenciálu památníků bojů za svobodu, nezávislost a demokracii, aktivity směřující k navrácení kulturních statků obětem holocaustu a zapojení muzeí a galerií do vzdělávacího systému v České republice,
- podporovat zapojení muzeí a galerií – výzkumných organizací do Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity pro dosažení výsledků využitelných pro uchování, ochranu a prezentaci movitého kulturního dědictví a jeho využití pro výchovné a vzdělávací účely,
- podporovat participace muzeí při realizaci Konceptce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice a Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví a při realizaci Konceptce účinnější péče o památkový fond České republiky.

Vazby na výzkum a vývoj

Aktivity výzkumu a vývoje jsou uvedeny ve předposledním strategickém cíli. Sbírkový muzejní povahy představují významnou část pramenné základny přírodních i společenských věd, s vysokým potenciálem využití pro národní a kulturní identitu. Proto řada muzeí a galerií získala status výzkumných organizací a je třeba podporovat jejich zapojení do Programu aplikovaného výzkumu a vývoje.

Cílem konceptce je zajistit metodickou podporu muzeím a galeriím, které získaly (a do budoucna získají) status výzkumných organizací, vytvářet podmínky pro zajištění přístupu k finančním prostředkům na vědeckovýzkumnou činnost a podpora zařazení dalších muzeí a galerií mezi výzkumné organizace pro potřeby jejich zapojení do Programu národní a kulturní identity.

8.6 Konceptce účinnější podpory umění na léta 2007- 2013

Předmětem konceptce je podpora tvůrčí umělecké činnosti, získávání, zpracovávání, uchovávání a prezentace umění a jeho zpřístupňování občanům v České republice i v zahraničí a mezinárodní spolupráce v oblasti umění.

Cíle a opatření

Cílem podpory je zajistit podmínky pro svobodné tvůrčí vyjadřování a prezentaci uměleckých děl včetně jejich kritické reflexe a zpracování a uchování těchto děl jako kulturního bohatství pro další generace. Cílem podpory je zároveň zajistit další rozvoj umělecké činnosti a činnosti kulturních subjektů, které kulturní dědictví spravují.

Jednotlivá opatření budou proto směřovat k:

- posílení role umění ve společnosti
- posílení prezentace českého umění v zahraničí a mezinárodní spolupráce
- zachování a rozvoji umělecké různorodosti s důrazem na podporu kreativity a s ohledem na vyvažování vlivů konzumní společnosti
- zajištění dostupnosti umění pro občana (rovný přístup)
- posilování infrastruktury včetně investiční podpory kulturních institucí

Nástroje podpory

Nástroje pro zajištění Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007 – 2013 jsou zejména:

a) Institucionální

- stávající kulturní instituce zřizované státem, stávající kulturní instituce zřízené orgány samosprávy, umělecké střední, odborné a vysoké školy, odborná vysokoškolská pracoviště, ústavy Akademie věd ČR a kulturní nestátní neziskové organizace a další subjekty poskytující služby v oblasti umění, jež vytvářejí nezbytnou strukturu pro identifikaci, prezentaci, uchovávání, distribuci, dokumentaci a odbornou reflexi umění
- mezinárodní sítě a asociace, které napomáhají českým členským organizacím mezinárodně se integrovat, sdílet informace a zkušenosti a podílet se na spolupráci a rozvoji v konkrétních oblastech umělecké tvorby a její prezentace

b) Ekonomické

1) přímé

- dotace ze státního rozpočtu, příspěvky z rozpočtu krajů a obcí
v případě ochrany kulturního dědictví vyplývající ze zákona na ochranu sbírek (zákon o památkové péči, archivní zákon), v případě podpory veřejných služeb vyplývajících z připravovaného zákona o některých druhích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů (zpřístupňování umělecké tvorby a kulturního dědictví veřejnosti)

2) nepřímé

- posílení kooperativního financování a financování víceletých projektů z veřejných rozpočtů
- úsilí o vytvoření srovnatelných podmínek v oblasti financování příspěvkových organizací a neziskových organizací (pracovně-právní vztahy, sociální a ekonomické aspekty)
- podpora filantropie, sponzoringu a mecenášství například účinnou spoluprací s veřejnou správou, oceňováním filantropických, sponzorských a mecenášských počínů, optimalizací daňových výhod (daňové asignace)
- spolupráce institucí zřizovaných veřejnou správou se soukromoprávními subjekty
- posílení jiných peněžních prostředků státu – Státní fond kultury České republiky, Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, důsledné využívání všech finančních zdrojů a získávání nových
- řádná ochrana a správa autorských práv
- finanční půjčky a záruky

c) Legislativní

1) přímé

- utváření nástrojů k důslednému naplňování zákonných norem, které se vztahují k oblasti umění, filmu a audiovizí

- implementace zákona o některých druzích veřejné podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů

2) nepřímé

- spoluúčast na přípravě nových právních norem (Občanský zákoník a Zákoník práce apod.) ve prospěch umění – např. statut veřejné prospěšnosti
- problematika zaměstnávání zahraničních umělců u nás, včetně sociálního a zdravotního pojištění
- prosazování daňových úlev pro vybrané umělecké podnikatelské aktivity, nižší sazby DPH
- možnost snížení daňového základu za uměleckou činnost či dědické daně darováním uměleckých děl nebo převodem autorských práv do státních sbírkových institucí, nadačního jmění nebo státních fondů
- implementace Zákona o daňových asignacích s přihlédnutím k podmínkám umělecké činnosti
- implementace partnerství veřejného a soukromého sektoru s přihlédnutím k podmínkám umělecké činnosti
- implementace partnerství mezi subjekty, s přihlédnutím k podmínkám umělecké činnosti

d) Řídící

- zahrnutí oblasti rozvoje umění a kultury do strategických rozvojových dokumentů
- posilování konsistentního postoje orgánů státní správy naplňováním Kulturní politiky a dílčích koncepcí
- odborné a transparentní posuzování dotačních programů
- průběžná evaluace jednotlivých dotačních programů a příspěvkových organizací
- posílení mezinárodní spolupráce (mobility umělců a uměleckých děl)
- podpora celoživotního vzdělávání pracovníků v umění (nové technologie)

e) Metodické

- důsledné prosazování Kulturní politiky státu a Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007 - 2013
- zpracovávání dílčích strategií a koncepcí v oblasti umění (strategie podpory audiovizí, koncepce umění a vzdělávání) za účasti odborné veřejnosti
- posilování decentralizovaného plánování, tj. vytváření koncepcí na krajské, městské a obecní úrovni
- mapování umělecké činnosti a činnosti kulturních subjektů, které se zabývají tvorbou, identifikací, prezentací, interpretací, distribucí a dokumentací umění
- vytváření relevantních veřejně a mezinárodně přístupných informačních databází
- popularizace a prosazování příkladů dobré praxe, zejména takových, kdy se oblast umění podílí na strukturálním a regionálním rozvoji

- posílení možnosti účasti českých umělců a manažerů na mezinárodních vzdělávacích projektech a projektech rezidenčního charakteru (tvůrčí pobyty, možnost získání praxe) a jejich dalšího vzdělávání
- sledování a vyhodnocování ekonomických multiplikačních efektů, jež z oblasti umění vycházejí
- zkoumání potenciálu kulturního a kreativního průmyslu v ČR a zpracování koncepce podpory infrastruktury kulturního průmyslu v návaznosti na umění
- sledování odvodů provozovatelů loterií na veřejně prospěšné kulturní účely

f) Společenské

- posilování povědomí, že zdravě fungující umělecká a kulturní oblast hraje důležitou roli v rozvoji občanské společnosti, a to za předpokladu relevantně identifikovaného a prezentovaného umění a odborně zprostředkovaných a adekvátně společensky reflektovaných uměleckých děl
- zveřejňování dat a příkladů praxe o přímých pozitivních vlivech na následující oblasti:
  - ekonomický růst a rozvoj – příliv nových finančních prostředků díky koprodukcím a spolupráci a multiplikačním efektům (v dalších službách a jejich zkvalitňování) v oblasti turismu a zaměstnanosti
  - vzdělávání – zprostředkování kulturních hodnot
  - zdraví – v oblasti zábavy, relaxace a prevence negativních sociálních jevů, například protidrogové prevence, předcházení kriminalitě
  - soudržnost společnosti – umění odbourává předsudky, je dostupné různým společenským vrstvám, vytváří situace pro společenské setkávání, umožňuje společenskou komunikaci, integruje cizince a je předmětem národní prestiže a reprezentace
- posilování povědomí, že i živé umění utváří naši identitu a kulturní dědictví (nejedná se pouze o památky, popř. muzejní sbírky)
- aktivnější práce s veřejností, hledání způsobů oslovování nového publika
- oficiální oceňování jak významných tvůrčích činů a takových akcí, jež významně přispívají k prezentaci a zpřístupnění umění, tak i podporovatelů umění
- připomínání výročí velkých uměleckých osobností včetně významných subjektů a událostí.

Vazby na výzkum a vývoj

Koncepce podporuje posilování finančních zdrojů pro výzkumné práce v oblasti umění na úroveň srovnatelnou s ostatními společenskovědními obory, větší zapojení subjektů neakademického typu a fyzických osob, které se vedle biograficko-encyklopedické práce budou věnovat v rámci veřejných soutěží Ministerstva kultury na projekty vědy a výzkumu v oblasti interpretace a odborné reflexe umění a jeho sociálně-ekonomických aspektů. Koncepce dále podporuje účast právnických a fyzických osob působících v oblasti umění ve veřejných soutěžích na projekty výzkumu a vývoje (poskytovatelé MK, MŠMT, GAAV, GAČR), účast právnických a fyzických osob s odbornou činností a s oprávněním k činnosti v oblasti umění předložením návrhu výzkumného záměru při vyhlášení výzkumných záměrů poskytovatelů MŠMT a MK.

9 Ministerstvo zdravotnictví

9.1 Koncepce zdravotnického aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015

Dokument představuje základní koncepční materiál vymezující způsob poskytování finanční podpory z veřejných zdrojů v této oblasti výzkumu a vývoje. Koncepce je nástroj, kterým ministerstvo vytváří a definuje základní podmínky pro poskytování účelové a institucionální podpory jednotlivým subjektům mezi něž patří výzkumné ústavy, lékařské fakulty univerzit, fakultní a ostatní nemocnice a další zdravotnická zařízení, státní i soukromá, krajské hygienické stanice apod. Ministerstvo zdravotnictví je jediným poskytovatelem těchto veřejných podpor pro zdravotnický aplikovaný výzkum v celé České republice.

Schválená Koncepce definuje základní směry dalšího zdravotnického výzkumu a vývoje až do roku 2015 formulováním priorit v jednotlivých oblastech jeho výzkumu – 13 tematických podprogramech, do kterých je celý zdravotnický aplikovaný výzkum a vývoj rozdělen. Rovněž předkládá konkrétní kroky, kterými budou realizovány schválené cíle Reformy výzkumu a vývoje a kterými ministerstvo usiluje o zjednodušení a větší transparentnost při poskytování podpory. Zohledňuje také platné evropské normy Evropského společenství, které vymezují způsob poskytování veřejné podpory, její míru a podmínky pro její udělení.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Koncepce navazuje na předchozí resortní koncepci výzkumu zpracovanou v roce 2004 pod názvem „Koncepce rozvoje výzkumu a vývoje v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008“, na dlouhodobý základní směr výzkumu „Zdraví“ zpracovávaný odbornou komisí pro živou přírodu při Radě pro výzkum a vývoj a na Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví II pro roky 2008 – 2011. Vychází rovněž z tezí programu WHO „Zdraví 21“, představujících základní osnovu rozvoje péče o zdraví v evropském regionu.

Návrh Koncepce je v souladu se zněním smlouvy Evropského společenství, která v oblasti zdravotnictví v čl. 152 zdůrazňuje „zaměření na zlepšování veřejného zdraví, předcházení lidským nemocem a odstraňování příčin ohrožení lidského zdraví. Tato činnost zahrnuje boj proti nejzávažnějším chorobám podporou výzkumu jejich příčin, přenosu a jejich předcházení, jakož i zdravotnické informace a zdravotní výchovu“.

Dalším významným dokumentem, na který Koncepce navazuje, je materiál komise Evropských společenství z r. 2007 „Bílá kniha – společně pro zdraví: strategický přístup pro EU pro období 2008 - 2013“.

Návrh Koncepce je v plném souladu se zásadními mezinárodními dokumenty přijatými v oblasti moderní lékařské etiky (bioetiky), především s Úmluvou o lidských právech a biomedicíně přijatou Výborem ministru Rady Evropy (1997), podepsanou vládou ČR dne 24. června 1998 a následně vyhlášenou ve Sbírce mezinárodních smluv České republiky .

Cíle a priority

Základním cílem předkládané Koncepce aplikovaného zdravotnického výzkumu je realizace požadavků Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v oblasti zdravotnictví a s tím úzce související zvýšení efektivity užití veřejných prostředků v aplikovaném zdravotnickém výzkumu a prakticky využitelných výsledku výzkumu pro potřeby zdravotnictví, a to jak v diagnostice a terapii onemocnění, tak v oblasti jejich prevence. Rovněž tak v oblasti zdravotních systému, rozvoje informatiky a ošetřovatelství. Bráno z

širšího pohledu, je pak základním cílem koncepce zajištění mezinárodně srovnatelné úrovně výsledku výzkumu a jeho aktuálních potřeb pro naše zdravotnictví.

Koncepce definuje priority zdravotnického výzkumu a vývoje do roku 2015 v dvanácti tematických podprogramech (jednotlivé oblasti lékařského výzkumu). V dokumentu jsou navržena opatření pro realizaci koncepce s termíny plnění, odpovědností a monitorovacími indikátory. Koncepce následně vymezuje hlavní tematické priority aplikovaného výzkumu a vývoje v rámci jednotlivých tematických podprogramů.

Cíle koncepce:

- zajistit rozvoj klinického aplikovaného výzkumu v České republice jako základního zdroje nových klinických postupů při diagnostice, léčbě a prevenci ve zdravotnictví,
- zvýšit důraz poskytovatele na kvalitu výsledku výzkumu, rozvíjet vnitřní systém hodnocení výsledku výzkumu za účelem jejich lepšího uplatnění při poskytování zdravotních služeb,
- zvýšit konkrétní přínos aplikovaného výzkumu zdravotní péči (především diagnostice, terapii a prevenci),
- rozšířit spolupráci se špičkovými zahraničními pracovišti a týmy, vytvořit podmínky k jejímu rozvoji,
- podpořit a prioritizovat molekulárně-biologické přístupy v odpovídajících oblastech zdravotnického výzkumu a vývoje,
- zintenzívnit spolupráci MZ s Grantovou agenturou ČR (dále jen GA ČR) k většímu propojení a návaznosti základního a aplikovaného výzkumu v biomedicině,
- promítnout aktuální hodnocení zdravotního stavu naší populace do priorit našeho zdravotnického aplikovaného výzkumu,
- vytvořit podmínky pro výzkum zdravotnické problematiky fragilní populace - etnických minorit, staré populace a sociálně nejslabších skupin,
- zajistit kontinuitu našeho zdravotnického výzkumu s rozvojem světové vědy v oblasti biomedicíny,
- podpořit excelenci v oblasti výzkumu zejména rozvojem mimopražských pracovišť,
- zajistit implementaci výzkumu a vývoje v rámci rozvoje systému eHealth v ČR,
- vytvořit podmínky podporující širší zapojení mladých výzkumných pracovníků,
- zabezpečit další rozvoj stávajících špičkových výzkumných zdravotnických pracovišť,
- využít výsledků výzkumu v pre i postgraduálním vzdělávání lékařů i ostatních pracovníků ve zdravotnictví,
- využít výsledků výzkumu pro prezentaci zdravotnických zařízení i regionů.

9.2 Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III. na léta 2010 - 2015

Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III. navazuje na předchozí programy schválené vládou - Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví na období 2004 - 2009 a druhý program ministerstva na období 2008 - 2011. Dále vychází z Koncepce zdravotnického aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015. Základním cílem předkládaného programu je naplnění zákona č. 211/2009 Sb. a realizace požadavku Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v oblasti zdravotnictví a zvýšení efektivity užití veřejných prostředků v aplikovaném zdravotnickém výzkumu a

prakticky využitelných výsledku výzkumu pro potřeby zdravotnictví, a to jak v diagnostice a terapii onemocnění, tak v oblasti jejich prevence a rovněž v oblasti zdravotních systému, rozvoje informatiky a ošetřovatelství a v neposlední radě také zajištění mezinárodně srovnatelné úrovně výsledku výzkumu.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Předkládaný resortní program výzkumu a vývoje je v plném souladu s významnými národními i mezinárodními dokumenty, týkajícími se zdravotnictví a zdravotnického výzkumu, přijatými vládou, z nichž uvádíme zejména následující (kromě výše zmíněných):

- Program „Zdraví 21“ Světové zdravotnické organizace
- Bílá kniha – společně pro zdraví: strategický přístup pro EU pro období 2008 - 2013
- Předkládaný program je v plném souladu se zásadními mezinárodními dokumenty
- přijatými v oblasti moderní lékařské etiky (bioetiky), především s Helsinskou deklarací
- Světové lékařské asociace a s Úmluvou o lidských právech a biomedicíně
- Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 – 2015
- Koncepce aplikovaného zdravotnického výzkumu a vývoje

Cíle a priority

Základními cíli Resortního programu výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví jsou:

1) Zvýšení konkrétního přínosu pro zdravotní péči v jednotlivých oblastech aplikovaného výzkumu formou poskytování účelové podpory na programové projekty

- Zvýšením důrazu poskytovatele na kvalitu výsledku výzkumu, rozvíjet vnitřní systém hodnocení výsledku výzkumu za účelem jejich lepšího uplatnění při poskytování zdravotních služeb.
- Zajištěním rozvoje klinického aplikovaného výzkumu v České republice jako základního zdroje nových klinických postupů v diagnostice, léčbě a prevenci ve zdravotnictví.
- Zvýšením důrazu na zlepšení kvality života klientů, kteří v současnosti využívají nejmodernější léčebné metody, avšak s velmi malým pozitivním vlivem na kvalitu jejich života. To v současnosti zvyšuje personální i finanční nároky na zdravotní péči zejména v segmentu starší populace.
- Vytvořením podmínek pro výzkum zdravotnické problematiky fragilní populace - etnických minorit, staré populace a sociálně nejslabších skupin, přičemž do fragilní populace patří především děti ve věku 0-19 let, a to zvláště děti znevýhodněné sociálně-ekonomickými podmínkami.

2) Podpora molekulárně-biologických přístupů v odpovídajících oblastech zdravotnického výzkumu a vývoje

- Zlepšit propojení a návaznosti základního a aplikovaného výzkumu v biomedicíně a zintenzívnit spolupráci Ministerstva zdravotnictví zejména s Grantovou agenturou ČR.

3) Podpora výzkumu v oblasti prevence nových infekčních chorob a chorob hromadného výskytu

- Zlepšit výzkum v oblasti vlivu výživy a zevního prostředí na výskyt nejzávažnějších a nejčastějších onemocnění (poruchy výživy, vlivy zevního prostředí a výživy) na vznik chorob srdce a cév, vznik zhoubných nádorů, obranyschopnosti organismu a odolnost proti infekčním chorobám.

4) Zlepšit léčebné výsledky využívající nejnáročnější moderní postupy

- Podpořit výzkum týkající se celkového stavu organismu před a po náročném terapeutickém zásahu. Jde zejména o zajištění optimálního stavu výživy, fyzických a psychických funkcí, a to zejména u populace s jejich postižením (senioři, nemocní s poruchou výživy, nemocní s neurologickým a psychickým onemocněním).

5) Zajistit kontinuitu našeho zdravotnického výzkumu s rozvojem světové vědy nejen v oblasti biomedicíny

- Zajistit implementaci výzkumu a vývoje rozvoje systému eHealth v ČR.
- Rozšířit spolupráci se špičkovými zahraničními pracovišti a týmy, vytvořit podmínky k jejímu rozvoji a vyhodnocovat tuto spolupráci.

6) Zabezpečit další rozvoj stávajících špičkových výzkumných zdravotnických pracovišť a udržení jejich stávajících pozic v mezinárodním měřítku i po stránce jejich personálního obsazení:

- Využít výsledku výzkumu v pre- i postgraduálním vzdělávání lékařů i ve vzdělávání ostatních pracovníků ve zdravotnictví.
- Vytvořit podmínky podporující širší zapojení mladých vědeckých a výzkumných pracovníků (vědecký a výzkumný pracovník do 35 let věku s úvazkem min. 0,5, podmínkou je vysokoškolské vzdělání min. s titulem PhD.).

U každého z cílů je uvedeno hodnotící kritérium. Další části dokumentace se zabývají základními parametry programu (hlavní řešitelé, míra podpory, způsob financování, tematické směry výzkumu atd.). Součástí dokumentu jsou kritéria splnění cílů a přehled monitorovacích indikátorů. Program následně vymezuje hlavní tematické priority aplikovaného výzkumu a vývoje v rámci jednotlivých tematických podprogramů.

9.3 Národní politika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Politika státu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen BOZP) vychází z nového chápání pojmů bezpečnost, zdraví, ochrana při práci, pracovní systémy, ve kterých není BOZP vnímána jen jako protiúrazová prevence, případně jako prevence nemocí z povolání a nemocí souvisejících s prací a vytváření podmínek pro BOZP, ale zahrnuje i podmínky pro uspokojivou práci, včetně přizpůsobení práce a pracovních podmínek potřebám pracovníků. Tím **BOZP přispívá ke zvyšování kvality života, udržení pracovní schopnosti pracovníků, pohody při práci, k sociální a právní ochraně zaměstnanců** a k právní ochraně jiných osob, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovištích, popřípadě osob, které se účastní a podílejí na pracovním procesu, např. formou poskytování služeb, případně mohou být pracovním procesem ovlivněni. BOZP přitom usiluje o omezení všech negativních aspektů

souvisejících s prací, včetně stresu, mobingu, obtěžování, nerovného zacházení na pracovišti, dětské práce atd. se záměrem naplnit pojem „zdraví“, který Světová zdravotnická organizace definuje jako stav fyzické, psychické a sociální pohody člověka.

Národní politika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen Národní politika) byla vypracována roku 2003 a vyjadřuje vůli nejvyšších výkonných orgánů státu **zajistit podmínky pro zachování maximální pracovní kapacity pracovní síly v rámci udržitelného ekonomického a sociálního rozvoje** tak, aby byla zajištěna v daném vnitřním i vnějším prostředí co nejvyšší celková výkonnost ekonomiky. Nutnost přijetí Národní politiky vyplynula ze specifických podmínek rozvoje podnikání v transformující se ekonomice České republiky, především v oblasti malých a středních podniků a z připravovaného vstupu České republiky do Evropské unie.

Návaznost na ostatní národní a evropské dokumenty

Požadavky na ustanovení, provádění a pravidelné vyhodnocování celkové vnitrostátní politiky BOZP a pracovního prostředí jsou uvedeny v **Úmluvě Mezinárodní organizace práce o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí**. Národní politika naplňuje ústavní právo upravené v **čl. 28 Listiny základních práv a svobod** - na uspokojivé pracovní podmínky. Závaznými dokumenty pro Českou republiku v oblasti BOZP jsou evropské směrnice, mezinárodní úmluvy a **strategie BOZP Evropských společenství**. Národní program vychází z programu **Zdraví pro 21. století**, jehož národní varianta byla vypracována také pro Českou republiku.

Cíle a priority

Předložený návrh Národní politiky se zaměřuje na formulování hlavních cílů a úkolů v těchto oblastech:

- **Právní oblast** - cílem je zjednodušení a větší stabilita právní úpravy a zvýšení právního vědomí.
- **Ekonomické nástroje podpory BOZP** - cílem je zavedení přirozené soustavy ekonomických motivačních nástrojů.
- **Propagace, osvěta a poradenství** - cílem je prosadit vytvoření znalostní základny pro potřeby podnikatelské sféry v prevenci rizik a výcviku osob.
- **Prosazování a vynucování dodržování pravidel** - cílem je zajištění důsledné kontroly uplatňování a dodržování předpisů.
- **Zahraniční a mezinárodní spolupráce** - cílem je zajištění aktivní účasti zástupců státní správy a odborníků v mezinárodních institucích a programech.

Na schválenou Národní politiku navazuje Národní akční program, kde jsou konkrétní, adresné a termínované úkoly.

9.4 Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v České republice v období let 2008 - 2012

Přes pokroky dosažené v oblasti terapie HIV/AIDS neexistuje dosud taková léčba, která by vedla k úplnému vyléčení osob s rozvinutým onemocněním AIDS nebo u HIV pozitivních osob vedla k eliminaci viru. Rovněž dosud není k dispozici účinná vakcína, a proto nespécifická preventivní opatření jsou stále nejúčinnější a také nejméně nákladnou cestou k dosažení stanovených cílů. Z tohoto důvodu **je třeba, aby zejména primární**

preventivní opatření získala maximální podporu, která rovněž vyplývá i z Deklarace závazků OSN, která byla ratifikována Českou republikou.

Základní prioritou Národního programu řešení problematiky HIV/AIDS v České republice (dále jen Program) zůstává primární prevence a preventivní programy zaměřené na níže uvedené cílové skupiny, u nichž je třeba dosáhnout v maximální míře jejich informovanosti a dále dosáhnout takové změny chování, která povede ve svém důsledku k omezení dalšího šíření HIV infekce v populaci. Důležitým úkolem v rámci Programu je **propagace a podpora účelného HIV testování a zkvalitnění „pre“ a posttestového poradenství** prováděného v rámci vyšetřování HIV protilátek.

Návaznost na ostatní národní a evropské dokumenty

V Programu nejsou explicitně uvedeny návazné strategické dokumenty, ale z textu vyplývá, že znění Programu musí dodržovat mezinárodní úmluvy a plnit úkoly vyplývající pro ČR z jejich ratifikace (např. **Deklarace závazků OSN** přijatých v roce 2001 a **politické Deklarace OSN** přijaté v roce 2006).

Cíle a priority

Hlavní strategické cíle programu jsou:

- Zabránění vzniku a dalšího šíření HIV infekce.
- Omezení dopadu HIV infekce na jednotlivce i společnost.

Cíle Programu jsou dále strukturovány do dílčích aktivit s termíny plnění a odpovědností relevantních orgánů státní správy. Navrhované aktivity zohledňují potřeby jednotlivých cílových skupin (občanská společnost, gravidní ženy, skupiny s rizikovým chováním nebo skupiny ve vyšším riziku získání infekce, dárce krve a jejích složek, orgánů, tkání a buněk, včetně krvetvorných buněk a reprodukčních buněk, HIV pozitivní osoby a jejich partneři a rodinní příslušníci).

9.5 Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR Zdraví pro všechny v 21. století

Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR Zdraví pro všechny (dále jen Program) vychází ze zdravotní situace v ČR koncem 90. let dvacátého století, ale stanovuje úkoly, které si žádají dlouhodobé řešení. Budoucí vývoj zdraví obyvatelstva v ČR dosud nebyl předmětem soustavného vědeckého zkoumání, dílčí studie a úvahy však očekávají pokračování trendů z 90. let, tudíž stálý vzestup počtu nových nádorových nemocí, metabolických nemocí, zejména cukrovky, nemocí pohybového aparátu, nervových a duševních nemocí, psychosomatických důsledků užívání drog, některých infekcí (AIDS). Příznivý vývoj může a měl by pokračovat právě pomocí předkládaného programu tak, aby během příštích 10 až 15 let bylo ve všech nejvýznamnějších indikátorech zdravotního stavu obyvatelstva dosaženo hodnot vyspělých členských zemí EU.

Program je rozsáhlý soubor aktivit zaměřených na **stálé a postupné zlepšování všech ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva**. Program je otevřený dokument, který se v průběhu postupné realizace bude podle potřeby a zkušeností plynule upravovat a doplňovat. Řídícím centrem programu je Ministerstvo zdravotnictví. Program je pracovním podkladem pro přípravu konkrétních projektů s podrobným věcným a časovým rozpracováním jednotlivých aktivit. Rozpracování konkrétních realizačních

postupů se uskuteční zejména v roce 2003, ale očekávaný dopad realizace Programu je do roku 2020.

Návaznost na ostatní národní a evropské dokumenty

Program vychází z mezinárodní deklarace **Zdraví pro všechny ve 21. století** Světové zdravotnické organizace, jejíž členové včetně České republiky roku 1998 formulovali základní politické principy péče o zdraví v jeho nejširších společenských souvislostech. Zdraví je v této deklaraci, obdobně jako v české ústavě, stanoveno jedním ze základních lidských práv a jeho zlepšování hlavním cílem sociálního a hospodářského vývoje. Program klade důraz na chápání zdraví jako důvod pro spolupráci resortů a jedno z kritérií pro politické rozhodování (např. dopady zásadních rozhodnutí v energetice, dopravě, zemědělství).

Cíle a priority

Program vymezuje celkem 21 široce pojatých cílů resp. tematických okruhů, které jsou rozpracovány do dílčích cílů a opatření:

- **Solidarita ve zdraví v evropském regionu** – do roku 2020 by se měl současný rozdíl ve zdravotním stavu mezi jednotlivými členskými státy evropského regionu snížit alespoň o jednu třetinu.
- **Spravedlnost ve zdraví** – do roku 2020 snížit zdravotní rozdíly mezi socioekonomickými skupinami nejméně o jednu čtvrtinu zlepšením úrovně deprivovaných populačních skupin.
- **Zdravý start do života** – do roku 2020 vytvořit podmínky, aby všechny narozené děti a děti předškolního věku měly lepší zdraví umožňující jim zdravý start do života.
- **Zdraví mladých** – vytvořit podmínky, aby do roku 2020 mladí lidé byli zdravější a schopnější plnit svoji roli ve společnosti.
- **Zdravé stárnutí** – do roku 2020 by měli mít lidé nad 65 let možnost plně využít svůj zdravotní potenciál a aktivně se podílet na životě společnosti.
- **Zlepšení duševního zdraví** – do roku 2020 zlepšit podmínky pro psychosociální pohodu lidí a pro lidi s duševními poruchami zajistit dostupnost komplexních služeb.
- **Prevence infekčních onemocnění** – podstatně snížit nepříznivé důsledky infekčních nemocí prostřednictvím systematicky realizovaných programů na výjimečné eliminaci nebo zvládnutí infekčních nemocí, které významně ovlivňují zdraví veřejnosti.
- **Snížení výskytu neinfekčních nemocí** – do roku 2020 by se měla snížit nemocnost, četnost zdravotních následků a předčasná úmrtnost v důsledku hlavních chronických nemocí na nejnižší možnou úroveň.
- **Snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy** – do roku 2020 zajistit, aby počty zranění, postižení a úmrtí, která jsou důsledkem nehod a násilných činů, trvale a výrazně poklesly.
- **Zdravé a bezpečné životní prostředí** – do roku 2015 zajistit bezpečnější životní prostředí, v němž výskyt zdraví nebezpečných látek nebude přesahovat mezinárodně schválené normy.
- **Zdravější životní styl** – do roku 2015 by si lidé v celé společnosti měli osvojit zdravější životní styl.
- **Snížit škody způsobené alkoholem drogami a tabákem** – do roku 2015 výrazně snížit nepříznivé důsledky návykových látek, jako je tabák alkohol a psychoaktivní drogy.

- **Zdravé místní životní podmínky** – do roku 2015 by obyvatelé měli mít více příležitostí žít ve zdravých sociálních i ekonomických životních podmínkách doma, ve škole, na pracovišti i v místním společenství.
- **Zdraví, důležité hledisko v činnosti všech resortů** – do roku 2020 by si všechna odvětví měla uvědomit a přijmout svoji odpovědnost za zdraví.
- **Integrovaný zdravotnický sektor** – do roku 2010 zajistit lepší přístup k základní zdravotní péči, která je orientovaná na rodinu a na místní společenství a opírá se o flexibilní a vhodně reagující nemocniční systém.
- **Řízení v zájmu kvality péče** – do roku 2010 zajistit, aby řízení resortu zdravotnictví od zdravotních programů až po individuální péči o pacienty na klinické úrovni bylo orientováno na výsledek.
- **Financování zdravotnických služeb a rozdělování zdrojů** – do roku 2010 zajistit takový mechanismus financování a rozdělování zdrojů pro zdravotnictví, který bude spočívat na zásadách rovného přístupu, efektivity, solidarity a optimální kvality.
- **Příprava zdravotnických pracovníků** – do roku 2010 zajistit, aby odborníci ve zdravotnictví i zaměstnanci dalších odvětví získali odpovídající vědomosti, postoje a dovednosti k ochraně a rozvoji zdraví.
- **Výzkum a znalosti v zájmu zdraví** – do roku 2005 zavést takový zdravotní výzkum a informační i komunikační systém, který umožní využívat a předávat znalosti vedoucí k posilování a rozvoji zdraví všech lidí.
- **Mobilizace partnerů pro zdraví** – do roku 2005 zapojit do naplňování strategie Zdraví 21 občany, jejich organizace, veřejný i soukromý sektor.
- **Opatření a postupy směřující ke zdraví pro všechny** – do roku 2010 přijmout a zavést postupy směřující k realizaci Zdraví 21, a to na celostátní, krajské a místní úrovni, které budou podporovány vhodnou institucionální infrastrukturou, řízením a novými metodami vedení.

9.6 Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v České republice v období let 2008 - 2012

Úrazy jsou v České republice nejčastější příčinou úmrtí dětí a mladých dospělých a třetí nejčastější příčinou úmrtí v celé populaci. Přestože úmrtnost na úrazy v poslední době mírně klesá, celkový počet úrazů nikoliv. V České republice je mnoho aktivit zabývajících se problematikou prevence dětských úrazů, jejich efektivita však nebyla vzhledem k náležité koordinaci dostatečná. Zahraniční zkušenosti potvrzují, že **koordinovaná a důsledná prevence dětských úrazů má pozitivní vliv na snížení dětské úrazovosti**. Národní akční plán prevence dětských úrazů na léta 2007 – 2017 (dále jen Akční plán) má **zajisti systémové řešení prevence úmyslných i neúmyslných úrazů dětí ve věku 0-18 let a urychlené snížení této úrazovosti** v České republice.

Návaznost na ostatní národní a evropské dokumenty

Akční plán byl vypracován na základě podkladů příslušných resortů a institucí a je v souladu s doporučením Evropské komise, jejímž cílem je vytvoření bezpečného prostředí v rámci iniciativy **LIVE – Life without Injuries and Violence in Europe**, a WHO (především s programem **Child Environment and Health Action Plan for Europe**) a s dodržováním **Úmluvy o právech dítěte**. Akční plán v neposlední řadě vychází z aktivit sdružení **European Child Safety Alliance**, jehož je Česká republika členem.

Cíle a priority

Cílem Akčního plánu **je maximální snížení dětské úmrtnosti v České republice v důsledku úrazů a zastavení nárůstu a snížení četnosti dětských úrazů, zejména úrazů závažných a s trvalými následky**. Prostředky k dosažení tohoto cíle jsou následující:

- plnění Akčního plánu,
- efektivní využívání finančních zdrojů,
- podpora ze strany orgánů státní správy a samosprávy,
- informovanost odborné i laické veřejnosti,
- zvýšení odpovědnosti osob za své zdraví a zvýšení odpovědnosti za veřejné zdraví,
- zavedení Národního registru dětských úrazů,
- transformace dětské traumatologické péče,
- využití vzdělávacího systému včetně rámcových vzdělávacích programů,
- spolupráce s veřejným i soukromým sektorem, a to včetně zdravotních i komerčních pojišťoven,
- aktivity v rámci projektů podpory zdraví podpořených v rámci dotačního programu Národní program zdraví,
- spolupráce resortů na národní, regionální a lokální úrovni,
- mezinárodní spolupráce.

Z Akčního plánu vyplývá řada úkolů, za jejichž plnění odpovídají relevantní ministerstva. Akční plán nemá přímou vazbu na výzkum a vývoj.

10 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

10.1 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky

Dlouhodobý záměr představuje z hlediska MŠMT jeden z významných nástrojů formování vzdělávací soustavy a jeho aktualizace v roce 2007 klade důraz na implementaci nové školské legislativy přijaté v letech 2004-2006. Zakotvuje záměry, cíle a kritéria vzdělávací politiky doprovázené koncepční, metodickou i finanční podporou v rozvojových programech, určuje rámec dlouhodobých záměrů krajů (DZK) a sjednocuje přístup jednotlivých krajů, zvláště v oblasti středních škol. Kraje trendy a cíle stanovené na úrovni ČR rozpracovávají podle svých specifických podmínek a potřeb, navrhují a zdůvodňují svá konkrétní řešení.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Dokument navazuje na předchozí DZ ČR 2005, který stanovil následujících šest strategických směrů:

- 1) Zkvalitňování a modernizace vzdělávání (kurikulární reforma).
- 2) Zajišťování kvality, monitorování a hodnocení výsledků vzdělávání.
- 3) Zajišťování rovnosti příležitostí ke vzdělávání.
- 4) Rozvoj integrovaného systému poradenství ve školství.
- 5) Zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků.
- 6) Podpora dalšího vzdělávání.

Dále dokument navazuje na:

- Integrované směry pro růst a zaměstnanost.
- Národní programy reformy.
- Národní strategie celoživotního učení.
- Program celoživotního učení.

Cíle a priority

V dokumentu jsou stanoveny tzv. strategické směry, jejichž realizace je úzce provázána s možností spolufinancování z prostředků Evropské unie. V době přípravy DZ ČR 2007 probíhala jednání o konkrétních projektech ESF a jejich financování, u jednotlivých strategických směrů jsou tedy zmíněny oblasti podpory a nejsou uvedeny konkrétní projekty. Obsah strategických směrů je rozšířen o opatření, jež MŠMT pro další období pokládá za významné.

1. Rovnost příležitostí ke vzdělávání

Hlavním cíle tohoto strategického směru je zajištění rovných příležitostí ke vzdělávání pro všechny a poskytnutí šance na rozvinutí jejich vzdělávacího potenciálu v prostředí bezpečné školy. Tohoto cíle se dosáhne pomocí následujících opatření:

- Vytvářet podmínky pro zlepšení výsledků vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků a žáků z málo podnětného rodinného prostředí.

- Vytvářet ve školách podmínky pro multikulturalitu ve vzdělávání jako prevenci xenofobie a rasismu a předčasných odchodů ze vzdělávání.
- Vytvářet podmínky pro zkvalitnění vzdělávání zdravotně postižených a znevýhodněných.
- Připravit pro poradenské pracovníky diagnostické nástroje ke zjišťování mimořádného nadání a pro pedagogy identifikační nástroje a vzdělávací postupy.
- Vytvořit školní poradenská pracoviště zajišťující komplexní péči o žáky v rámci pedagogicko-psychologického a kariérového poradenství včetně prevence sociálně patologických jevů.
- Vytvořit informační základnu pro orientaci absolventů škol na trhu práce.
- Vytvářet příznivé školní prostředí ke zmírnění společensky negativních vlivů.
- Zkvalitnit programy specifické primární prevence realizované školskými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi.

2. Kurikulární reforma – nástroj k modernizaci vzdělávání s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí

Hlavním cílem tohoto strategického směru je rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů pro zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání. Tohoto cíle se dosáhne pomocí následujících opatření:

- Rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů pro zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání.
- Podpora realizace zavedených dokumentů rámcového vzdělávacího programu (RVP) a školního vzdělávacího programu (ŠVP) ve vzdělávání v mateřských školách.
- Dokončit přípravu ŠVP, zajistit metodickou podporu a připravenost pedagogických pracovníků.
- Dokončit přípravu RVP a ŠVP pro obory gymnázií a lyceí, zajistit metodickou podporu a připravenost pedagogických pracovníků.
- Aktualizace soustavy oborů vzdělání a dokončení reformy oborů vzdělání.
- Postupně dopracovat RVP pro jednotlivé obory vzdělání a podporovat tvorbu ŠVP.
- Dokončit přípravu RVP a postupně zahájit výuku podle ŠVP.

3. Podpora výuky cizích jazyků, informačních a komunikačních technologií

Hlavním cílem tohoto strategického směru je zkvalitnění výuky cizích jazyků a rozvoj počítačové gramotnosti. Tohoto cíle se dosáhne pomocí následujících opatření:

- Zkvalitnění a rozšíření výuky cizích jazyků.
- Zvyšování základních dovedností žáků a učitelů v oblasti informační gramotnosti.

4. Tvorba a zavádění systémů kvality, metod hodnocení a vlastního hodnocení škol a školských zařízení

Hlavním cílem tohoto strategického směru je vytvořit systém monitorování, hodnocení a vlastního hodnocení škol a školských zařízení. Tohoto cíle se dosáhne pomocí následujících opatření:

- Dokončit reformu maturitní zkoušky.
- Dokončit reformu závěrečné zkoušky v oborech vzdělání s výučním listem.
- Zefektivnit metodu vlastního hodnocení škol.
- Využít výstupy z mezinárodních šetření pro zlepšení výsledků našich žáků v mezinárodním porovnání.

5. Zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků

Hlavním cílem tohoto strategického směru je připravit učitele na změny ve vzdělávání a jejich inovativní práci ohodnotit. Tohoto cíle se dosáhne pomocí následujících opatření:

- Začlenit nové požadavky na učitele vyplývající z RVP do jejich počáteční přípravy.
- Vytvořit účinný systém DVPP podporující inovace ve vzdělávání.
- Postupně přibližovat platové postavení pedagogických pracovníků ostatním vysokoškolsky vzdělaným skupinám obyvatel ČR.

Strategické směry mají stanoveny obecně pojaté základní cíle a konkrétní opatření, u nichž je uveden termín realizace.

Vazby na výzkum a vývoj

Dokument nemá přímou vazbu na aktivity výzkumu a vývoje.

10.2 Strategie celoživotního učení České Republiky

Strategie celoživotního učení ČR je základním dokumentem pro ostatní průřezové a dílčí koncepce a politiky v této oblasti a představuje ucelený koncept celoživotního učení, který byl schválen vládou ČR usnesením roku 2007.

Hlavním cílem publikace je posloužit jako plnohodnotný zdroj informací jak pro odbornou, tak pro širokou veřejnost. Strategie celoživotního učení ČR je rozdělena do čtyř částí. V úvodu je definováno pojetí celoživotního učení, na které navazuje část analytická. Nejdůležitější je část strategická, kde jsou již definovány potřebné kroky a úkoly, které by měly vést ke zlepšení stávající situace. S tímto úzce souvisí poslední kapitola, která se zabývá provázaností vytyčených strategických směrů a návrhů opatření Strategie celoživotního učení s operačními programy ČR pro období 2007-2013.

Vize strategie je „**poskytnout všem skupinám populace v průběhu celého života příležitosti získávat kvalifikace použitelné na trhu práce a osvojovat si klíčové kompetence potřebné pro uplatnění v pracovním, občanském i osobním životě**“. Na tuto vizi navazují vytyčené strategické směry celoživotního učení. Na základě analýz a definovaných směrů rozvoje a vize jsou navržena opatření na podporu rozvoje celoživotního vzdělávání pro oblast počátečního vzdělávání, terciárního vzdělávání a dalšího vzdělávání. Na Strategii navazuje Implementační akční plán, který stanovuje konkrétní opatření pro roky 2009 – 2015.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Strategie navazuje na níže uvedené koncepční a strategické dokumenty:

- Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013
- Národní lisabonský program 2005-2008
- Strategie hospodářského růstu
- Strategie regionálního rozvoje ČR
- Národní inovační strategie
- Národní program výzkumu a vývoje
- Konvergenční program ČR
- Strategie rozvoje lidských zdrojů z r. 2003
- Národní program rozvoje vzdělávání - Bílá kniha
- Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice
- Aktualizace koncepce reformy vysokého školství
- Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti na období 2006–2010
- Vzdělávání a odborná příprava v Evropě
- Místa, místa, místa. Vytváření vyšší zaměstnanosti v Evropě
- Integrované hlavní směry pro růst a zaměstnanost pro období 2005–2008
- Boloňská deklarace
- Memorandum o celoživotním učení
- Making a European area of lifelong learning a reality
- Implementing lifelong learning strategies in Europe: Progress report on the follow-up to the Council resolution of 2002 on lifelong learning
- Akční program podpory celoživotního učení na období let 2007-2013

Cíle a priority

strategická část, která navrhuje sedm strategických směrů pro rozvoj celoživotního učení. Jednotlivé strategické směry jsou pak podle existujících kategorií pro celoživotní učení rozpracovány v návrzích možných opatření, která by pomohla zlepšit situaci v daných oblastech. Poslední část Strategie se zabývá provázaností navrhovaných směrů a opatření v oblasti celoživotního učení s operačními programy České republiky pro období 2007-2013.

Sedm strategických směrů pro rozvoj celoživotního učení v ČR:

1. Uznávání, prostupnost

Hlavním cílem tohoto strategického směru je vytvoření otevřených prostor pro celoživotní učení včetně uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení.

Identifikovány a uznávány by měly být všechny typy vzdělávání a učení počínaje běžnou školní výukou až po získávání zkušenosti v rodinách, komunitách nebo na pracovišti, a to na základě výsledků tohoto vzdělávání.

2. Rovný přístup

Hlavním cílem tohoto strategického směru je podpora dostupnosti a rovnosti šancí v přístupu ke vzdělávacím příležitostem během celého životního cyklu.

Důležitá je zejména rozmanitost a dostupnost vzdělávací nabídky, a to na všech úrovních včetně dalšího vzdělávání, která bude motivovat různé skupiny populace s rozdílnými předpoklady a zájmy k účasti na vzdělávání. Přitom je ovšem stále třeba na jedné straně speciálně podporovat znevýhodněné skupiny a na druhé straně nadané a talentované jedince.

3. Funkční gramotnost

Hlavním cílem tohoto strategického směru je rozvoj funkční gramotnosti a dalších klíčových kompetencí vč. schopnosti učit se v průběhu celého života.

Funkční gramotnost je definovaná jako schopnost participovat na světě informací. Z nových požadavků sféry práce vyplývají požadavky na klíčové kompetence, pro které je charakteristická především jejich přenositelnost, tj. možnost využití v nových a nepředvídaných situacích.

4. Sociální partnerství

Hlavním cílem tohoto strategického směru je prostřednictvím spolupráce se sociálními partnery podporovat soulad nabídky vzdělávacích příležitostí s potřebami ekonomického a sociálního rozvoje.

Pro sladování vzdělávání a potřeb trhu práce je významná podpora různých mechanismů a forem spolupráce sféry vzdělávání a sociálních partnerů na všech úrovních.

5. Stimulace poptávky

Hlavním cílem tohoto strategického směru je stimulace poptávky po vzdělávání u všech skupin populace v průběhu celého života.

Poptávka po počátečním vzdělávání je v ČR stále vysoká, avšak určité skupiny populace dosahují stále nedostatečné úrovně vzdělání a předčasně odcházejí nebo jsou ohroženy předčasným odchodem ze vzdělávání, aniž by získali kvalifikaci uplatnitelnou na trhu práce.

6. Kvalita

Formální procedury osvědčují pouze to, že určitá složka odpovídá požadavkům definovaným v určité normě jako minimálnímu standardu. Je třeba podporovat různé neformální iniciativy, které přinášejí uživatelům informace, vybavují je rozhodovacími kritérii a tím přispívají ke „kultuře kvality“. Externí evaluace by měla být vyvážena sebehodnocením.

7. Poradenství

Hlavním cílem tohoto strategického směru je zajištění kvality nabídky vzdělávacích příležitostí.

Základním úkolem je vytvořit komplexní informační a poradenský systém dostupný všem skupinám populace v průběhu celého života, a to na základě propojení již existujících kapacit.

Vazby na výzkum a vývoj

Výzkum a vývoj je v rámci dokumentu podporován zejména opatřeními, které se tematicky věnují rozvoji terciárního vzdělávání. Ve strategii nejsou uvedeny konkrétní

kroky na zlepšení výzkumu v oblasti celoživotního vzdělávání. Výzkum a vývoj strategie chápe je prostředek ke zlepšení stavu celoživotního učení v ČR.

10.3 Návrh Mezirezortní koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji České republiky do roku 2015

Výzkum a vývoj je předpokladem pro dlouhodobý úspěšný a udržitelný ekonomický rozvoj České republiky. Podporuje její konkurenceschopnost a budování znalostního hospodářství a společnosti ve smyslu Lisabonské strategie s cílem zlepšit kvalitu života členů české společnosti, včetně její podnikatelské komunity. Návrh Mezirezortní koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji (Koncepce) je v souladu se zahraniční politikou České republiky. Specifický význam má mezinárodní spolupráce s členskými státy EU, kdy přednost je dáována spolupráci v rámci EU.

Koncepce zahrnuje v souladu s Reformou výzkumu, vývoje a inovací v České republice mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji v rezortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra a Ministerstva obrany.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Česká republika je vázána mezinárodními smlouvami o spolupráci ve výzkumu a vývoji (např. **Dohoda mezi vládou České republiky a Evropskou organizací pro astronomický výzkum na jižní polokouli o přistoupení k Úmluvě o založení Evropské organizace pro astronomický výzkum na jižní polokouli a souvisejících podmínkách, Dohoda mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o vědeckotechnické spolupráci, Dohoda mezi vládou České republiky a Evropskou kosmickou agenturou o přístupu České republiky k Úmluvě o Evropské kosmické agentuře a o souvisejících podmínkách**). Koncepce zohledňuje **Reformu výzkumu, vývoje a inovací** a především mezinárodní dokumenty (např. **European Security and Defence Policy**), kterými je Česká republika vázána ke spolupráci s řadou institucí (např. European Defence Agency, NATO, CERN, European Space Agency) ve výzkumu a vývoji. Obecněji Koncepce přispívá k plnění **Lisabonské strategie**.

Cíle a priority

Posláním Koncepce mezinárodní spolupráce České republiky ve výzkumu a vývoji, zajišťované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy je vytvořit podmínky pro účast českých výzkumných týmů v mezinárodně prováděném výzkumu a vývoji v oblastech, kde je mezinárodní spolupráce výhodnější než výzkum a vývoj financovaný výhradně z národních finančních prostředků.

- **Zlepšit podmínky pro účast výzkumných pracovníků z České republiky v mezinárodních programech výzkumu.**
- **Zvýšit účinnost spolupráce ve výzkumu a vývoji, založené na provádění dvoustranných mezivládních dohod o spolupráci ve výzkumu a vývoji.**
- **Sjednotit administrativu stávajících programů mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji.**
- **Posílit zapojení České republiky do společně prováděného obranného a bezpečnostního výzkumu.**

Ke stanoveným cílům jsou přiřazena opatření k jejich realizaci a finanční prostředky. K opatřením jsou připojeny nástroje pro realizaci, způsob podpory (institucionální nebo účelová) a kritéria pro hodnocení jejich úspěšnosti.

Vazby na výzkum a vývoj

Koncepce má přímý vztah k výzkumu a vývoji, zejména z následujících důvodů:

- mezinárodní spolupráce je klíčovým nástrojem činnosti ve výzkumu a vývoje; bez mezinárodní spolupráce nelze dosahovat požadovaných výsledků, srovnatelných s evropskou úrovní,
- podporuje rychlou modernizaci českého výzkumného prostředí, otevírá přístup k jedinečným výzkumným zařízením, zkušenostem a výsledkům, ke kterým by se jinak česká společnost nedostala, zvyšuje efektivitu výzkumu a vývoje, udržuje špičkovou úroveň výzkumu a rozšiřuje možnosti uplatnění výsledků českého výzkumu,
- přispívá ke zvýšení prestiže České republiky jako vyspělé země a přitažlivého mezinárodního partnera,
- díky účasti v mezinárodních programech výzkumu a vývoje, jakož i účastí v evropských a euroatlantických infrastrukturách výzkumu a vývoje se značně rozšiřují kapacity českého výzkumu a vývoje při podstatných úsporách národních zdrojů,
- Česká republika je jako členský stát Evropské unie součástí Evropského výzkumného prostoru (dále jen „ERA“), je jako členský stát NATO zapojena do výzkumných a rozvojových aktivit NATO a přijala řadu mezinárodních závazků, které z tohoto členství vyplývají; další závazky vyplývají z programů mnohostranné mezivládní spolupráce ve výzkumu, na nichž Česká republika participuje,
- účastí ve špičkových mezinárodních výzkumech a výzkumných organizacích (např. CERN, ESO, EMBC, ESA) prokazuje Česká republika nejen vědeckou vyspělost, ale i znalost potřebných dovedností důležitých pro špičkovou výrobu, produkci software, služeb, což vytváří podmínky pro získání špičkových zakázek pro průmysl, zvyšuje jeho konkurenceschopnost a napomáhá přitažlivosti pro zahraniční investice.

10.4 Mezirezortní koncepce podpory velkých infrastruktur pro výzkum a vývoj do roku 2015

Smyslem Mezirezortní koncepce podpory velkých infrastruktur pro výzkum a vývoj do roku 2015 (dále jen „Koncepce“) je **vytvořit podmínky pro realizaci Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací ČR v oblasti velkých infrastruktur pro výzkum a vývoj** a s využitím veřejných prostředků (národních finančních zdrojů, finančních zdrojů operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace a dalších zdrojů EU) a soukromých prostředků.

„Velkou infrastrukturou pro výzkum, vývoj a inovace se rozumí jedinečné výzkumné zařízení včetně jeho pořízení, souvisejících investic a zajištění jeho činnosti, které je nezbytné pro ucelenou výzkumnou a vývojovou činnost s vysokou finanční a technologickou náročností a které je schvalováno vládou a zřizováno jednou výzkumnou organizací pro využití též dalšími výzkumnými organizacemi (dále jen „velká infrastruktura“).“

Velké infrastruktury pro výzkum a vývoj, kterých se tato Koncepce týká, mají některé společné znaky:

- provádění excelentního výzkumu nebo záruka vynikajících výsledků světové úrovně, anebo vytváření podmínek pro provádění takového výzkumu,
- velmi často zařazení do ESFRI Roadmap, zařazení do OP VaVpI anebo členství České republiky na základě mezinárodní smlouvy,

- spolupráce s průmyslovou sférou (pokud to charakter infrastruktury nevyklučuje),
- vzdělávání výzkumných pracovníků, výuka studentů,
- systematické využívání zařízení domácími i zahraničními uživateli,
- provoz zařízení zajišťuje tým specialistů.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Koncepce vychází ze schválených národních a evropských dokumentů, týkajících se výzkumu a vývoje a v souladu s doporučeními Evropské komise je realizuje. Koncepce reaguje na doporučení **Zelené knihy o budování infrastruktury pro výzkum a vývoj** jako jednoho ze základních prvků společného provádění výzkumu na evropské úrovni a na doporučení budovat velké infrastruktury pro výzkum a vývoj, které jsou schopny integrovat výzkumné týmy z celé Evropy. Koncepce obsahuje projekty velkých evropských infrastruktur pro výzkum, které jsou součástí **ESFRI Roadmap** a u kterých má Česká republika zájem účastnit se přípravné fáze. Koncepce předpokládá, že na území České republiky začne působit nová právnická osoba podle článku č. 171 **Council Regulation on the Community legal framework for a European Research Infrastructure (ERI)**, nazývaná „evropská výzkumná infrastruktura“.

Z národních dokumentů Koncepce reaguje na **Reformu systému výzkumu, vývoje a inovací ČR**, když realizuje cíle 3 (Centra excelence a velká infrastruktura), 6 (Zajistit odborníky pro výzkum, vývoj a inovace), 7 (Intenzívně zapojit ČR do mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích).

Cíle a priority

Cílem je tedy vytvořit předpoklady pro finančně udržitelný rozvoj (budování nebo rekonstrukce a činnost) velkých infrastruktur, které budou intenzívně zapojeny do spolupráce s velkými evropskými infrastrukturami a jejichž výsledky, bude-li to možné, budou sloužit i pro inovace, a vybudovat na území České republiky alespoň jednu velkou evropskou infrastrukturu pro výzkum a vývoj.

Vazby na výzkum a vývoj

Pro dosažení výsledků na vynikající světové úrovni, tedy pro excelentní výzkum, je bezpodmínečně nutné zajistit vědcům přístup k světově jedinečným infrastrukturám. Proto má Koncepce přímý vliv na naplňování ať stávajících tak budoucích Priorit aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací.

11 Ministerstvo vnitra

11.1 Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015

Meziresortní koncepce vychází z Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR a bere v úvahu měnící se nároky na bezpečnost státu v souvislosti s proměnami bezpečnostních hrozeb v posledních letech. Dokument nejprve stručně analyzuje bezpečnostní situaci v Evropě a v Česku a následně vymezuje priority bezpečnostního výzkumu v ČR.

Cílem předkládané koncepce je identifikace priorit a hlavních strategických směrů rozvoje bezpečnostního výzkumu v ČR a vymezení rámce pro efektivní využívání státní podpory výzkumu a vývoje v této oblasti. Naplnění tohoto cíle směřuje, v souladu s Reformou výzkumu, vývoje a inovací v ČR, k vytvoření inovačního prostředí v oblasti bezpečnostního výzkumu a vývoje tak, aby platilo: „Věda dělá z peněz znalosti, inovace dělají ze znalostí peníze“.

Koncepce definuje bezpečností výzkum jako činnost s interdisciplinárním charakterem technických, exaktních, přírodních, lékařských a společenských věd se vztahem k dlouhotrvajícím potřebám bezpečnosti a ochrany státu, který vyžaduje proinovační prostředí umožňující efektivní, účinné a rychlé osvojování, transfer a praktické využívání znalostí a moderních materiálových i nemateriálových technologií.

Bezpečnostní výzkum se systematicky a systémově zabývá zvyšováním úrovně bezpečnosti společnosti jako nutné podmínky jejího trvale udržitelného rozvoje (environmentální, sociální, ekonomická bezpečnost) s využitím specifických vědeckých metod, technik a postupů.

Cíle a priority

Vymezeny jsou jednak tři základní priority (Bezpečnost občanů, Bezpečnost kritických infrastruktur – hlavní i vedlejší priority, Krizový management), jednak priority (průřezová témata) podporující realizaci priorit základních. Krátkodobá opatření, která koncepce definuje, jsou zaměřena na zajištění funkčnosti systému poskytování státní podpory VaV v nově koncipovaném bezpečnostním výzkumu a mají vymezený termín realizace, odpovědnost a indikátory plnění.

Hlavní priority:

1) Bezpečnost občanů

- Terorismus, organizovaná kriminalita a další formy závažné kriminality ohrožující bezpečnost státu.
- Ochrana obyvatelstva.
- Bezpečnost měst a obcí v případě živelných pohrom a provozních havárií včetně bezpečnosti podzemních objektů.
- Ochrana občanů proti kriminalitě, protispolečenskému jednání a sociopatologickým jevům.
- Kybernetická kriminalita, on-line vyšetřování.
- Nešíření zbraní hromadného ničení a malých (lehkých, ručních) střelných zbraní.
- Technologie a metody detekce chemických, biologických a radiologických látek, jaderných materiálů a výbušnin.
- Socio-ekonomická a etická oblast bezpečnosti.
- Detekce anomálií v dopravě a tocích cestujících a návazná opatření.

- Environmentální bezpečnost.

2) Bezpečnost kritických infrastruktur

- Energetika – elektřina, plyn, tepelná energie, jaderná energie, ropa a ropné produkty, těžba a nerostných surovin.
- Vodní hospodářství - zásobování pitnou a užitkovou vodou, zabezpečení a správa objemu povrchových vod podzemních zdrojů vody, systém odpadních vod.
- Potravinářství a zemědělství - produkce potravin, péče o potraviny, zemědělská výroba.
- Zdravotní péče - přednemocniční neodkladná péče, nemocniční péče, ochrana veřejného zdraví, výroba, skladování a distribuce léčiv a zdravotnických prostředků.
- Doprava - silniční, železniční, letecká, vnitrozemská vodní.
- Komunikační a informační systémy - služby pevných telekomunikačních sítí, služby mobilních telekomunikačních sítí, radiová komunikace a navigace, satelitní komunikace, televizní a radiové vysílání, přístup k internetu a datovým službám, poštovní a kurýrní služby.
- Bankovní a finanční sektor - správa veřejných financí, bankovníctví, pojišťovnictví, kapitálový trh.
- Nouzové služby – integrovaný záchranný systém (Hasičský záchranný sbor ČR, Policie ČR, Armáda ČR, Báňská záchranná služba atd.), radiační monitorování včetně doporučení ochranných opatření, varovná a hlásná služba.
- Veřejná správa - sociální ochrana a zaměstnanost, diplomacie, výkon justice a vězeňství, státní správa a samospráva.
- Automatické identifikace podezřelého chování v kritických infrastrukturách.
- Ochrana výzkumných organizací.
- Chemický, jaderný a báňský průmysl.
- Specifické průmyslové záležitosti.
- Spojení mezi různými infrastrukturami.

3) Krizový management

- Rizikový a krizový management (risk management, crisis management).
- Včasné varování.
- Komunikace s veřejností.
- Připravenost, prevence, reakce a obnova.
- Civilně vojenská spolupráce a civilní nouzové plánování.
- Moderní metody zásahového tréninku.
- Vnější krizový management EU.

Podpůrné priority

- 1) Predikce a scénáře.
- 2) Situační připravenost.

- 3) Identifikace lidí a prostředků.
- 4) Inovace.
- 5) Koordinace bezpečnostní výzkumné strategie a implementace mezi EU a členskými státy a relevantními institucemi a organizacemi EU a NATO.

Jednotlivé základní priority na sebe navazují a vzájemně se podmiňují. Priority podpůrné (průřezové) doplňují základní priority, mají obecný charakter a tématicky musí být provázány se základními prioritami.

Vazby na výzkum a vývoj

Koncepce je identifikace priorit a hlavních strategických směrů rozvoje bezpečnostního výzkumu v ČR a vymezení rámce pro efektivní využívání státní podpory výzkumu a vývoje v této oblasti. Výzkum a vývoj v této oblasti je podle koncepce třeba rozvíjet podle následujících principů.

Bezpečnostní výzkum v podmínkách ČR je nutné rozvíjet na základě těchto principů:

- Bezpečnostní výzkum jako součást mezinárodního euroatlantického bezpečnostního prostředí a národního prostředí s výzkumnou, vývojovou a informační podporou strategického rozvoje resortů s rozhodujícím významem pro bezpečnost státu a jeho obyvatel.
- Bezpečnostní výzkum jako součást systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR zohledňující specifika bezpečnostního výzkumu (zejména to, že jde o oblast výzkumu a vývoje, kde jediným uživatelem výsledků je stát nebo kraje) s tím, že umožní i využití výsledků pro aplikační sféru (průmysl a jiná odvětví).
- Systém bezpečnostního výzkumu ČR s komplexním přístupem k rozvoji vědy, techniky a technologií, jeho realizace jako systému zdrojově nenáročného, usměrňujícího výzkumné instituce zainteresovaných resortů na jinde neřešené výzkumné problémy bezpečnosti státu a jeho obyvatel a využívajícího širokého výzkumného potenciálu státních i nestátních organizací v ČR.
- Komplexní průřezové programy bezpečnostního výzkumu s preferencí podpory rozvoje sil a prostředků; poznatkové, technické a technologické základny a rozvoje schopností lidského potenciálu s cílem dosažení takové poznatkové, personální, technické a technologické úrovně, která umožní ČR získat, osvojovat si, udržovat a rozvíjet specifické schopnosti potřebné pro zajištění bezpečnosti státu a jeho obyvatel na požadované úrovni v měnících se podmínkách s efektivním využíváním dostupných zdrojů.
- Racionalizace investic do vědy, techniky, technologie a lidského potenciálu efektivní koordinací širokospektrální problematiky bezpečnostního výzkumu.
- Důsledné využívání již vytvořených a s rozvojem potřebné informační infrastruktury celosvětově dostupných poznatků.
- Využívání mezinárodní spolupráce a výměny vědeckých a technických informací jak na úrovni EU a NATO, tak na bilaterální úrovni.
- Řešení problematiky bezpečnostního výzkumu s respektem k ochraně soukromí a svobody (tzv. „udržitelný výzkum“, tj. výzkum, jehož výsledky nevedou k ohrožení lidí, společnosti a životního prostředí).

V rámci plnění cílů Reformy výzkumu, vývoje a inovací v ČR stanovuje koncepce několik klíčových oblastí v rámci bezpečnostního výzkumu:

- 1) poskytování státní podpory bezpečnostního výzkumu a vývoje
  - strategický rozvoj bezpečnostního výzkumu a vývoje
  - průřezové programy bezpečnostního výzkumu a vývoje
  - institucionální podpora bezpečnostního výzkumu a vývoje
  - mezinárodní spolupráce v oblasti bezpečnostního výzkumu a vývoje
- 2) podpora excelence ve výzkumu, její zvýhodnění a využití výsledků pro inovace

- 3) zabezpečení spolupráce veřejného výzkumu s uživateli výsledků programové podpory
- 4) zapojení do mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích
- 5) zabezpečení realizace průřezové koncepce (koordinace, účelová a institucionální podpora)
- 6) finanční zajištění
- 7) koordinace bezpečnostního a obranného výzkumu
- 8) informování veřejnosti o koncepci a kontrola a hodnocení realizace

11.2 Komplexní strategie České republiky k řešení problematiky kritické infrastruktury

Strategie vychází z výsledků posouzení situace v oblasti řešení problematiky ochrany kritické infrastruktury v ČR a ve světě a zároveň navazuje na předchozí dokumenty, které byly předmětem jednání v rámci schůzí Výboru pro civilní nouzové plánování (dále jen „VCNP“), Bezpečnostní rady státu (dále jen „BRS“) a vlády ČR.

Jednotlivé prvky kritické – životně důležité neboli klíčové/zásadní/strategické – infrastruktury průřezově pronikají všemi činnostmi hospodářského života státu. Základní potřeby společnosti jsou zabezpečovány životně důležitými funkcemi společnosti, které závisí na infrastrukturách. Tyto infrastruktury jsou posuzovány podle kritérií závislostí, alternativ a těsného propojení, které tvoří základ rozhodování o tom, zda jsou nebo nejsou životně důležité pro obyvatelstvo a stát.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Jedná se zejména o následující materiály:

- Zpráva o řešení problematiky kritické infrastruktury v České republice.
- Harmonogram dalšího postupu zpracování dokumentů Komplexní strategie České republiky k řešení problematiky kritické infrastruktury a Národního programu ochrany kritické infrastruktury.
- Aktualizace usnesení vlády č. 170 k Harmonogramu dalšího postupu zpracování dokumentů Komplexní strategie České republiky k řešení problematiky kritické infrastruktury a Národního programu ochrany kritické infrastruktury“.

Materiál současně respektuje Směrnici Rady EU č. 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008 o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posuzování potřeby zvýšit jejich ochranu (dále jen „Směrnice o EKI“) a akceptuje dosavadní zkušenosti z její implementace. Směrnice o EKI vstoupila v platnost dne 12. ledna 2009.

Cíle a priority

Základním principem řešení problematiky kritické infrastruktury je zajištění fungování klíčových a strategických infrastruktur s cílem zabezpečit ochranu obyvatelstva.

Základním úkolem řešení problematiky kritické infrastruktury je záměr její ochrany, přičemž bude brán v úvahu komplexní charakter této problematiky, specifické vlastnosti a vzájemné vazby jednotlivých oblastí kritické infrastruktury. Součástí tohoto přístupu je rovněž mezinárodní aspekt, a to jak v rámci EU tak i třetích států, které jsou vlastníky strategických surovin a materiálů potřebných k zabezpečení fungování kritické infrastruktury.

Vazby na výzkum a vývoj

Problematika kritické infrastruktury se výrazně odráží i v oblasti důležitých aspektů bezpečnostního výzkumu EU a ČR. Priorita „Bezpečnost“, jejímž cílem je zajištění bezpečnosti občanů EU, je začleněná do 7. rámcového programu výzkumu EU na období let 2007 – 2013. Kritická infrastruktura v rámci bezpečnostního výzkumu ČR obsahuje rozdělení hlavních priorit, které zahrnují následující oblasti:

- Energetika – elektřina, plyn, tepelná energie, ropa a ropné produkty,
- Vodní hospodářství - zásobování pitnou a užitkovou vodou, zabezpečení a správa objemu povrchových vod a podzemních zdrojů vody, systém odpadních vod,
- Potravinářství a zemědělství - produkce potravin, péče o potraviny, zemědělská výroba,
- Zdravotní péče - přednemocniční neodkladná péče, nemocniční péče, ochrana veřejného zdraví, výroba, skladování a distribuce léčiv a zdravotnických prostředků,
- Doprava - silniční, železniční, letecká, vnitrozemská vodní,
- Komunikační a informační systémy - služby pevných telekomunikačních sítí, služby mobilních telekomunikačních sítí, radiová komunikace a navigace, satelitní komunikace, televizní a radiové vysílání, přístup k internetu a k datovým službám, poštovní a kurýrní služby,
- Bankovní a finanční sektor - správa veřejných financí, bankovníctví, pojišťovnictví, kapitálový trh,
- Nouzové služby – Hasičský záchranný sbor ČR, Policie ČR, Armáda ČR, radiační monitorování včetně doporučení ochranných opatření, varovná a hlásná služba,
- Veřejná správa - sociální ochrana a zaměstnanost, diplomacie, výkon justice a vězeňství, státní správa a samospráva.

11.3 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 je dokument zásadního významu, který zohledňuje přípravu a realizaci opatření k ochraně obyvatelstva v kontextu s existujícími ale také předpokládanými bezpečnostními hrozbami. Koncepce řeší mimo jiné problematiku bezpečné společnosti (úkoly veřejné správy, podnikové sféry a občanů), oblast připravenosti pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže, základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva (varování; evakuace; ukrytí; nouzové přežití; ochrana osob před kontaminací; humanitární pomoc; spolupráce s neziskovými organizacemi; monitorování radiační, chemické a biologické situace; informování obyvatelstva) a otázky plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události, nevojenské a vojenské krizové situace, včetně připravenosti sil a prostředků a materiálního a finančního zabezpečení. Z koncepce vyplývá Harmonogram realizace opatření ochrany obyvatelstva, který obsahuje celkem 18 opatření termínovaných nejdéle do roku 2013 a další čtyři opatření s výhledem do roku 2020.

Ochrana obyvatelstva je v rámci koncepce vymezena jako soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších subjektů i jednotlivých občanů, směřujících k minimalizaci negativních dopadů možných mimořádných událostí a krizových situací nevojenského charakteru (živelní pohromy, havárie nebo teroristické útoky) na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky. Je to nesmírně široká oblast zasahující do mnoha oblastí krizové připravenosti obyvatel ČR na mimořádné události. Ústředním správním úřadem ve věcech ochrany obyvatelstva je Ministerstvo vnitra a garantem za přípravu a plnění základních opatření v oblasti ochrany obyvatelstva je Hasičský záchranný sbor ČR. Dokument obsahuje hlavní, níže uvedené oblasti:

Varování obyvatelstva:

Objekty a zařízení, ve kterých se shromažďuje velký počet osob (nákupní centra, sportovní haly a stadiony, velké dopravní uzly) a které mohou být potenciálně ohroženy mimořádnými událostmi (požár, zřícení budovy, únik nebezpečných látek, teroristický útok) mají být podle této koncepce vybaveny informačními (místními) systémy, které lze připojit na infrastrukturu systému varování tak, aby bylo možné státem, obcí nebo velitelem zásahu informovat obyvatelstvo, které se dočasně zdržuje v objektu a jeho blízkosti v případě ohrožení mimořádnou událostí. Tyto systémy by měly zajistit na vlastní náklady právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, které tyto objekty provozují.

Kritická infrastruktura:

Nová koncepce klade zvýšený důraz také na problematiku ochrany kritické infrastruktury – neboli životně důležité infrastruktury nezbytné pro řádné fungování veřejné správy a společnosti jako takové (dodávky elektřiny, tepla, potravin, pitné vody, pohonných hmot). Měl by být vytvořen Národní program ochrany kritické infrastruktury založený na zpracování dílčích strategií, koncepcí a analýz určených pro jednotlivé oblasti (sektory, odvětví) kritické infrastruktury a z nich vycházejících stanovení konkrétních úkolů, jejich nositelů a termínů plnění.

Požadavky z hlediska ochrany obyvatelstva:

V návaznosti na stavební zákon by měly být podle koncepce do roku 2009 stanoveny základní technické požadavky na stavby civilní ochrany a stavby dotčené požadavky civilní ochrany a také vytvořeny legislativní podmínky pro hasičské záchranné sbory krajů k účinnějšímu prosazování požadavků ochrany obyvatelstva již ve fázi územního a stavebního řízení.

Měly by také být analyzovány možnosti a stanoveny základní požadavky na projektování staveb, ve kterých dochází ke shromažďování velkého počtu osob a které mohou být potenciálně ohroženy mimořádnými událostmi vyplývajícími z bezpečnostních hrozeb a rizik.

Výchova a vzdělání obyvatelstva:

Nová koncepce klade důraz na zkvalitnění připravenosti obyvatelstva pro zvládnutí mimořádných událostí, v čemž jsou stále značné rezervy. Jak se konstatuje ve vyhodnocení předchozí koncepce ochrany obyvatelstva, většina občanů není dosud dostatečně informována a připravena správně reagovat na mimořádné události a poskytnout pomoc sobě a svým blízkým. Občané neznají dostatečně svá práva a povinnosti při vzniku mimořádných událostí a krizových situací.

Základním prvkem systému ochrany obyvatelstva by měl být podle koncepce informovaný a sebevzdělaný občan, který bude umět reagovat na přijímaná opatření, chránit sebe a poskytovat pomoc ostatním osobám. Koncepce počítá s tím, že do roku 2010 bude zpracován program výchovy a vzdělávání obyvatelstva k jeho bezpečnosti a ochraně při mimořádných událostech a krizových situacích. Koncepce rovněž navrhuje hlubší i širší zapojení nevládních občanských organizací do zajišťování bezpečnosti v podmínkách normálních a krizových situací. Jedním z prostředků, pomocí kterých by mělo být obyvatelstvo lépe připravováno a více informováno o hrozbách a o tom, jak jim čelit, jsou podle koncepce také sdělovací prostředky – konkrétně veřejnoprávní média. Materiál zároveň upozorňuje, že při informování obyvatelstva je třeba pamatovat i na cizí státní příslušníky pobývající v ČR.

Kolektivní a individuální ochrana obyvatelstva:

V oblasti kolektivní ochrany (ukrytí) pokračuje nová koncepce ochrany obyvatelstva v trendu koncepce předcházející. Vzhledem k tomu, že ČR v nejbližších letech velmi pravděpodobně nehrozí vojenský útok, nepočítá se s budováním ani udržováním technologií stálých úkrytů civilní ochrany. Ty byly vždy určeny k ochraně obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení a s jejich využitím nelze při mimořádných událostech a krizových situacích nevojenského charakteru počítat s ohledem na jejich nedostatečný počet a nerovnoměrné rozmístění.

Namísto toho je kladen důraz na "improvizované ukrytí" – tedy ochranu s využitím ochranných vlastností běžných staveb a objektů (byty, kanceláře, sklepy, podzemní garáže). Odpovědné orgány mají dle koncepce provádět vytipování objektů a prostorů vhodných pro tento typ ukrytí.

Koncepce klade rovněž důraz na znalost užívání improvizovaných prostředků ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla jako jedno ze základních opatření individuální ochrany – tedy prostředků, které mají občané běžně k dispozici.

11.4 Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010 – 2015

Posláním Programu je podpořit výzkumné a vývojové aktivity v oblasti bezpečnostního výzkumu v souladu s prioritami Koncepce, a tím přispět k dosažení takové poznatkové, technologické a technické úrovně, která umožní ČR získat, osvojovat si, udržovat a rozvíjet specifické znalosti potřebné pro zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů.

Program reaguje na vnitřní i mezinárodní bezpečnostní situaci. Bezpečnost státu a ochrana jeho občanů vyžadují progresivní inovační prostředí, umožňující efektivní, účinné a rychlé osvojování, transfer a praktické využívání znalostí a moderních technologií.

Uživatelé výsledků Programu budou organizační složky státu nebo územních samosprávných celků, právnické nebo fyzické osoby, které využívají výsledky.

Tím se program odlišuje od programu realizovaného veřejnou zakázkou, kde je jediným uživatelem výsledků stát a ve kterém jsou řešeny strategické potřeby státu. Z hlediska budoucího užití je preferována podpora bezpečnostního výzkumu a vývoje v oblasti jeho duálního využití. Je kladen důraz na to, aby projekty byly v souladu s cíli programu a naplňovaly priority bezpečnostního výzkumu, které směřují ke zvýšení bezpečnosti státu a jeho občanů.

Očekávané přínosy programu:

- podpoří zvýšení počtu výsledků bezpečnostního výzkumu a vývoje úspěšně aplikovaných do praxe,
- zvýší úroveň bezpečnosti a obrany ČR a jejích obyvatel včetně přínosů pro ekonomiku, její konkurenceschopnosti v oblasti udržitelného rozvoje, ochrany majetku, dopadů do sociální a ekologické oblasti,
- zvýší úroveň připravenosti bezpečnostních složek,
- zvýší reálnou účinnost bezpečnostní politiky,
- podpoří zlepšení systémové spolupráce a součinnosti různých institucí participujících na řešení problematiky bezpečnosti občanů,
- zvýší eliminaci hrozeb souvisejících se zabezpečením bezpečnosti státu a občanů v případě krizových situací.

Cíle a priority

Hlavním cílem Programu je zvýšení bezpečnosti státu a občanů s využitím nových technologií, poznatků a dalších výsledků aplikovaného výzkumu v oblasti identifikace, prevence a ochrany proti nezákonným jednáním poškozujícím občany ČR, organizace nebo struktury, statky, infrastruktury a proti přirozeným nebo průmyslovým pohromám. Hlavní cíl Programu je naplňován prostřednictvím výsledkově orientovaných dílčích cílů ve vazbě na klíčové priority a vymezení bezpečnostního výzkumu v Koncepci, které vycházejí z Bezpečnostní strategie ČR.

Dílčí cíle Programu vymezují požadované výsledky projektů. Naplnění dílčích cílů je specifikováno v tematických oblastech, které vycházejí ze strategických dokumentů České republiky v oblasti bezpečnosti. Dílčí cíle jsou následující:

- **Zvýšení bezpečnosti občanů s využitím nejnovějších technologií a poznatků v návaznosti na situaci v národní a mezinárodní bezpečnosti.**
- **Zkvalitnění identifikace, prevence a ochrany proti hrozbám ohrožujícím bezpečnost kritických infrastruktur, včetně zmírnění jejich důsledků.**
- **Vytvoření a zkvalitnění technologií, technik, procesů, postupů a jejich aplikace do praxe směřující k efektivnímu krizovému managementu na národní i mezinárodní úrovni.**

11.5 Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 – 2015

Program je určen k naplňování konkrétních výzkumných potřeb jednotlivých resortů a ostatních ústředních orgánů státní správy podílejících se na plnění úkolů v rámci systému vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva ČR. Jediným uživatelem výsledků výzkumu, realizovaného v rámci Programu, bude stát, tj. příslušný orgán státní správy, který své výzkumné potřeby požaduje realizovat.

Program je zpracován na základě výzkumných potřeb ČR souvisejících s procesem zajištění a zkvalitnění úrovně bezpečnosti společnosti jako nutné podmínky jejího trvale udržitelného rozvoje. Program není členěn do podprogramů ani tematických celků.

Očekávané přínosy Programu jsou:

- zvýšení úrovně bezpečnosti ČR a jeho obyvatel, zajištění jejich občanských práv, včetně přínosů pro ekonomiku, její konkurenceschopnosti pro udržitelný rozvoj společnosti, ochrany majetku, v ekonomické, sociální a ekologické oblasti,
- zkvalitnění legislativního procesu a formulaci námětů k rychlejšímu přizpůsobení bezpečnosti ČR evropským integračním procesům,
- zvyšování úrovně připravenosti bezpečnostních a záchranných složek,
- vytvoření kontrolních, represivních a preventivních opatření v případě naturogenických a antropogenních událostí,
- získání poznatků, podkladů a nástrojů pro koncepční, metodickou a rozhodovací činnost při výkonu státní správy se zaměřením na zvyšování bezpečnosti státu a to zejména v oblasti krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva, integrovaného záchranného systému, požární ochrany a výkonu policejní služby v exponovaných oblastech,

- eliminace nejzávažnějších hrozeb souvisejících se zabezpečením základních funkcí státu, kritickou infrastrukturou, ochranou životů, zdraví a majetku obyvatelstva ČR v případě krizových situací.

Cíle a priority

Cílem Programu je dosažení takové znalostní, technické a technologické úrovně, která umožní orgánům státní správy, tedy státu, získávat, osvojovat si, udržovat a rozvíjet specifické schopnosti potřebné pro zajištění bezpečnosti státu a jeho obyvatel.

Cíl Programu vychází z priorit Koncepce a bude naplňován realizací následujících výzkumných aktivit, vycházejících z přesně vymezených potřeb a požadavků státní správy:

- Zajistit rozvoj teorie kriminalistické vědy a kriminalistické praxe, navrhnout legislativní a organizační opatření ke zvýšení bezpečí občanů před projevy kriminality.
- Navrhnout nové postupy, metody, metodiky a prostředky detekce zneužitelných látek, včetně CBRN (Chemical, Biological, Radiological and Nuclear) a nové možnosti ochrany před jejich účinky včetně neutralizace nebo likvidace jejich zdraví ohrožujících složek.
- Vyvinout nové metody a nástroje pro odhalování a vyšetřování případů kybernetické kriminality a ochrany informačních systémů před kybernetickými hrozbami.
- Zvýšit bezpečnost těžby nerostných surovin a zajistit bezpečnost a provozní spolehlivost dodávek strategických surovin.
- Zvýšit úroveň ochrany společnosti před teroristickými útoky novými metodami a prostředky pro potírání organizované kriminality.
- Zkvalitnit ochranu obyvatelstva v případě rizik vyplývajících z průmyslových havárií, včetně radiálních, živelních pohrom nebo teroristických útoků na základě specifikace priorit, nových postupů, mechanismů, metod, technologií a technických prostředků ochrany zdraví a životů lidí, majetku a životního prostředí.
- Zajistit ochranu občanů proti sociopatologickým jevům a protispolečenskému jednání.
- Provést výzkum nově vznikajících trendů při užívání internetu a jeho online technologií a rozvinutí problematiky predikce vážnosti hrozby (Threat Assessment), stanovit postupy a zavést je do bezpečnostní praxe.
- Stanovit možnosti a navrhnout řešení využití aplikací GNSS (globální navigační satelitní systém) se zárukou bezpečnosti SoL (Safety of Life service) pro eliminaci bezpečnostních rizik při přepravě speciálních zásilek na různých částech a druzích dopravní infrastruktury.
- Navrhnout nová opatření ke zvýšení bezpečnosti a plynulosti silniční dopravy.
- Vypracovat metodiky hodnocení ohrožení osob pro účely rizikové analýzy záplavových území v podmínkách ČR a stanovit alternativní možnosti zásobování měst a obcí pitnou vodou při vzniku živelních pohrom a rozsáhlých provozních havárií.
- Zvýšit efektivnost zdravotnických služeb v krizových situacích při výskytu CBRN (Chemical, Biological, Radiological and Nuclear) látek a navrhnout systém elektronické identifikace osob pohybujících se ve zdravotnickém zařízení.
- Navrhnout opatření směřující k ochraně vodních cest a přístavů.
- Aktualizovat a zvýšit bezpečnost ICT (informační a komunikační technologie), specifikovat nové požadavky na výstavbu nových informačních systémů, stanovit zásady a doporučení pro řízení havarijních a krizových stavů při přerušení kontinuity zpracování dat v informačním systému.

- Připravit návrhy legislativních změn v ČR k zamezení neoprávněného vyvádění majetků daňových subjektů z ČR a EU, výzkum nových metod a postupů orgánů činných v trestním řízení ke zvýšení efektivnosti potírání korupce.
- Využít prostředky a metody počítačové simulace a informačních a komunikačních technologií pro vzdělávání a výcvik lidských zdrojů v oblasti krizového řízení.
- Zabezpečit funkčnost bezpečnostního systému ČR v návaznosti na nově zaváděné bezpečnostní priority, identifikovat priority, funkční strategie, nové postupy, mechanismy, metody a metodiky zvyšování účinnosti a efektivnosti procesů krizového řízení na úrovni zainteresovaných orgánů státní správy i samosprávy a kritické infrastruktury vůči následkům krizových situací.
- Zkvalitňovat proces a metody plánování a zajišťování věcných zdrojů pro případy řešení krizové situace, optimalizovat podíl veřejného a privátního sektoru na zajišťování věcných zdrojů.
- Navrhnout moderní systém technických prostředků, činností a požadovaných funkcí pro zabezpečení včasného odhalení hrozeb a pro zajištění opatření v systému výstrahy a ochrany.
- Specifikovat priority, nové postupy, metody a metodiky zvyšování účinnosti procesů spojených s komunikací s obyvatelstvem jako nedílnou součástí připravenosti ČR na mimořádné a krizové situace.
- Dosáhnout odpovídající informovanosti obyvatelstva o motivech, možném chování a postojích aktivistů a sympatizantů teroristických skupin, realizace protiopatření psychologické války.
- Navrhnout systémy generující variantní řešení dílčích scénářů základních situací z oblasti ochrany obyvatelstva a ochrany kritické infrastruktury, ochrany, záchrany a obnovy archivních dokumentů v případech jejich poškození živelními pohromami.
- Stanovit požadavky odpovídající úrovním krizového řízení na přípravu krizového manažera se studijními profily absolventů škol ve studijním oboru „krizové řízení“.
- Zpracovat predikci možností EU v oblasti krizového managementu z pohledu použití ozbrojených sil a predikci vývoje bezpečnostní situace v ČR pro časový horizont 2015 – 2020 na základě globální bezpečnostní situace
- Zavést nové metody a poznatky z biometrické identifikace osob, zpracovat nové metodiky a postupy k získávání dalších informačních zdrojů, které jsou součástí zajišťovaného biologického materiálu.
- Zkvalitnit stávající způsoby ochrany osobních identifikačních dokumentů, resp. vyvinout nové možnosti technické ochrany.

11.6 Návrh Programu výzkumu a vývoje resortu SÚJB

Stále se zvyšující úroveň vědy a techniky klade vyšší nároky i na zajištění kvalitního a kvalifikovaného výkonu státního dozoru a státní správy vykonávané v oblasti jaderné bezpečnosti, radiační ochrany a kontrolních režimů pro zákaz šíření zbraní hromadného ničení Státním úřadem pro jadernou bezpečnost (SÚJB).

Program výzkumu a vývoje resortu SÚJB je koncipován tak, aby ve všech důležitých oblastech byly v daném čase k dispozici nové účinné hodnotící a posuzovací metody a kontrolní mechanismy. Udržování vysoké profesionální úrovně dozorného orgánu je nezbytné nejen z hlediska bezpečnosti a ochrany obyvatel, ale i k získání obecné důvěry nejen v rámci ČR, ale i zahraničí.

Cíle a priority

Základním cílem programu je získat poznatky, objektivní podklady a nástroje pro koncepční, metodickou, rozhodovací a dozornou činnost a výkon státní správy zajišťované SÚJB tak, aby mohly být tyto činnosti vykonávány na vysoké odborné úrovni a odpovídaly aktuálnímu stavu poznání.

Tématicky program zahrnuje tyto oblasti:

1) Jaderná bezpečnost jaderných zařízení

- vypracování a zavádění moderních hodnotících metod ověřování kvalifikace komponent jaderně energetických zařízení, zejména bezpečnostně významných a velmi těžko vyměnitelných částí, takových jako jsou: tlaková nádoba reaktoru, vnitřní části tlakové nádoby, parní generátory, hlavní chladicí potrubí primárního a sekundárního okruhu, kabelové rozvody, stavební konstrukce chladicích věží, ochranné obálky (kontejnmentu) a hermetické zóny,
- vypracování a zavádění moderních metod pro provádění provozních prohlídek jaderných zařízení, metod pro stanovení odchylek, trendů a analýzu příčin odchylek, metody pro hodnocení integrity materiálů, včetně konstrukčních, používaných v jaderných zařízeních, metody pro analýzu a hodnocení vlivů provozních událostí na tyto materiály a pro predikci případného vzniku vad,
- hodnocení fyzikálních a chemických procesů (včetně seismicity) ovlivňujících vlastnosti konstrukčních materiálů jaderných zařízení,
- modernizace výpočtových programů pro hodnocení jaderné bezpečnosti, s využitím výsledků mezinárodní spolupráce v analytické i experimentální části,
- vývoj metod užívaných pro deterministické a pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti a rizik v průběhu provozu jaderných zařízení,
- vývoj metod pro hodnocení termodynamiky, hydrauliky a neutroniky jaderných reaktorů, včetně metod pro posuzování jaderného paliva,
- vývoj metod pro hodnocení dlouhodobého provozu jaderných zařízení z hlediska termohydraulických, jaderných, korozních a mechanických procesů, probíhajících v bezpečnostně významných systémech a v ochranné obálce (kontejnmentu) a v hermetické zóně,
- zpracování analýz potenciálních havarijních procesů a vývoj metod pro hodnocení nástrojů pro jejich prevenci a minimalizaci případných následků,
- vývoj metod pro hodnocení vlivu spolehlivosti lidského činitele a organizačního systému na bezpečnost jaderných zařízení,
- vývoj metod pro hodnocení postupů vyřazování jaderných zařízení z provozu,
- hodnocení nových technologií úpravy radioaktivních odpadů (včetně transmutačních) a dekontaminace materiálů, vývoj nástrojů pro hodnocení rizik a technologií při nakládání s vyhořelým jaderným palivem a radioaktivními odpady v palivovém cyklu (minimalizace produkce radioaktivních odpadů, třídění, recyklace materiálů, úpravy úložišť, optimalizace obalů a způsobu skladování).

2) Radiační ochrana (včetně havarijní připravenosti)

- hodnocení ozáření z přírodních a umělých zdrojů ionizujícího záření se zaměřením na účinky ionizujícího záření na člověka a životní prostředí, včetně hodnocení účinků nízkých dávek,

- vývoj a zavádění moderních metod monitorování a hodnocení zdrojů ionizujícího záření a pracovišť s nimi, a úniku radionuklidů do pracovního a životního prostředí,
- vývoj metod pro hodnocení moderních prostředků osobní dozimetrie,
- nástroje pro hodnocení radiologických rizik při uvolňování radionuklidů do životního prostředí, včetně metod a kritérií pro hodnocení těchto rizik,
- vývoj metod specializované léčebné péče v případě radiačního poškození,
- vývoj a zavádění moderních metod a postupů havarijního plánování, zejména ve vazbě na modely odhadu zdrojových členů a šíření radionuklidů v životním prostředí,
- vývoj metod pro hodnocení zachytu zdrojů ionizujícího záření (významnost, monitorování radionuklidů),
- nástroje pro hodnocení postupů vyřazování pracovišť se zdroji ionizujícího záření,
- vývoj metod hodnocení způsobu snižování obsahu radionuklidů ve stavebních ateriálech,
- vývoj stavebních protiradonových opatření a radonových bariér a metod jejich hodnocení,
- vývoj metod optimalizace radiační ochrany a jejího hodnocení,
- nástroje pro hodnocení rizik a technologií při likvidaci starých zátěží.

3) Kontrola nešíření zbraní hromadného ničení

a) Kontrola dodržování zákazu nešíření jaderných zbraní

- vývoj metod a vhodných postupů separace vybraných umělých radionuklidů (např. ^{237}Np , ^{241}Am , $^{243+244}\text{Cm}$) z modelového vzorku radioaktivních odpadů produkovaných jadernými zařízeními s cílem minimalizace předmětných vzorků, včetně validace vyvinutých metod a stanovení mezí detekce pro jednotlivé metody,
- vývoj metod a postupů pro odběry vzorků, přepravu a detekci jaderných materiálů, včetně vývoje nových metod pro analýzu zadržených jaderných materiálů a provádění analýz v rámci certifikačního procesu,
- vývoj metod a vhodných postupů pro verifikaci údajů předávaných držiteli povolení k nakládání s jadernými materiály do státního systému evidence jaderných materiálů v rámci Dodatkového protokolu.

b) Kontrola nad dodržováním zákazu chemických, bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní

- vývoj metod a postupů pro identifikaci toxických chemických látek a jejich prekurzorů, relevantních Úmluvě o zákazu vývoje, výroby a hromadění zásob a použití chemických zbraní a o jejich zničení (dále jen Úmluva o zákazu chemických zbraní),
- vývoj metod a postupů pro odběry vzorků, přepravu, detekci chemických látek relevantních Úmluvě o zákazu chemických zbraní,
- stanovení analytických dat (spekter) nově klasifikovaných toxických chemických látek a jejich prekurzorů, relevantních Úmluvě o zákazu chemických zbraní,
- vývoj metod a postupů pro identifikaci vysoce rizikových a rizikových biologických agens a toxinů relevantních Úmluvě o zákazu vývoje, výroby a

hromadění zásob bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a jejich zničení, zákonu č. 281/2002 Sb., a navazující prováděcí vyhlášce,

- vývoj metod a postupů pro odběry vzorků, přepravu a detekci biologických agens a toxinů relevantních mezinárodním kontrolním režimům.

12 Ministerstvo spravedlnosti

12.1 Koncepce rozvoje institutu pro kriminologii a sociální prevenci na léta 2010 – 2014

Výzkumná činnost IKSP lze specifikovat jako společenskovední kriminologický výzkum zaměřený na tvorbu, udržování a aktualizaci poznátkové základny o stavu a vývoji kriminality, sociální patologie a trestní politiky v ČR, na zpřístupňování aktuálních relevantních empirických i teoretických poznatků ze zahraničí a na rozvoj oboru kriminologie. Institut je jediným specializovaným pracovištěm v ČR, které soustavně rozvíjí kriminologický výzkum, a to včetně evaluačních výzkumů opatření a programů na snižování kriminality.

Cíle a priority

Základní obsahové směry výzkumu budou v letech 2010-2015 zaměřeny na:

- Potřeby společnosti v oblasti trestní a sankční politiky a z nich vyplývající podněty pro změny v trestním zákonodárství, pro zvýšení vymahatelnosti práva, ke zdokonalení sankčního systému.
- Závažné formy trestné činnosti představující významná bezpečnostní rizika pro stát (organizovaný zločin, korupce, ekonomická kriminalita, interetnické konflikty, migrace, extremismus, sociální patologie apod.) včetně rizik plynoucích z otevírání společnosti a jevů souvisejících s globalizací.
- Vývojové trendy kriminality, jejích vybraných forem a s ní souvisejících sociálně patologických jevů, pachatelů a obětí trestné činnosti.
- Možnosti a metody prevence, ověřování účinnosti preventivních programů a postupů.

Realizace základních obsahových směrů výzkumu bude záviset na udržení vysoké kvalifikaci a motivaci výzkumných pracovníků, zajištění stabilizace i přirozené obměny výzkumných pracovníků. K tomu je třeba zajistit financování výzkumných projektů, rozšířit mezinárodní spolupráci a zkvalitnit zpřístupňování získaných poznatků odborné veřejnosti a decisním orgánů.

13 Úřad vlády

13.1 Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR

Úlohou Strategického rámce udržitelného rozvoje (dále jen SRUR) je **vytvořit základní dokument pro zpracování návazných koncepčních materiálů jednotlivých resortů** i pro spolupráci mezi resorty a s dalšími organizacemi. SRUR informuje vládní orgány a shrnuje na obecné úrovni klíčová témata, problémy a možná řešení. Cílem není ukládat konkrétní opatření nebo nahradit resortní nebo průřezové strategie, nýbrž podpořit jejich dlouhodobou orientaci a vzájemnou provázanost. Časový horizont SRUR je rok 2030.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Strategický rámec bezprostředně vychází ze **Strategie udržitelného rozvoje České republiky (dále jen SUR) z roku 2004**. Aktualizace SUR byla zahájena v roce 2007. SUR se navzájem doplňuje s obnovenou **Lisabonskou strategií**, resp. s národním lisabonským programem – **Národní program reforem ČR 2008 - 2010**. SRUR má nadresortní průřezový charakter obdobně jako např. již zmíněný Národní program reforem nebo **Národní strategický referenční rámec 2007 - 2013**, které jsou s aktualizovanou SUR ČR v souladu. Rozdíl je v podstatně dlouhodobějším a tím obecnějším pojetí tohoto dokumentu. SRUR informuje vládní orgány a shrnuje na obecné úrovni klíčová témata, problémy a možná řešení.

Cíle a priority

SRUR si klade za cíl **určit možné hrozby** (sociální, ekonomické a environmentální) **pro další vývoj České republiky a zároveň najít cesty** (nástroje), **jak se těmto hrozbám vyhnout** s maximálním možným využitím synergií mezi sociální, environmentální a ekonomickou oblastí. Cílem dokumentu je **vymezit klíčová témata a problémy udržitelného rozvoje České republiky a nalézt příslušná opatření k jejich řešení** – tato opatření mohou být obsažena v již existujících a schválených koncepčních dokumentech. Aktualizace má tak napomoci vzájemné provázanosti opatření, která jsou obsažena v různých strategických sektorových dokumentech a příp. indikovat problémy, pro které zatím neexistují odpovídající politiky a opatření. Dokument určuje dlouhodobé cíle v oblasti tří základních pilířů vývoje společnosti v ČR – ekonomického, sociálního a environmentálního. Dokument je strukturován do pěti prioritních os:

- Společnost, člověk a zdraví (řešena jsou témata jako: životní podmínky, zdraví a životní styl, demografické aspekty a rodiny).
- Ekonomika a inovace (klíčová témata jsou: konkurenceschopnost české ekonomiky, energetika, lidské zdroje, výzkum a vývoj).
- Rozvoj území (klíčová témata: podmínky kvality života v území, koordinace územního rozvoje, územní soudržnost).
- Krajina, ekosystémy a biodiverzita (klíčová témata: stav krajiny a biodiverzity, zemědělství a lesnictví, dopady změn klimatu).
- Stablní a bezpečná společnost (klíčová témata: veřejné finance a veřejná správa, migrace a bezpečnostní rizika, mezinárodní vztahy a jiné závazky).

Tyto osy reprezentují klíčové oblasti, jejichž udržitelný rozvoj je aktualizací řešen. Každá prioritní osa obsahuje popis hlavních problémů v dané oblasti a návrh priorit a cílů. Při

hledání optimální struktury a problémové skladby os bylo **snahou zachytit vzájemné vazby (synergické i negativní), které mezi jednotlivými oblastmi existují.**

Jak je uvedeno v dokumentu, „Úlohou Strategického rámce udržitelného rozvoje České republiky je vytvořit konsensuální rámec pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru...“, proto jsou principy implementace pouze obecné. Ke každé prioritní ose jsou však uvedeny měřitelné monitorovací indikátory s odůvodněním jejich výběru. V současnosti se připravuje plán zavedení strategického rámce do praxe.

Vazba na výzkum a vývoj

SRUR se bezprostředně zabývá systémem výzkumu, vývoje a inovací v druhé prioritní ose v klíčové oblasti nazvané Lidské zdroje, výzkum a vývoj. Cílem je jednak podpořit vzdělávání obyvatelstva České republiky a rozvoj lidských zdrojů obecně, jednak zefektivnit fungování systému výzkumu a vývoje tak, aby se zlepšila pozice českého výzkumu a vývoje v mezinárodním srovnání. SRUR navrhuje obecná socioekonomická témata, jejichž řešení často vyžaduje zapojení kapacit výzkumu a vývoje, důraz je kladen například na podporu nových technologií šetrných k životnímu prostředí.

13.2 Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 – 2015

Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009-2015 (dále jen NP VaVaI) je **jedním ze základních nástrojů pro realizaci Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací** (dále jen Reforma), která byla schválena vládou 26. března 2008, usnesením č. 287. Přestože realizace většiny reformních opatření byla uskutečněna v letech 2008 a 2009, k jejich faktickému naplnění dojde až v průběhu dalších let (do roku 2012, u některých kroků i později). Proto uskutečňování Reformy představuje první etapu realizace NP VaVaI.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Při přípravě NP VaVaI byly využity studie:

- Zelená kniha výzkumu, vývoje a inovací v ČR
- Bílá kniha výzkumu, vývoje a inovací v ČR
- Kniha zahraničních dobrých praxí při realizaci politik výzkumu, vývoje a inovací

Národní politika rovněž přihlíží k závazným a doporučujícím dokumentům orgánů Evropské unie, pozornost je věnována především operačním programům podílově financovaným ze strukturálních fondů EU, protože ty výrazně ovlivní základnu VaVaI v ČR a její rozvoj.

Cíle a priority

Jedním z hlavních cílů NP VaVaI je **rozvoj konkurenceschopnosti podniků a české ekonomiky obecně**. Dalším cílem NP VaVaI je **zvýšení přínosů výzkumu, vývoje a inovací pro zdraví, bezpečnost, sociální jistoty a spokojenost lidí a pro lepší porozumění probíhajícím změnám ve světě a zlepšení vztahů k národní historii, tradicím a kultuře**. Cílem NP VaVaI je kromě růstu konkurenceschopnosti a rozvoje společnosti v ČR také **zlepšení kvality života, s čímž úzce souvisí také zlepšení životního prostředí**, i když oblast životního prostředí není v nové NP VaVaI explicitně jmenována.

Národní politika VaVaI navrhuje tyto cíle:

1. Zavést strategické řízení VaVaI na všech úrovních - usiluje o odstranění zbytečné diverzifikace veřejné podpory VaVaI, náhradu formálního řízení zaměřeného jen na rozdělování disponibilních finančních prostředků řízením strategickým, zaměřeným především na efektivnost využití prostředků a na přínosy VaVaI pro ekonomiku a společnost. Strategické řízení se neobejde bez přípravy vysoce odborných podkladových dokumentů, jejichž příprava má charakter výzkumu. V souladu s dobrou praxí zemí OECD i EU jako celku se navrhuje podporovat ze státních výdajů na VaV nezávislou organizaci, která by kontinuálně zajišťovala odborné analyticko-koncepční podklady pro tvorbu, realizaci a hodnocení politiky VaVaI.
2. Zacílit veřejnou podporu VaVaI na potřeby udržitelného rozvoje - klade si za cíl odstranit polytematickosti veřejné podpory VaVaI, která neodpovídá možnostem VaVaI v ČR ani velikosti země. Podpora, především aplikovaného VaVaI, je rozptýlena do příliš velkého počtu oborů a směrů. Pro skutečně významné perspektivní směry se nedaří vytvářet potřebná „kritická množství“ kapacit a jejich podpory. Navrhovaná NP VaVaI mění postupy přípravy priorit aplikovaného VaVaI, do přípravy bude v podstatně vyšší míře než doposud zapojena uživatelská sféra výsledků VaV. Priorit bude méně a budou stanovovány s ohledem na socio-ekonomické potřeby ČR.
3. Zvýšit efektivitu systému veřejné podpory VaVaI - bezprostředně souvisí s cílem 2. Dosavadní institucionální podpora byla založena na hodnocení výzkumných záměrů, které jsou příliš obecnými, rozsáhlými záměry výzkumných prací buď celých výzkumných organizací nebo větších týmů výzkumných pracovníků na období čtyř až šesti let. Přílišná obecnost znesnadňuje a v řadě případů znemožňuje objektivní hodnocení dosažených výsledků. Formální postupy hodnocení výzkumných záměrů učinily z institucionální podpory v podstatě nárokovou složku. Z rozdělování institucionální podpory se vytratily principy soutěže o veřejné prostředky. NP VaVaI zásadním způsobem mění postupy pro poskytování institucionální podpory. Výše institucionální podpory výzkumným organizacím, které budou splňovat podmínky dle předpisu EU, bude závislá na výsledcích hodnocení výsledků VaV podle jednotné metodiky schválené Radou pro výzkum, vývoj a inovace.
4. Využívat výsledky VaV v inovacích a zlepšit spolupráci veřejného a soukromého sektoru ve VaVaI - zaměřeno na změnu orientace aktivit výzkumných organizací tak, aby VaV dosahoval více výsledků využitelných v praxi a na zvýšení efektivnosti a rychlosti transferu výsledků z veřejných výzkumných organizací a vysokých škol do podniků.
5. Zlepšit zapojení ČR do mezinárodní spolupráce ve VaVaI - zaměřeno na přednostní využití možností mezinárodní spolupráce k efektivnějšímu a rychlejšímu dosahování výsledků ku prospěchu ČR. NP VaVaI bude usilovat i o posílení aktivní účasti zástupců ČR na tvorbě dokumentů Společenství pro oblast VaVaI, na jejich realizaci a vyhodnocování.
6. Zajistit kvalitní lidské zdroje pro VaVaI - cílem je především zlepšení postdoktorandského studia, na zvýšení atraktivnosti tohoto studia i pro uchazeče ze zahraničí a na podporu uplatnění absolventů vysokých škol v oblastech souvisejících s aplikovaným VaV a uplatňováním jeho výsledků. Podpořeny budou i studijní pobyty doktorandů a mladých výzkumných pracovníků na předních zahraničních pracovištích.
7. Vytvořit v ČR prostředí stimulující VaVaI - zaměřeno na zlepšování vztahů veřejnosti k VaVaI objektivním a srozumitelným informováním o přínosech VaV podporovaného z veřejných prostředků a na zbavování případných obav z nežádoucích dopadů využívání výsledků VaV na životní prostředí a obyvatele. Opatření mají přispět ke zvýšení atraktivnosti studia a pracovních kariér ve VaVaI

pro mládež v ČR i zájemce ze zahraničí. V neposlední řadě by opatření měla zvýšit i atraktivnost českých výzkumných pracovišť a českých výzkumných pracovníků pro zahraniční zájemce o spolupráci ve VaV.

8. Zajistit účinné vazby na politiky v jiných oblastech – Navrhovaná opatření pro realizaci tohoto cíle usilují o zabezpečení návaznosti strategických dokumentů pro jednotlivé oblasti působnosti státu, o provázání nároků a požadavků jiných oblastí na VaVaI s nabídkou a možnostmi VaV pro tyto oblasti. K zabezpečování návaznosti přispívá i změna postupu při stanovování priorit aplikovaného VaV.
9. Důsledně hodnotit systém VaVaI - hodnocení dosavadních politik VaV ČR měla výrazně formální charakter. V hodnoceních se uvádělo, zda a kdy nějaký předpokládaný právní předpis byl vyhlášen, zda byl dodržen stanovený termín, zda a kdy byly vyhlášeny předpokládané programy výzkumu a jiné formální charakteristiky schválené politiky VaV. Nedostatečně, popřípadě zcela stranou zůstávalo hodnocení nadřazených cílů politiky VaV, hodnocení přínosů pro ekonomiku a společnost a hodnocení efektivnosti vynaložených finančních prostředků.

Návrh cílů vycházel z hodnocení současného stavu v ČR a z možností využít zahraniční „dobré praxe“. Jednotlivé cíle jsou rozpracovány do úrovně opatření s konkrétním termínem, odpovědností a legislativními a finančními nároky. V další části je rozpracován Součástí dokumentu je výhled politiky výzkumu, vývoje a inovací po roce 2015. Součástí dokumentu jsou Priority aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009-2011. Národní politika je v současnosti vyhodnocována.

Vazba na výzkum a vývoj

NP VaVaI spolu s Reformou přispívají k postupné kultivaci systému VaVaI v ČR.

13.3 Koncepte Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací na období let 2009 až 2012

Koncepte Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací na období let 2009 až 2012 (dále jen "Koncepte") je zpracována na základě úkolu daného předsedovi vlády a předsedovi Rady pro výzkum a vývoj vládou, a to jejím usnesením ze dne 26. března 2008 č. 287 k návrhu Reformy VaVaI. Podle Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací **Koncepte stanovuje, v jakém rozsahu bude Informační systém VaVaI (dále jen "IS VaV") poskytovat informační podporu pro všechny kapitoly pro hodnocení výsledků programů** (popř. pro hodnocení výsledků na úrovni poskytovatelů). Ve vztahu Koncepte IS VaV k hodnocení VaV nelze přímo spojovat tuto Koncepti IS VaV s dalším možným vývojem v otázkách hodnocení VaV. Koncepte IS VaV není dokumentem, který zavádí nebo stanovuje způsoby a formy hodnocení VaV, ale realizuje a dále rozvíjí cíle stanovené zákonem č. 130/2002 Sb. ve vztahu k IS VaV. Koncepte byla schválena Radou pro výzkum vývoj roku 2008.

Vazba na další strategické dokumenty národní a evropské

Koncepte definuje vazbu IS VaV na stávající právní předpisy a jiné koncepční dokumenty a opatření, která byla realizována v předchozím období a zohledňuje zkušenosti s IS VaV za období od roku 2000 a dopady jednotlivých opatření z předchozího období. Návrh Koncepte vychází z **Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací**. Koncepte má právní vztah k **zákonu č. 130/2002 Sb.**, který stanovuje, že IS VaV zajišťuje shromažďování, zpracování, poskytování a využívání údajů o výzkumu a vývoji

podporovaném z veřejných prostředků. Dále má Konceptce vazbu na **nařízení vlády č. 267/2002 Sb.**, které je prováděcím předpisem k zákonu č. 130/2002 Sb.

Cíle a priority

Současný stav IS VaV je výsledkem realizace stávající koncepce a současně i výsledkem vývoje požadavků kladených na IS VaV. V zásadě stav IS VaV odpovídá významu v něm shromažďovaných a zpracovávaných údajů. **Další vývoj a rozvoj IS VaV je dán požadavky kladenými na IS VaV.** Tyto požadavky vyplývají z návrhu novely zákona č. 130/2002 Sb., z Reformy VaVaI, a v neposlední řadě i ze zkušeností a poznatků s provozem a správou IS VaV v předchozím období. Základním východiskem pro další rozvoj IS VaV, vycházejícím z Reformy VaVaI, je skutečnost, že údaje obsažené v IS VaV slouží jako základní podklady pro rozdělení institucionální podpory. Tomuto účelu se IS VaV a související aplikace musí přizpůsobit. **Dojde zejména k rozšíření rozsahu údajů o novou část IS VaV, tj. o centrální evidenci aktivit výzkumu, vývoje a inovací.** V souvislosti s naplněním Konceptce jsou definována opatření nezbytná pro rozvoj IS VaV.

Opatření, která budou realizována v období do roku 2012, jsou rozdělena do dvou skupin:

1. **Přímo realizovatelná** – vycházejí z dosavadních zkušeností s provozem IS VaV, z požadavků uživatelů IS VaV, z Reformy VaVaI a dalších koncepčních materiálů vlády nebo Rady pro výzkum a vývoj a která lze přímo realizovat bez ohledu na stav projednávání novely zákona č. 130/2002 Sb. Jedná se celkem o 25 opatření, která bude realizovat především provozovatel IS VaV, v některých případech ve spolupráci s poskytovateli podpory.
2. **Podmíněně realizovatelná** – vycházejí z návrhu novely zákona č. 130/2002 Sb. a která jsou tedy realizovatelná až po schválení této novely. Termíny realizace některých opatření budou vázány i na termín nabytí účinnosti novely zákona. Jedná se celkem o 6 opatření, realizovat tato opatření bude provozovatel IS VaV, případně ve spolupráci s poskytovateli podpory.

Opatření jsou konkrétně definována a obsahují stručný popis, termín a odpovědnost. Celkové náklady na provoz (jak je definován v zákoně č. 130/2002 Sb.) a rozvoj IS VaV (jak jsou jednotlivá opatření uvedena v Konceptci IS VaV) představují výdaje, které budou hrazeny ze státního rozpočtu. Tyto náklady jsou součástí schváleného návrhu výdajů státního rozpočtu České republiky na výzkum a vývoj na rok 2009 s výhledem na léta 2010 a 2011 (schválenou vládou na jednání dne 27. června 2008 usnesením č. 793).

Vazba na výzkum a vývoj

Další rozvoj IS VaV, jak je navržen v Konceptci, je zaměřen především na efektivnější plnění cílů, které zákon č. 130/2002 Sb. pro IS VaV definuje, tedy (a) informování veřejnosti a uchazečů o vyhlášených veřejných soutěžích ve výzkumu a vývoji a jejich výsledcích, (b) informování veřejnosti o projektech a výzkumných záměrech podporovaných z veřejných prostředků a jejich výsledcích, (c) informování dalších subjektů stanovených zvláštními právními předpisy (např. zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů) nebo mezinárodními smlouvami, (d) kontrola poskytování účelové a institucionální podpory, (e) příprava návrhu státního rozpočtu a zajištění dalších zvláštními právními předpisy (např. zákonem č. 219/2000 Sb.) stanovených činností poskytovatelů podpory výzkumu a vývoje nebo jiných orgánů výzkumu a vývoje, a (f) podpora pro hodnocení výsledků a poskytování informací o hodnocení vládě a veřejnosti.

14 Závěr

Cílem této studie bylo soustředit informace o koncepčních a strategických resortních dokumentech a politikách. Rešerše zaměření koncepčních dokumentů či politik jednotlivých ministerstev by měla napomoci při přípravě strategických výzev pro přípravu priorit českého výzkumu a vývoje. Zároveň by studie měla podat dostatečný přehled o směrech, které budou jednotlivá ministerstva ve svých aktivitách v blízké i vzdálenější budoucnosti prosazovat.

Jedním z cílů Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 – 2015 je přehodnocení priorit aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací ve vazbě na potřeby udržitelného rozvoje ČR. Priority by měly představovat předmět státního zájmu, který bude kombinací dlouhodobého cíle a multioborového zaměření. Tento zájem by měl být celospolečensky žádoucí a uplatnitelné a zároveň dosažitelný existujícími kapacitami výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, čímž dojde k efektivnímu využívání veřejných prostředků na výzkum, vývoj a inovace, která bude odpovídat potřebám české společnosti.

Pro fungující systém výzkumu, vývoje a inovací, který je podporován Národní politikou výzkumu, vývoje a inovací, je jedním z klíčových otázek **dobrá koordinace, spolupráce a vazby mezi jednotlivými aktéry**, a to jednak na vládní úrovni (mezi jednotlivými ministerstvy a vládními orgány) a jednak mezi jednotlivými oblastmi (státní orgány, výzkum, vysoké školy, průmysl). Tato provázanost by pak měla být jasně patrná ze strategických cílů, priorit a opatření koncepčních materiálů výše zmíněných institucí.

Obecně lze říci, že všechny materiály vládní a resortní úrovně nabízejí široký rámec politika a směrů, kterými se bude vývoj v ČR v následujících letech ubírat, a to tak, aby byl v souladu s globálními politikami Evropské unie a se schválenými agendami. Na základě definovaných vizí či globálních cílů připravila jednotlivá ministerstva programy podpory problémových okruhů s plošným charakterem. Lze říci, že jednotlivá opatření, která jsou v koncepcích obsažena, představují plány cílených intervencí, které jsou navrženy pro stimulaci nebo rozšíření rozvoje jednoho nebo několika oblastí, kterými se každé ministerstvo dlouhodobě zabývá. Do jisté míry je však zřetelný přesah jednotlivých koncepcí i do oblastí zájmu jiných resortů. Lze však konstatovat, že v případě překryvu cílů či priorit obsažených v různých koncepcích na sebe navazují, nebo se vhodně doplňují.

V následující tabulce jsou uvedeny generalizované hlavní oblasti, které jsou obsaženy v resortních a vládních strategických koncepcích. Následně jsou uvedeny hlavní prioritní cíle a příklad materiálu, který o těchto cílech pojednává.

Oblast	Hlavní prioritní cíle	Koncepce
Bezpečnost	Individuální i kolektivní ochrana a bezpečnost občanů	Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020
	Bezpečnost a ochrana kritických infrastruktur	Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010 – 2015
		Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 – 2015
	Rozvoj metod, procesů a postupů efektivního krizového managementu	Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015
		Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010 – 2015
Jaderná bezpečnost a radiační ochrana	Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 – 2015	
		Návrh Programu výzkumu a vývoje resortu SÚJB

Bezpečnost	Výzkum v oblasti trestní a sankční politiky	Koncepce rozvoje institutu pro kriminologii a sociální prevenci na léta 2010 – 2014
	Zvyšování bezpečnosti potravin	Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010 – 2013
	Zvyšování bezpečnosti dopravy	Dopravní politika České republiky pro léta 2005-2013
	Snižování ohrožení obyvatel a majetku v důsledku povodní	Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v České republice s využitím technických a přírodně blízkých opatření
	Zvyšování energetické bezpečnosti	Aktualizace státní energetické koncepce České republiky
Doprava	Rozvoj dopravní infrastruktury	Dopravní politika České republiky pro léta 2005-2013
		Strategie dopravy jako nevyhnutelná součást rozvoje České republiky do roku 2025
		Dopravní sektorové strategie 1. fáze (horizont do roku 2013)
	Rozvoj multimodální dopravy	Strategie dopravy jako nevyhnutelná součást rozvoje České republiky do roku 2025
Zavedení telematiky v dopravě	Strategie inovačních technologií v dopravě – INOTECH	
Podnikání a inovace	Rozvoj podnikatelské infrastruktury (PI, VTP, klastry)	Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 – 2013
	Podpora inovací v potravinářské produkci	Koncepce potravinářství ČR pro období po vstupu ČR do EU (2004 – 2013)
	Rozvoj malého a středního podnikání	Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 – 2013
	Zajištění konkurenceschopnosti MSP	Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 – 2013
	Zajištění přímých podpor pro podnikání prostřednictvím zvýhodněných úvěrů a rizikového kapitálu	Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 – 2013
	Zajištění perspektivy podnikání v zemědělství	Vize českého zemědělství po roce 2010
Energetika	Zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie ze zemědělství na celkové spotřebě v ČR	Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004-2013)
	Zvyšování využívání energetické biomasy	Akční plán pro biomasu pro ČR na období 2009 – 2011
	Zvyšování podílu energie vyrobené z obnovitelných zdrojů	Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů
	Zvyšování energetické účinnosti a úspora energie	Aktualizace státní energetické koncepce České republiky
	Udržení energetické soběstačnosti	Surovinová politika v oblasti nerostných surovin
Kultura	Zkvalitnění systému péče o kulturní památky	Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na léta 2011 až 2015
		Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity do r. 2015
		Státní kulturní politika České republiky 2009 - 2014
	Posílení konkurenceschopnosti filmového průmyslu	Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011 – 2016

Kultura	Posílení role umění ve společnosti a účelné využívání jeho kulturních hodnot	Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007-2013 Státní kulturní politika České republiky 2009 - 2014
	Populace a zdraví	Podpora aktivního stáří
	Zlepšení zdraví a zdravotní péče ve stáří	Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 (Kvalita života ve stáří)
	Podpora poskytovatelů sociálních služeb (pro ohrožené děti a seniory)	Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti
		Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 až 2011
	Podpora aplikovaného výzkumu v medicíně a podpora jeho spolupráce s praxí	Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III. na léta 2010 - 2015
	Podpora molekulárně-biologického výzkumu a výzkumu infekčních chorob	Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III. na léta 2010 - 2016
	Zavádění nových léčebných metod a postupů	Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III. na léta 2010 - 2017
	Rozvoj špičkových zdravotnických kapacit a infrastruktury	Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III. na léta 2010 - 2017
Regionální rozvoj	Rozvoj dopravy v regionech	Dopravní politika České republiky pro léta 2005-2013
	Snižování regionálních disparit	Strategie regionálního rozvoje České republiky
	Rozvoj řízení a služeb cestovního ruchu v regionech	Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 - 2013
Vzdělávání, výzkum a vývoj	Rovný přístup ke vzdělávání	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky
	Podpora spolupráce výzkumné a aplikační sféry	Návrh Mezirezortní koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji České republiky do roku 2015
	Podpora celoživotního vzdělávání	Strategie celoživotního učení České Republiky
	Podpora mezinárodní spolupráce	Návrh Mezirezortní koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji České republiky do roku 2015
	Vytvoření podmínek pro finančně udržitelný rozvoj velkých infrastruktur	Mezirezortní koncepce podpory velkých infrastruktur pro výzkum a vývoj do roku 2015
Zemědělství	Zajištění konkurenceschopnosti českého zemědělství	Vize českého zemědělství po roce 2010
		Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004-2013)
		Koncepce potravinářství ČR pro období po vstupu ČR do EU (2004 - 2013)
		Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007-2013
		Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015
	Uplatňování principů udržitelného rozvoje v zemědělství	Vize českého zemědělství po roce 2010
		Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004-2013)
Zvyšování biologické rozmanitosti půdního fondu	Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004-2013)	

Zemědělství	Podpora zvýšení produkce a spotřeby biopotravin	Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015
Životní prostředí	Omezení vlivu dopravy na životní prostředí	Strategie dopravy jako nevyhnutelná součást rozvoje České republiky do roku 2025
	Podpora ekologického zemědělství pro zlepšení životního prostředí a krajiny	Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015
	Udržování ekologické stability krajiny	Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky
	Snižování úrovně znečištění ovzduší/snižování emisí skleníkových plynů	Národní program snižování emisí České republiky
		Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v České republice
	Omezení negativních důsledků vodní eroze	Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v České republice s využitím technických a přírodně blízkých opatření
	Snižování spotřeby nerostných surovin	Surovinová politika v oblasti nerostných surovin
Řešení těžby v chráněných územích	Surovinová politika v oblasti nerostných surovin	

15 Příloha

Přehled strategických dokumentů, za které nebyla zpracována rešerše.

Zpracovatel	Název dokumentu	Rok vydání
MV ČR	Koncepce obměny zásahové požární techniky u jednotek požární ochrany zařazených do plošného pokrytí území České republiky	2007
MV ČR	Koncepce požární prevence v České republice	2003
MV ČR	Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení	2004
MV ČR	Národní program ochrany kritické infrastruktury	2010
MV ČR	Koncepce rozvoje VaVaI v Technickém ústavu PO	-
MV ČR	Návrh cílů Bezpečnostního výzkumu v oblasti požární ochrany	-
MV ČR	Zásady dalšího rozvoje jednotného systému varování a informování obyvatelstva v České republice po roce 2010	2010
MV ČR	Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi	2006
MV ČR	Zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v roce 2008	2008
MV ČR	Národní plán pro řízení ochrany státních hranic České republiky a správné provádění schengenského acquis	2010
MV ČR	Akční plán k plnění Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2010 - 2011	2010
MV ČR	Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2009 (ve srovnání s rokem 2008)	2009
MV ČR	Koncepce boje proti organizovanému zločinu	2006
MV ČR	Vyhodnocení cvičení orgánů krizového řízení – KRIZE 2010	2010
MV ČR	Koncepce rozvoje na úseku vyhledávání a odčerpávání výnosů z trestné činnosti a posílení restitutivního přístupu policie ČR k poškozenému včetně návrhů opatření pro resort	2010
MV ČR	Strategie boje proti terorismu	2010
MV ČR	Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období let 2008-2011)	2008
MV ČR	Resortní akční plán bezpečnosti a plynulosti silničního provozu pro rok 2011 a vyhodnocení RAP 2010 a 2011	2011
MV ČR	Strategie boje proti extremismu v roce 2009	2010
MV ČR	Strategie pro práci policie České republiky ve vztahu k menšinám (pro období let 2008 – 2012)	2008
MV ČR	Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření	2010
MV ČR	Zpráva o stavu obchodování s lidmi v české republice za rok 2009	2010
MV ČR	Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011	2007
MV ČR	Hodnocení systému péče o ohrožené děti – Národní projekt Systému včasné intervence	2007
MV ČR	Vzdělávání příslušníků Policie České republiky 2011-2015	2010
MV ČR	Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012	2011
MO	Dlouhodobá vize resortu Ministerstva obrany	2008
MO	Vojenská strategie České republiky	2008

MO	Směrnice pro plánování činnosti a rozvoje resortu Ministerstva obrany na roky 2012 – 2016	2010
MO	Národní strategie vyzbrojování	2004
MO	Koncepce obranného aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015	2010
MŠMT	Cestovní mapa ČR velkých infrastruktur pro výzkum, vývoj a inovace	2010
Mze	Koncepce poradenského systému Ministerstva zemědělství na léta 2009 – 2013	2009
MZ	Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro období 2011 – 2012	2010
MZ	Akční plán kvality a bezpečnosti zdravotní péče na období 2010 - 2012	2010
MŽP	Rozšířené teze rozvoje odpadového hospodářství ČR	2010
MŽP	Státní politika životního prostředí České republiky 2004 - 2010	2004
MPSV	Národní akční plán sociálního začleňování (NAPSI)	2004